M U H A M M E D
Allahov Poslanik
sallallahu 'alejhi ve sellem

dr. Ahmed b. Osman el-Mezjed

Muhammed Allahov Poslanik

Dr. Ahmed b. Osman el-Mezjed

Prijevod:

Senad Muhić

Revizija:

Ersan Grahovac

2014 - 1435

﴿محمد رسول الله﴾

« باللغة البوسنية »

د. أحمد بن عثمان المزيد

ترجمة:

سناد موهيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2014 - 1435

Muhammed Allahov Poslanik

Dr. Ahmed b. Osman El-Mezjed

Uvod

Zahvala pripada Allahu Uzvišenom i neka su salavat i selam na Poslanika Muhammeda, njegovu porodicu, ashabe i njegove sljedbenike, a zatim:

Savremeni čovjek je u velikoj potrebi za spoznajom historijskih velikana koji su svijetu učinili velike usluge, uradili najbolja djela i bili najboljeg morala.

Nema sumnje da su najbolji među spomenutim Allahovi poslanici i vjerovjesnici, koje je On izabrao i poslanice im dodijelio, a na samom pročelju se nalaze oni poslanici koji su poznati kao *Ulu-l-'azm*, a to su: Nuh (Noje), Ibrahim (Avram, Abraham), Musa (Mojsije), Isa (Isus) i Muhammed, neka je na njih blagoslov i mir Allahov.

Muslimani su dužni da svim narodima svijeta predstave poslanika Muhammeda sallallahu alejhi ve

sellem,[1] i one vrijednosti koje je on za čovječanstvo učinio, a što je dalo ogroman doprinos u popravljanju trase kojom se svijet kretao i njegovom usmjeravanju ka ispravnom putu i prirodi čovjeka, te donošenju potpunih promjena na vjerskom, ekonomskom, političkom i društvenom planu, a što su potvrdili i mnogi zapadnjački historičari visokog ranga.

Uistinu, najbolje sredstvo za upoznavanje našeg poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, jeste upoznavanje putem njegovih riječi, postupaka i situacija kroz koje je prolazio, a što je ostavilo velike tragove u cijelome svijetu; sve je to njegova biografija, ličnost i misija. **„Vi ćete ih prepoznati po njihovim rezultatima."**

Ovo želim pojasniti u ovoj knjizi,[2] tako što sam se oslonio na neke izreke Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, u mnogim temama, a koje su potrebne savremenom svijetu. Također, od ciljeva mi je bilo i to da čitaocu postane jasno kolika je potreba cijelog čovječanstva za primjenom tih izreka u stvarnom životu,

---

[1] Posebno u ovom vremenu kada neki muslimani iskrivljuju sliku Islama, nepravedno napadajući živote i imetke ljudi, terorističkim i bombaškim napadima, te otmicama, a sve to u ime vjere, a islam nema ništa s time.

[2] Trenutno se privodi kraju prevođenje ove knjige na neke svjetske jezike od kojih su: engleski, francuski, njemački i španski.

jer korist od toga imaju i pojedinci i društvo, i država i cijelo čovječanstvo, a to je ono čemu su pozivali svi vjerovjesnici i poslanici.

Ova knjiga koju sam pisao tri godine je plod naučnih skupova na kojima sam učestovao u Britaniji, Njemačkoj, Austriji, Danskoj i Švedskoj, a cilj tih skupova bio je upoznavanje Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i jačanje pozicije svih ostalih poslanika.

Težio sam da ova knjiga bude početak enciklopedije ljepota islama, kroz koju želim pojasniti veličanstvenost, posebnosti, odlike i intencije vjere islama i njegovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Čovječanstvo je danas u najvećoj potrebi za spoznajom ljepota islama i vrijednosti njegovog poslanika, i postupanja u skladu sa tim. U islamu se nalazi istinska sreća za čovječanstvo, na ovom i na onom svijetu, zatim lijep život i lijek za sve probleme. Po mom viđenju, širenje ovih ljepota svim raspoloživim sredstvima: video, audio i pisanim, i njihovo dostavljanje cijelom čovječanstvu najvažnijim svjetskim jezicima je najbolje sredstvo za odgovor na šubhe koje neki šire u vezi islama, Allahovog Poslanika i svetih mjesta muslimana.

Pisanjem sam započeo potvrdom da je poštivanje i uvažavanje svih vjerovjesnika dio muslimanskog vjerovanja, jer čovjek ne može biti musliman ukoliko ne vjerujeu sve Božije poslanike i vjerovjesnike. Allahov poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je pojasnio da su vjerovjesnici braća, da im je vjerovanje jedno, a to je tevhid, te da su im zakoni različiti.

Još kao dodatak onome što je rečeno, poštovanje vjerovjesnika i poslanika u današnjem vremenu je neizostavna potreba za čovječanstvo kako bi promovisali zajedničke vrijednosti među narodima svijeta.

Zato je donošenje zakona koji kažnjavaju svakoga ko vrijeđa poslanike obaveza koju moraju donijeti sve svjetske organizacije za ljudska prava kako bi se time sačuvala vrijednost poslanika i vjerovjesnika, te bi se na takav način sačuvao mir u svijetu.

Ovu knjigu sam podjeliona predgovor i četiri poglavlja:

Prvo poglavlje:

U njemu sam govorio o nekim pravima koje spominje Allahov poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, te sam spomenuo nekoliko njegovih hadisa koji govore o pravima žene, djece, roditelja, potomaka,

onih koji imaju posebne potrebe, starih, sluga, robova, gostiju, siročadi, komšija i dr.

Drugo poglavlje:

Spomenuo sam u njemu nekoliko izreka Allahovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, vezanih za lijepo ponašanje i dobre osobine kao što su: pravednost, samilost, blagost, pouzdanost, hrabrost, poniznost, izvršavanje obaveza, sigurnost, umjerenost, uravnoteženost, odgovornost, samoobračun, poštivanje čovjeka, lijepo ponašanje, iskrenost, ljubav, dobrovoljan rad (volontiranje), odstranjivanje nepravde i borba protiv nje, humor i dr.

Treće poglavlje:

Spomenuo sam neke izreke Allahovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, koje upozoravaju na štetnost ružnog ophođenja i postupaka, kao sto su: ubijanje, izdaja, srdžba, zaplašivanje ljudi, prevara, činjenje nereda među ljudima, špijuniranje, loše mišljenje o nekome, korupcija, puka vanjština, lijenost, suicid, nepravda, neprijateljstvo i dr.

Četvrto poglavlje:

U njemu sam spomenuo nekoliko Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, izreka koje se odnose na liječenje savremenih problema kao sto su: terorizam, nasilje u porodici, duševna praznina, zabrinutost, depresija, opojna sredstva, prostitucija, droga, siromaštvo, problem okoline i sl.

Ova knjiga sadrži više od sedamdeset dvije teme i četiri stotine izreka Allahovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Način na koji sam pisao ovu knjigu sastoji se u sljedećem:

1. Izabrao sam najvažnije teme koje su potrebne našem savremenom svijetu, te sam ih podijelio na već spomenuta četiri poglavlja.
2. Spomenuo sam vjerodostojne izreke Allahovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, o svakoj temi, te dao kratki komentar na njih.

Cilj ove knjige se neće ostvariti osim ukoliko svi budemo učestvovali u upoznavanju životopisa našeg Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovog blagoslovljenog Sunneta, i našim djelima prije nego riječima budemo pozivali čovječanstvo ka tom Sunnetu. To je najbolje sredstvo za upoznavanje sa

Allahovim poslanikom Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, i za njegovo istinsko pomaganje koje je obaveza svakog muslimana i muslimanke.

Ja se, poštovani čitaoče, nadam da ćeš, čitajući ovu knjigu, upoznati životopis poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegove izreke i stavove, kao sto su to učinili neki od zapadnih naučnika, nemuslimana, te su zbog toga kazali mnoge izreke koje ukazuju na njihovo veličanje Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, zadivljenost njegovom ličnošću i oduševljenost njegovim osobinama i ophođenjem prema ljudima.

Jedan od takvih je engleski književnik George Bernard Shaw koji je kazao: „**Obaveza je da se Muhammed nazove spasiteljem čovječanstva, a ja sam ubijeđen da, kada bi neko sličan njemu preuzeo vođstvo u svijetu, riješili bi se mnogi problemi na način koji bi čovječanstvu donio sreću.**“[1]

Kaže njemački književnik Guethe (Gete): „**Tražio sam najvećeg uzora za čovjeka, pa sam ga našao u poslaniku Muhammedu.**“[2]

Kaže američki historičar Vill Durant: „**Kada bi presuđivali ko je velikan koji je ostavio najveći trag na**

[1] George Bernard Shaw, The Genuine Islam, prvi tom.
[2] Guethe, *West-östlicher Diwan*.

ljude, onda bi kazali da je Muhammed u povijesti bio jedan od najvećih velikana.“[1]

Kaže savremeni američki naučnik Majkl Hart: **„Moj izbor Muhammeda kao najvažnije historijske ličnosti možda je mnogo iznenadilo veliki broj čitalaca do te mjere da je to prouzrokovalo neka propitkvanja . Međutim, moje ubjeđenje je da je Muhammed jedina ličnost koja je imala najveći i najizraženiji uspjeh na oba plana, i onome vjerskom, a i svjetovnom**".[2]

Na kraju se zahvaljujem mojem univerzitetu Kralj Saud, kao što se zahvaljujem Svjetskom centru za upoznavanje sa Poslanikom i njegovo pomaganje. Također se zahvaljujem mnogim studentima i studenticama koji su učesnici saudijskog projekta za studiranje u inostranstvu za njihov doprinos ovoj knjizi. Ja sam ubijeđen da oni učestvuju sa mnom u dostavljanju sadržaja ove knjige svojim kolegama na studijama i drugim ljudima raznim sredstvima: kroz razgovor sa njima, držanje govora u odjeljenju, kroz predavanje, kroz kurs za upoznavanje sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, mini sajmove za koje se odabire materijal iz ove

---

[1] Vill Durant, The *Story of Civilization*, 13/59.
[2] Majkl Hart, The *100*: A Ranking of the Most Influential Persons in History.

knjige, ili se, pak, vade njeni fragmenti i objavljuju se na internetu, ili kroz poklanjanje primjeraka ove knjige.

Molim Alllaha da ova knjiga postigne cilj radi kojeg je i pisana, i da svima podari sreću i na ovome,a i na budućem svijetu.

Napisano u časnoj Revdi u Poslanikovoj džamiji u srijedu, 15. rebiul-ahira, 1431. h.g.

Dr. Ahmed ibn Osman el-Mezjed

Profesor islamskih studija na Pedagoškom fakultetu univerziteta Kralj Saud, i osnivač Svjetskog centra za upoznavanje sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovo pomaganje, pri Svjetskoj islamskoj ligi

aalmazyad@ksu.edu.sa

PREDGOVOR

- **Život poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, u nekoliko redova**
- **Vjerovjesnici su braća**
- **Vladar Bizantije kao primjer za upoznavanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem**
- **Vladar Abesinije kao primjer za upoznavanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem**
- **Primjer poznatog jevrejskog rabina za upoznavanje poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem**

1. Život Allahovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, u nekoliko redova

Njegovo porijeklo

On je Ebu-l-Kasim, Muhammed b.Abdullah b. Abdul-Mutallib b. Hašim b. Abdu-Menaf b.Kusajj b. Kulab b. Murre b. Ka'b b. Lu'ejj b. Galib b. Fihr b. Malik b. En-Nadr b. Kinane b. Huzejmeh b. Mudrekeh b. Iljas b. Mudar b. Nizar b. Me'add b. Adnan, a Adnan je iz loze Ismaila sina Ibrahimovog neka je na njih mir i spas.

Njegova majka je Amina bint Vehb b. Abdi-Menaf b. Zuhre b. Kulab.

Rođenje Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem

Rodio se u Mekki u godini u kojoj je Ebreha el-Ešrem napao Ka'bu kako bi je srušio, a ta godina odgovara 570-571-oj godini po Isau, alejhi-s-selam. Rodio se u ponedjeljak u mjesecu rebi'u-l-evvelu spomenute godine.

Smrt njegovog oca i djeda

Njegov otac je umro dok ga je majka još nosila u stomaku, a ona je umrla kada je imao šest godima, te je brigu o njemu preuzeo djed mu Abdu-l-Mutallib koji umire kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napunio osam godina. Dojila ga je Suvejba, robinja Ebu Leheba, i Halima Es-S'adijja.

Poslanikov odgoj

Odgajan je kao siroče u okrilju svoga djeda Abdu-l-Mutalliba, a nakon što je on umro, staranje je preuzeo amidža Ebu Talib, brineći se o njemu i pridajući mu svu svoju pažnju i brigu.
Allah Uzvišeni ga je sačuvao od svih paganskih običaja i svih mahana, i podario mu je lijepo ponašanje, te ga je njegov narod prozvao imenom El-Emin (pouzdani, povjerljivi) zbog toga što su kod njega uvidjeli povjerljivost, iskren govor i čistoću.

Putovao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Šamsa svojim amidžom Ebu Talibom radi trgovine.

Nakon toga je po drugi put otišao u Šam sa Mejserom, slugom Hatidže isto radi trgovine, a to je bilo prije braka s njom.

Nakon što je Mejsere ispričao Hatidži o iskrenosti, emanetu i lijepom ponašanju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ona je poželjela da se uda za njega.

Kada je on napunio 25 godina, oženio se Hatidžom kćerkom Huvejlida, kojoj je bilo četrdeset godina.

Početak objave

Kada je napunio četrdeset godina, a to je bilo 610. godine po Isau, alejhi-s-selam, Allah ga je odabrao za poslanstvo.

Došao mu je melek Džibril dok je boravio u pećini Hira kod Mekke, a Allah mu je učinio dragim boravak i osamljivanje u toj pećini kako bi razmišljao.

Melek Džibril mu je došao u pećinu Hira, i rekao mu: „**Čitaj**!“ A Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, mu odgovori: „**Ja ne znam čitati.**“ Zatim ga je uzeo, jako ga stegnuo, a onda opet rekao: „**Čitaj!**“, a Poslanik mu odgovori da ne zna čitati. To je uradio tri puta, a zatim

kazao: ***Čitaj u ime Gospodara tvoga koji stvara, stvara čovjeka od zakvačka. Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna.*** (El-Alek, 1-5.)

Nakon toga se vratio kod Hatidže prestrašen, te ju je obavijestio šta mu se desilo, pa ga je ona umirila rekavši mu: „**Allah te nikada neće osramotiti, jer ti održavaš rodbinske veze, istinu govoriš, ugošćuješ goste, udjeljuješ siromasima i uvijek si na pomoći onima u nevolji.**"

Zatim je prošao određeni period, a Objava mu nije silazila zbog mudrosti koju zna samo Allah, a zatim je došla Objava po drugi put i sa njom naredba kojom se naređuje pozivanje, dostavljanje i nošenje odgovornosti. Allah mu je objavio: ***O ti pokriveni, ustani i opominji i Gospodara svoga veličaj i odjeću svoju očisti i kumira se kloni.*** (El-Muddessir, 1-5.)

Tako mu je Allah ovim ajetima naredio da opominje svoj narod i da ih pozove u Allahovu vjeru. Nakon toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozivao i starog i mladića, i roba i slobodnog, i žene i muškarce, i bijelce i crnce, pa su mu se neki odazvali, ali većina je odbila poziv.

Faze Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, misije:

Svoju misiju je započeo tajno i to je trajalo tri godine. Pozivao je čovjeka po čovjeka, a nakon što mu je objavljeno: ***Ti javno ispovijedi ono što ti se naređuje...*** (El-Hidžr, 94.), počeo je javno pozivati, tako što bi odlazio ljudima na trgove, na mjesta gdje su se okupljali i pozivao bi ih Allahu.

Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, strpljivost na uvredama

Doživio je razne vrste nedaća, uvreda i poteskoća od strane njegovog naroda, a on je bio strpljiv. Nakon što je njegov narod počeo sve više uznemiravati (neke) njegove ashabe, on im je naredio da odu u Abesiniju kako bi pobjegli od nepravde i tiranije, pa su oni to i učinili.

Hidžra Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu

Zatim se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim ashabom Ebu Bekrom zaputio ka Medini, 622. godine po Isau, alejhi-s-selam, ostavljajući svoj zavičaj u kojem je rođen i odrastao. Nakon trinaest godina trpljenja utjerivanja u laž, represija i maltretiranja odlazi drugom domu u kojem su ga stanovnici dočekali sa dobrodošlicom i širokogrudnošću, pa su u njega povjerovali, te su uložili svoje imetke i živote u njegovo čuvanje i pomaganje njega i njegove vjere.

U Medini je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uspostavio islamsku državu i postavio prvi građanski ustav u povijesti i on je poznat kao *Medinska povelja*. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u njemu potvrdio miran suživot između pojedinaca, i različitih društvenih društvo i vjera, i brinuo xse o pravima manjina, što nije bilo poznato prije tog perioda.

Neke od tački Medinske povelje

Ovo je spis Muhammeda Vjerovjesnika sastavljen između muslimana iz Kurejša i Jesriba i onih koji ih slijede i priključe im se i bore s njima.

1. Oni čine jednu zajednicu (ummet) mimo ostalih ljudi.
2. Vjernici, zaista, neće ostaviti svog člana pod teretom obaveza (duga i porodice), a da ga uz dobročinstvo ne pomognu.
3. Bogobojazni vjernici trebaju biti protiv nasilnika među njima, ili onog ko čini bilo koju vrstu zuluma, grijeha, neprijateljstva, ili smutnje među vjernicima. Svi moraju biti protiv takvog makar on bio dijete nekog od njih.
4. Vjernik ne smije, zbog nevjernika, ubiti vjernika.On neće pomoći nevjerniku protiv vjernika.
5. Vjernici su, uistinu, jedni drugim pomagači i zaštitnici, mimo ostalih ljudi.

6. Oni Jevreji koji su članovi naše države, stiču pravo na našu pomoć i podršku. Niko im neće nepravdu činiti, niti (nekom) pomoći protiv njih.
7. Bogobojazni vjernici se nalaze na najljepšoj i najispravnijoj uputi.
8. Jevreji će dijeliti troškove sa vjernicima dokle god budu pod ratnim dejstvom.
9. Jevreji plemena Benu 'Auf čine zajednicu s vjernicima. Jevreji imaju svoju vjeru, a muslimanima svoju. Ovo važi za njih same, a i njihove štićenike. Onaj koji čini nasilje, ili griješi, neće upropastiti nikog osim sebe i svoju porodicu.
10. Na Jevrejima je da podmiruju svoje troškove, a na muslimanima da podmiruju svoje.
11. Potpomagat će se (svi) međusobno protiv neprijatelja potpisnika ove povelje, te će jedni druge podsticati na činjenje dobra, a ne zla.
12. Za sve razmirice i nesuglasice između potpisnika ove povelje, za koje postoji bojazan da bi mogle prouzrokovati smutnju, treba se obratiti Allahu i Muhammedu Allahovom Poslaniku.

13. Među njima (potpisnicima povelje) mora biti međusobno potpomaganje protiv onog ko napadne Jesrib (Medinu).
14. Ova povelja neće zaštiti nasilnika i griješnika od odgovornosti. Siguran je onaj koji izađe iz Medine i onaj koji ostane u njoj, samo ne oni koji nepravdu ili grijeh učine, a Allah je sa onim ko dobročinstvo čini i ko je bogobojazan i Muhammed je Allahov Poslanik.

Najvažnije stvari kojima je pozivao Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem

Najvažnija stvar kojom je počeo svoju misiju jeste pozivanje da se ibadet upućuje samo Allahu i u ostavljanje obožavanja nekog mimo Njega. Pozivao je u univerzalne vrijednosti kao što su: iskrenost, pravda, ravnopravnost, milosrđe i umjerenost.

Također je lijepo ponašanje stavio na visok nivo i učinio ga jednim od najvažnih sredstava kojima se čovjek približava Allahu, te je potvrdio da je ovaj svijet mjesto rada za Ahiret i da je čovjek samo namjesnik kako bi proveo život čineći korisna djela.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naređivao da se svakom da njegovo pravo, bio on vjernik ili nevjernik, čovjek ili životinja, a ono na šta je stavio najveći akcenat jeste sloboda vjerovanja i nemogućnost prisile ulaska u islam, potvrđujući time naredbu Allaha Uzvišenog: ***Nema prisile u vjeru.*** (el-Bekare, 256.)

Poslanikovi sinovi i kćerke

Sva djeca su mu bila od Hatidže bint Huvejlid, osim Ibrahima kojeg je rodila Marija, a koju je Poslaniku poklonio Mukavkis, kralj Misra (Egipta).

Sinovi su mu:

1. El-Kasim, po kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio nadimak. Živio je svega nekoliko dana.

2. Drugi sin koji se rodio u Medini zvao se Ibrahim, a živio je godinu i deset mjeseci. Umro je prije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na tri mjeseca.

3. Abdullah je još jedan od njegovih sinova, a zvali su ga Et-Tahir (čisti) i Et-Tajjib (dobri). Umro je za života Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Kćerke Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su: Zejneb, Rukajja, Fatima i Ummu Kulsum.

Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge

Kada je napunio dvadeset pet godina oženio se uglednom Hatidžom bint Huvejlid koja je tada imala četrdeset godina. S njom je proveo dvadeset i pet godina u braku i nije se ženio do njene smrti u šezdeset i petoj godini, a njemu je tada bilo pedeset godina. Nakon toga se oženio sa nekoliko žena, a ni jedna nije bila djevica osim Aiše, radijallahu anha.

Taj brak sa njima u ovim godinama ima svoje mudrosti i intencije:

1. **Obrazovni cilj** koji se ogledao u poučavanju njegovih žena kako bi one šerijatske propise prenosile na druge žene, a posebno one propise koji se tiču žena.[7]

[7] Jedan od primjera jeste situacija koju nam prenosi Aiša, radijallahu anha, da je jedna ensarijka došla i upitala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako da se okupa od menstruacije, pa je ona tražila detaljan opis, čega se Poslanik zastidio, pa ju je Aiša povukla k sebi i nasamo joj detaljno pojasnila kako da postupi.

2. **Šerijatska mudrost** koja se ogledao u poništavanju nekih običaja iz perioda paganstava, kao što je bio običaj usvajanja. Primjer tome je bio brak sa Zejneb bint Džahš.
3. **Socijalna mudrost**, a to se jasno vidi iz ženidbe sa Aišom, kćerkom prvog njegovog halife Ebu Bekra, radijallahu anhu, a zatim ženidba sa Hafsom, kćerkom drugog halife Omera, radijallahu anhu.[8]
4. **Politička mudrost** koji se ogleda u ženidbi sa Džuvejrijom bintu-l-Haris iz plemena Beni

Vidjeti: Buhari, br. 306., Sunen Ibn Madže, 1/409., Musned Imama Šafije, br. 167., i Ahmedov Musned, br. 24907.

[8] U istu vrstu spade i njegov brak sa udovicom Ummu Seleme. Kaže Muhammed Ali es-Sabuni: „Njen muž je poginuo u bici na Uhudu, pa je ostala sama sa četvoro siročadi bez staratelja. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije vidio bolje utjehe niti načina starateljstva prema njoj i njenoj djeci od braka sa njom. Kada ju je zaprosio, ona se ispričala rekavši: 'Ja imam puno godina, majka sam jetima i mnogo sam ljubomorna.', na šta joj je on odgovorio preko izaslanika: 'Što se tiče jetima, ja ću se brinuti o njima, a Allaha molim da ti otkloni ljubomoru.' Nije mario za njene godine, i oženio ju je nakon njenog pristanka. Odgojio je njenu djecu, koja su našla svoje mjesto u njegovom velikom srcu, tako da nisu uopšte osjećali gubitak oca, jer ga je zamijenio neko ko je još milostiviji nego njihov otac." Vidjeti: *Šubuhat ve ebatil haule te'addudi zeudžatir-resul*, 51.

Mustalik, a također i ženidba sa Safijom bint Hujejj b. Ahtab iz plemena Benu Kurejza.

Kroz ovo se ogleda plemenitost Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svrha i cilj u svim njegovim brakovima, što ukazuje da strast nije vladala njegovim srcem.

Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, smrt

Ostao je u Medini deset godina, a umro je kada mu je bilo šezdeset i tri godine. Okupali su ga Alija b. Ebi Talib, amidža mu Abbas b. Abdu-l-Mutallib i drugi, a imao je tri bijela ćefina. Na dženazu mu je došao veliki broj muslimana, a niko nije imamio (predvodio) dženazu zbog njegove veličine, jer je on bio imam (predvodnik) kao živ, a to je ostao i nakon svoje smrti.

Ukopan je na mjestu gdje mu je Allah uzeo dušu, a nakon što je ukopan njegova kćerka Fatima upitala je Enesa, radijallahu anhu: „Kako možete da stavljate zemlju na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?“ Enes je kazao: „Na dan kada je Poslanik stigao u Medinu sva je bila u svjetlu, a na dan kada je preselio sva je bila u tmini.“

2. Vjerovjesnici su braća

Svi vjerovjesnici su braća i njih je Allah poslao kako bi ljudima ukazali na pravi put i izveli ih iz tame na svjetlo. Zbog toga je Uzvišeni Allah vjerovanje u njih učinio uslovom i temeljom imana. Uzvišeni kaže: ***Recite: Mi vjerujemo u Allaha i u ono što je objavljeno nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu i Ismailu i Ishaku i Jakubu i unucima i u ono što je dato Musau i Isau i u ono što je dato vjerovjesnicima od Gosopodara njihova; mi ne pravimo nikakve razlike među njima i mi se samo Njemu pokoravamo.*** (Al-Bekara, 136.)

Zato onaj koji porekne jednog vjerovjesnika postao je nevjernik u Allaha i porekao je sve poslanike, te zbog toga musliman se ne može zvati muslimanom osim ukoliko ne vjeruje u sve poslanike i vjerovjesnike.

Kaže Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Ja sam najpreči čovjek Isau sinu Merjeminom, na ovom i na onom svijetu, a svi vjerovjesnici su braća po ocu, majke su im različite, a vjera im je jedna.**“[9]

[9] Hadis bilježi Buharija, br. 3187., i Muslim, br. 4362.

Islamski učenjaci kažu: „Djeca 'allata su braća po ocu, a majke su im različite, a značenje hadisa jeste da su im temelji vjerovanja isti, a to je vjerovanje u akidu tevhida, a propisi i zakoni su im različiti, tako da su oni složni na temeljima tevhida, a kada su u pitanju ogranci šerijata u tome se razlikuju.“ [10]

Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, poštivanje i veličanje ostalih vjerovjesnika se ogledalo u tome da nije smatrao jedne boljim od drugih. Tako se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je rekao: **„Jedne prilike je neki židov izlagao svoju robu pa mu je dato za nju nešto što je mrzio, na šta je rekao: 'Ne, tako mi Onoga Koji je Musaa odlikovao nad ostalim ljudima!' To je čuo jedan ensarija, te je ustao i ošamario ga, a onda rekao: 'Govoriš to, a Poslanik Muhammed je među nama.' Nakon toga je ovaj židov otišao do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'O Ebu-l- Kasime, ja imam ugovor i zaštićen sam, pa kakvo je stanje onoga koji me je udario?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upitao ensariju: 'Zašto si ga udario?', pa mu je ovaj**

[10] Imam Nevevi, komentar Muslimove zbirke hadisa, br. 119/15.

spomenuo razlog. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se tada naljutio tako da se to vidjelo na njegovu licu, a zatim je rekao: 'Nemojte jedne vjerovjesnike smatrati boljim od drugih.'“[11]

A od Enesa b. Malika se prenosi da je rekao: „**Došao je jedan čovjek Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'O najbolje stvorenje.', a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je rekao: 'To je Ibrahim, alejhi-s-selam.'**“[12]

Također je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Ne priliči robu da kaže: 'Ja sam bolji od Junusa b. Meta.'**"[13]

[11] Hadis bilježi Buharija, br. 3162.
[12] Hadis bilježi Muslim, br. 4367.
[13] Hadis bilježi Buharija, br. 3144., i Muslim, br. 4381.

Rečeno je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: **„O Poslaniče, ko je najplemenitiji čovjek?“** Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: **„Najplemenitiji je onaj koji je najbogobojazniji.“** Prisutni rekoše: **„Nismo te o tome pitali!“** Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: **„Onda Jusuf, sin Allahovog poslanika, koji je isto tako sin Allahovog poslanika, koji je sin Allahovog prijatelja (halila).“** Prisutni ponovo rekoše: **„Nismo te o tome pitali!“** On tada reče: **„Onda me pitate o porijeklu Arapa i njihovim rodovima. Oni koji su bili najbolji ljudi u džahilijetu, oni su najbolji i u islamu, samo ako se poduče vjerskim propisima.“**[14]

Vladar Bizantije kao primjer za upoznavanje Poslanika

Običaj Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je bio da šalje pisma vladarima pozivajući ih u vjerovanje u jednog Allaha i Sudnji dan, te da je on posljednji Poslanik kojeg je Allah Uzvišeni poslao. Jedan od takvih vladara

[14] Hadis bilježi Buharija, br. 3144., i Muslim, br. 4383.

kojima je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao pismo jeste i Herakle, vladar Bizantije. Kada mu je stiglo pismo, želio je da sazna da li je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iskren ili je lažov pa je koristio metod u kojem je postavio neka pitanja kojima se otkriva stvarno stanje neke ličnosti, te je tražio od onoga ko odgovara na pitanja da bude iskren kako njegov odgovor ne bi bio u suprotnosti sa stvarnošću. Izabrao je tako najbližeg čovjeka Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te postavio nadzornike koji će ga slušati, tako da, ukoliko kaže nešto što nije istina ili pokuša da je izbjegne, da ga oni upozore na to.

Imajući u vidu važnost ovog događaja koji govori o istinitosti i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i priznanju te činjenice od strane jednog od kršćanskih vladara, spomenut ćemo ga u potpunosti zbog koristi i pouka koje nosi u sebi.

Ibn Abbas, radijallahu anhuma, priča da mu je Ebu Sufjan b. Harb kazao: „**Otišao sam u Šam u periodu kada je između mene i Poslanika bilo**

primirje,[15] pa je stiglo pismo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg je donio Dihje el-Kelbi, a bilo je upućeno Heraklu, vladaru Bizantije. Dihje je predao pismo namjesniku Busre,[16] a on Heraklu. Nakon toga je Herakle upitao: 'Da li ovdje ima neko iz naroda čovjeka koji za sebe tvrdi da je vjerovjesnik?' Pa su odgovorili da ima. 'Tada sam pozvan sa grupom Kurejšija i došli smo kod Herakla, pa su nas postavili da sjednemo ispred njega, a on je kazao: 'Ko je od vas, po krvnom srodstvu, najbliži tom čovjeku koji tvrdi za sebe da je vjerovjesnik?'

'Ja sam mu od njih najbliži po srodstvu' - odgovorio sam.

Pa su me primakli da sjednem ispred njega, a moje drugove iza mene. Potom Herakle reče svom prevodiocu:

'Reci im da ću ja pitati ovoga (ukazujuć na Ebu Sufjana) o onom čovjeku (Muhammedu) i ako mi što god slaže, neka ga demantiraju!' Boga mi, da se nisam

[15] Primirje između Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i plemena Kurejš, 628 godine po Isa, alejhi-s-selam.

[16] Busra je mjesto koje se nalazi u Siriji i trenutno je smješteno oko 40km istočno od grada Der'a.

stidio laži koju bi oni mogli otkriti, ja bih na njega nešto i slagao. Zatim je (Herakle) rekao prevodiocu da ih upita kako cijeni njegovo porijeklo?

'On je kod nas uglednog porijekla.', rekao sam.

'Da li je neko od njegovih predaka bio vladar?'

'Ne'., rekao sam.

'Dali ste ga optuživali za laž prije nego što je počeo da govori ono što govori?'

'Ne. Nismo.', odgovorio sam.

'Da li ga slijedi ugledni svijet ili puk (slabi i siromašni)?', pitao je.

'Slijedi ga puk (slabi i nejaki).', odgovorio sam.

'Da li se njihov broj povećava ili smanjuje?', reče.

'Ne smanjuje, nego povećava.', odgovorio sam.

'Da li se iko od njih odmetne nezadovoljan njegovom vjerom nakon što ju je prihvatio?'

'Ne', odgovorio sam.

'Da li ste se protiv njega borili?'

'Da.', odgovorih.

'Kako se borba završavala?', upitao je.

'Borba između nas i njega promjenjive je sreće; nekada pobijedi on, a nekada mi.', rekao sam.

'Da li krši zadanu riječ?', upitao je.

'Ne, ali sada smo u periodu primirja s njim i ne znamo šta će on u njemu uraditi'. Nijedan odgovor nije mi pružio mogućnost da kažem bilo šta protiv njega osim ovog.

'Da li je tako nešto govorio neko prije njega.', upitao je, pa sam odgovorio da nije.

Tada je rekao prevodiocu da mi kaže:

1. **'Pitao sam te za njegovo porijeklo i ti si spomenuo da je on među vama uglednog porijekla. To je slučaj svih poslanika, oni se pojavljuju u najuglednijoj porodici svog naroda.**
2. **Dalje sam te pitao da li je neko od njegovih predaka bio vladar, a ti si izjavio da nije, a da je neko od njegovih bio vladar, rekao bih da je on čovjek koji traži vlast svojih predaka.**
3. **Potom sam te pitao da li ga slijedi ugledni svijet ili od njega slabiji i siromašniji? Ti si rekao da ga slijede slabiji, a oni su sljedbenici poslanika.**

4. **Pitao sam te da li ste ga sumnjičili za laž prije nego što je počeo govoriti ono što sada govori, odgovorio si da niste pa smatram da sigurno kada nije lagao na narod kako bi sada lagao na Boga.**
5. **Dalje sam te pitao da li se bilo ko od njegovih sljedbenika odmetnuo nezadovoljan njegovom vjerom nakon što ju je prihvatio. Ti si odgovorio da nije. Takav je iman kada njegova ljepota obuzme srca.**
6. **Pitao sam te da li se njihov broj povećava ili smanjuje, pa si kazao da se njihov broj povećava. Tako je sa imanom dok se ne upotpuni.**
7. **Pitao sam te da li ratujete sa njim pa si potvrdio da ratujete, da je ishod promjenljiv, pa nekad vi pobijedite, a nekad on. Takvi su poslanici, budu iskušavani, ali na kraju pobijede.**
8. **Pitao sam te da li krši riječ i ti si odgovorio da ne krši. Takvi su poslanici, oni ne krše riječ.**
9. **Pitao sam te da li je to što govori rekao neko prije njega, pa si kazao da nije, a ja sam rekao:**

'Da je neko prije njega u to pozivao rekao bih da je sljedbenik govora koji je nekad prije kazan.'

Zatim je upitao šta nam naređuje, pa sam mu odgovorio da nam naređuje namaz, zekat, održavanje rodbinskih veza i čednost. Tada je Herakle kazao: 'Ako je to što kažeš istina, on je onda vjerovjesnik. Ja sam znao da će se pojaviti vjerovjesnik, ali nisam mislio da će biti od vas. Kada bih znao da ću do njega dospjeti, potrudio bih se da se sretnem s njim. A kad bih bio kod njega, prao bih mu noge. On će sigurno osvojiti ovo što je pod mojim nogama'.

Kaže Ebu Sufjan: Potom je Herakle zatražio pismo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je u njemu pročitao:

'U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog.

Od Muhammeda, Allahovog roba i Njegova poslanika Heraklu, velikanu Bizantijaca.

Neka je spas na onog ko slijedi Pravi put!

A potom:

Pozivam te pozivom islama: Primi islam, bit ćeš spašen, i Bog će te nagraditi dvostrukom nagradom. Ako odbiješ, snosit ćeš grijeh svoj i svojih

podanika. ***O sljedbenici Knjige, dođite riječi koja je jednaka i za nas i za vas: da ne obožavamo nikog osim Allaha, da mu širk ne činimo (nikoga i ništa ravnim ne smatramo), da ne smatramo jedni druge bogovima osim Allaha pa ako to oni odbace, recite: 'Budite svjedoci da smo mi, uistinu, muslimani'.*** **(Alu 'Imran, 64.)'“**[17]

Ebu Sufjan kaže: **„Kada je Herakle kazao što je imao reći i kada je završio sa čitanjem pisma, oko njega je postalo bučno, podigli su se glasovi i mi smo izvedeni. Rekao sam svojim pratiocima da je ugled Ibn Ebu Kebšeta**[18] **stvarno porastao i da ga se plaši i vladar Bizanta. Od tada sam bio stalno u uvjerenju da će Muhammed zaista pobijediti, sve dok mi Allah nije dao da primim islam.“**

[17] Predaju bilježe Buharija, br. 4188. i Muslim, br. 3322.
[18] Ovo je nadimak Vehba, Poslanikovog djeda po majci. Tako su ga zvali zbog neprijateljstva koje su osjećali prema Poslaniku. Spomenuli su ga po ovom nadimku, a ne po nadimku po kojem je bio poznat.

Vladar Abesinije kao primjer za upoznavanje Poslanika

U hadisu koji govori o iseljenju ashaba Allahovog Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, u Abesiniju nakon što su bili izloženi raznim iskušenjima i poteškoćama, spominje se ono što obuhvata misija Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što je lijepo ponašanje, briga o ljudskim pravima i dobročinstvo prema drugima. Ovo je sve ukratko spomenuo ashab Dža'fer b. Ebi Talib kada ga je vladar Abesinije (Nedžašija) u to vrijeme upitao o njegovoj vjeri i o onome u što on poziva. Rekao je:

„**Kakva je to vjera zbog koje ste napustili vaš narod, a niste prihvatili moju, a ni vjeru drugih naroda?**“

Dža'fer b. Ebi Talib, koji je s njim razgovarao, reče: „**O vladaru, mi smo bili narod koji je bio u neznanju, obožavali smo kipove, jeli smo strvinu, činili smo razvrat, kidali smo rodbinske veze, činili zlo komšijama, jaki su uzimali od slabih i tako smo radili dok nam Allah nije poslao Poslanika od nas, čije**

porijeklo znamo, i bili smo uvjereni u njegovu iskrenost, povjerljivost i čistoću. On nas je pozvao da obožavamo samo jednog Boga i da ostavimo ono što smo mi i naši očevi obožavali kao što je kamenje i kumiri. On nam je naredio da istinu govorimo, da obaveze ispunjavamo, da rodbinske veze održavamo, da komšijama dobročinstvo činimo, da se ustegnemo od zabranjenih stvari i prolijevanja krvi, zabranio nam je razvrat, lažno svjedočenje, jedenje imetka siročadi, potvaranje čestitih žena, a naredio nam je da obožavamo samo Allaha i da Mu ne pripisujemo sudruga, i naredio nam je namaz, zekat i post.“

Tako mu je naveo neke od stvari vezanih za islam, a zatim je rekao: „**Pa smo mu povjerovali i slijedili ono u što je pozivao. Obožavali smo samo jednog Boga i nismo mu pripisivali sudruga, smatrali smo zabranjenim ono što nam je zabranio, a dozvoljenim ono što nam je dozvolio, pa nam je naš narod postao neprijatelj i tlačio nas je, odvraćao nas je od naše vjere kako bi smo se vratili obožavanju kipova, a ostavili obožavanje Allaha, nagovarao nas je da smatramo dozvoljenim one ružne stvari koje smo i prije smatrali dozvoljenim. Pa kada su nas nadvladali,**

tlačili i otežavali nam, te se postavili između nas i naše vjere krenuli smo u tvoju zemlju, tebe smo izabrali pored svih ostalih, željeli smo da budemo u tvojoj blizini i nadali smo se da nam kod tebe, o vladaru, neće biti nepravda učinjena.“

Vladar mu je tada kazao: „**Da li kod sebe posjeduješ nešto od onoga sa čime je došao Poslanik?“**, a Dža'fer mu je odgovorio da posjeduje, nakon čega mu je Nedžašija kazao: „**Pročitaj mi to.**“

Dža'fer mu je tada proučio početak sure Merjem, a Nedžašija je plakao sve dok mu brada nije postala vlažna od suza. Plakali su i njegovi biskupi kada su čuli učenje sve dok im knjige nisu postale vlažne.

Zatim je Nedžašija (obraćajući se muslimanima i mušricima koji su došli kod vladara da silom vrati muslimane nazad u Mekku) rekao: „**Tako mi Allaha, ovo što sam čuo, a i ono što je objavljeno Musau, alejhi selam, je sa istog izvora. Idite, ja vam ih nikada neću predati.**”[19]

[19] Predaju bilježi Ahmed u *Musnedu,* br. 1649.

Primjer upoznavanje Poslanika od strane velikog jevrejskog rabina

Zejd b. Sa'neh, jedan od jevrejskih rabina koji je želio da se uvjeri u iskrenost Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izložio je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ispitu kroz njegovo ponašanje sa ljudima, ali i sa onima koji su mu se suprostavljali u vjerovanju, pa mu nakon toga nije preostalo ništa drugo nego da prizna njegovo vjerovjesništvo i da postane jedan od njegovih sljedbenika i da povjeruje u njega.

Abdullah b. Selam je kazao: „**Kada je Allah htio da uputi Zejda b. Sa'neh na pravi put, on je kazao: 'Sve znakove koji ukazuju na vjerovjesništvo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, sam vidio na njegovom licu kada sam ga pogledao, osim dva koja nisam ima priliku da spoznam, a to su da je njegova blagost iznad njegove srdžbe i da iskazana srdžba prema njemu samo povećava njegovu blagost.'**“

Zejd je rekao: „**Poslanik je izašao iz svojih soba, a sa njim je bio Alija b.Ebi Talib, pa mu je došao čovjek na jahalici kao pustinjak, i kazao: 'O Allahov Poslaniče, selo u kojem živi to i to pleme je ušlo u**

islam i prihvatilo ga. Ja sam im kazao da, ukoliko private islam, biće opskrbljeni sa svih strana, međutim njih je snašlo teško stanje i suša. Ja se sada, o Allahov Poslaniče, bojim da ne napuste islam iz pohlepe kao što su i ušli u njega iz pohlepe. Zato, ako smatraš da treba da im pošalješ nekoga sa pomoći, učini to.“

Kaže Zejd: „**Pa je Poslanik pogledao u čovjeka do sebe, mislim da je bio Omer.**“

Pa je Omer rekao: „**Od imetka nije ostalo ništa, o Allahov Poslaniče.**“

Zejd kaže: „**Pa sam mu se približio i rekao: 'O Muhammede, da li imaš da mi, do određenog roka, prodaš poznatih hurmi iz palmovika tog i tog plemena?'**“

Tada mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Nemam, o židove, ali imam da ti prodam do određenog roka neke druge poznate hurme koje nisu iz palmovika tog i tog plemena.**“

Zejd je rekao: „**U redu, prodaj mi ih.**“

„**Nakon toga sam**“, kaže Zejd, „**izvadio vrećicu u kojoj se nalazio novac, pa sam mu dao osamdeset miskala zlata (oko 340 grama) za hurme koje mi je**

trebao dati određenog roka. On je taj novac dao nekom čovjeku i kazao: 'Odi brzo do njih i daj im ovaj imetak kao opskrbu.' Kada je bilo dva ili tri dana do isteka roka, izašao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da obavi dženazu namaz jednom čovjeku od ensarija, a sa njim su bili Ebu Bekr, Omer, Osman i grupa njegovih ashaba.

Kada je klanjao dženazu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se približio jednom zidu, te se naslonio na njega, a ja sam ga uhvatio za prsa i ljutito pogledao. Nakon toga sam ga upitao:

'Zar mi nećeš dati moj novac,o Muhammede? Tako mi Allaha, živjeći sa vama, nisam sinove Abdu-l-Mutalliba poznavao kao one koji ne vraćaju dug.'

Pogledao sam u Omera b. El-Hattaba kojem su se oči kružile na licu, a zatim me je pogodio svojim pogledom, te kazao: 'O Allahov neprijatelju, zar govoriš Poslaniku to što čujem i sa njim radiš to što vidim. Tako mi Onoga Koji ga je poslao sa istinom, da nije onoga za šta se bojim da će mi izmaći odsjekao bih ti glavu ovom svojom sabljom.'

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je promatrao Omera veoma smireno i staloženo, a zatim

je kazao: 'O Omere, mi smo uistinu potrebniji tebe u nečemu drugom, a ne u ovom, a to je da meni narediš da na najljepši način izvršim svoju obavezu, a da njemu narediš da na lijep način traži svoje pravo. Idi Omere i daj mu njegovo pravo koje mu pripada i još na to dodaj dvadeset pregršti hurmi zbog toga što si ga prestrašio i prijetio mu.'

Omer je otišao sa mnom, te mi ispunio moja prava i još na to dodao dvadeset pregršti hurmi, a ja sam ga upitao: 'Čemu ovaj višak?'

Omer mi odgovori: 'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je naredio da ti dam ovaj višak zato što sam ti prijetio i prestrašio te.'

Rekao sam: 'Znaš li ko sam ja?'

Odgovorio je: 'Ne znam, ko si ti?'

Rekao sam: 'Ja sam Zejd b. Sa'neh.'

Ponovo je upitao: 'Rabin?'

Odgovorio sam: 'Da,rabin.'

Omer me je tada upitao: 'Šta te je navelo da kažeš Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ono što si kazao i da uradiš ono što si uradio?'

Odgovorio sam: 'O Omere, u sve znakove poslanstva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem,

sam se uvjerio kada sam ga pogledao u lice, osim dva, a to su da njegova blagost pretiče njegovu srdžbu i da iskazana srdžba prema njemu povećava samo njegovu blagost. Sada sam se i u to uvjerio, pa svjedočim, o Omere, da sam ja zadovoljan Allahom kao Gospodarem, islamom kao vjerom i Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, kao poslanikom. I uzimam te za svjedoka da je pola moga imetka - (a ja ga najviše imam) – kao sadaka svim sljedbenicima Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.'

Omer je tada kazao: 'Nekim sljedbenicima, jer ti ih ne možeš obuhvatiti sve.'

Rekao sam: 'Nekima od njih.' Pa smo se ja i Omer vratili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.“

Nakon toga je Zejd kazao: „**Svjedočim da nema drugog Boga Koji zaslužuje da se obožava s pravom osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik.' Povjerovao sam u njega i učestvovao sa njim u mnogim bitkama.**“ Poginuoje u bici na Tebuku, boreći se, ne bježeći.[20]

[20] Predaju bilježi Ibn Hibban, br. 288.

PRVI DIO

Poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i ljudska prava

- **Jednakost**
- **Prava žena**
- **Prava roditelja i bližnjih**
- **Prava potomaka**
- **Prava djece**
- **Prava sluge**
- **Prava komšije**
- **Prava gosta**
- **Prava siročeta**
- **Prava slabijeg**
- **Prava roba**
- **Prava starijeg**
- **Prava onih sa posebnim potrebama**
- **Prava puta**
- **Prava životinja**

Allahov poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i prava

Arapi su prije poslanstva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, bili različitih plemena, ubijali su se međusobno i porobljavali jedni druge, tiranija je bila zakon koji je vladao ovim plemenima. Ljudi nisu bili jednaki u tom periodu, nego su bogatiji iskorištavali prava u potpunosti, a robovi nisu imali nikakvih prava, jer su oni bili vlasništvo svojih gazdi.

Kada je u pitanju žena, njena prava su bila ugrožena u potpunosti, ona je bila vlasništvo svoga oca i braće, a zatim bi postala vlasništvo svoga muža, te nakon toga vlasništvo njegovih nasljednika.

Pored ovoga bili su rašireni i paganski običaji kao što su pljačka, otimačina i trgovina robljem, prostitucija, ubijanje ženske djece, obožavanje kipova i dr.

Poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, se suprostavio ovakvom jadnom stanju, te je uspostavio program koji obuhvata prava svih, program kojem prije toga u povijesti čovječanstva, ni jedan drugi nije bio sličan.

Nakon što je pozvao ljude u obožavanje samo Allaha Uzvišenog, počeo je sa uspostavljanjem jednakosti među ljudima, te je pojasnio prava čovjeka i ostalih živih bića u svim životnim sferama.
Prava čovjeka, a i druga prava u islamu se odlikuju po tome što su to prava koja su postavljena od strane Allaha Uzvišenog, pa zato niko od ljudi ne može da ih ukine, niti može da ih izbjegne.

To su međusobno uravnotežena prava koja se međusobno ne potiskaju.

To su prava koja obuhvataju sva doba čovjekovog života, bilo da se radi o djetetu u utrobi, dječaku, mladiću, odraslom, starijem, zdravom ili bolesnom.

Jednakost

Ima li nešto ljepše od toga da čovjek živi u zajednici u kojoj svako ima istu priliku i u kojoj su svi jednaki, a jedino što ih čini boljim jednih od drugih jeste bogobojaznost? U zajednici u kojoj slabiji ima svoje pravo kod jakog, a siromašan kod bogatog.

Takva je samo vjerska društvo čija je pravila postavio Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kojem je

Allah objavio: ***O ljudi, mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji je najbogobojazniji. Allah, uistinu, sve zna i ništa Mu nije skriveno.*** (El-Hudžurat, 13.)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**O ljudi, vaš Gospodar je jedan, vaš otac je jedan i nema prednost Arap nad nearapom, niti nearap nad Arapom, niti crvena rasa ima prednost nad crnom, niti crna nad crvenom osim po bogobojaznosti. *Najugledniji kod Allaha je onaj koji je najbogobojazniji.* Jesam li vam dostavio?**“[1]

I rekao je: „**Allah je od vas uklonio oholost iz vremena džahilijeta i hvalisanje porijeklom. Ljudi su potomci Adema, a on je od zemlje.**“[2]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dokinuo običaj hvalisanja porijeklom, a Arapi su u predislamskom dobu, dobu džahilijeta, imali običaj da se hvališu svojim porijeklom, dok su druge ponižavali, pa su čak i ratovi izbijali zbog toga. Poslanik, sallallahu alejhi

[1]Ovu predaju bilježi Ahmed, br. 22391.
[2]Hadis bilježi Et-Tirmizi, br. 3891., i Ebu Davud, br. 4452.

ve sellem, je kazao: „**Četiri pojave u mom ummetu spadaju u džahilijet (paganstvo) i ljudi ih neće ostaviti: hvalisanje porijeklom, poricanje (vrijeđanje) rodoslovlja, traženje kiše posredstvom zvijezda i naricanje za umrlim.**“[3]

I rekao je: „**Ko ne bude imao dovoljno dobrih djela ništa mu neće pomoći njegovo porijeklo.**“[4]

I rekao je: „**O Fatima, kćeri Muhammedova, traži od mene šta želiš, ali ja ti kod Allaha neću biti od koristi.**“[5]

I rekao je: „**Allah ne gleda u vaše izglede, niti u vaše imetke, nego gleda u vaša srca i djela.**“[6]

Prava žene

Nema sumnje da žena čini pola društva i da ona rađa drugu polovinu, pa je tako ona cijelo društvo. Iako je žena u prošlosti bila potlačena, iako su joj prava bila oduzeta i njena čast ukaljana, Poslanik, sallallahu alejhi

[3]Hadis bilježi Muslim, br. 1550.
[4]Hadis bilježi Muslim, br. 4867.
[5]Hadis bilježi Buharija, br. 2548., i Muslim, br. 305.
[6]Hadis bilježi Muslim, br. 4651.

ve sellem, je bio taj koji je branio ženu, pomagao je i dao joj prava o kakvim je samo sanjala. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao na ljubav, pažnju, samilost, međusobno praštanje i zanemarivanje loših postupaka kako bi čovjekov dom stajao na čvrstim temeljima koje oluje problema ne mogu uništiti niti uzdrmati. Allah Uzvišeni kaže: ***Sa ženama lijepo živite.*** (En-Nisa, 19.)

Riječ 'lijepo' označava svaku vrstu dobra, dobročinstva, ljubaznosti, humanosti i samilosti.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Bojte se Allaha kada su u pitanju vaše žene, vi ste ih uzeli sa sigurnošću od Allaha i one su vam postale dozvoljene Njegovom riječju.**“[1]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poznavao prirodu žene,te je napomenuo da postoji mogućnost da ona pogriješi i da se treba na tome strpiti. On je kazao: „**Oporučujte ženama dobro.**“[2]

[1] Hadis bilježi Muslim, br. 2137.

[2] Hadis bilježi Buharija, br. 4787., i Muslim, br. 2671.

I kazao je: „**Najbolji među vama su oni koji su nabolji svojim porodicama, tj. ženama, a ja sam najbolji prema svojoj porodici.**“[1]

Također je rekao: „**Neka vjernik ne mrzi vjernicu. Ako mu se jedna njena osobina ne sviđa, s drugom je zadovoljan.**“[2]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pojasnio i kakav je grijeh ukoliko se učini nepravda ženi rekavši: „**Najveći grijeh kod Allaha čini čovjek koji se oženi nekom ženom, pa nakon što se sa njom zadovolji, ostavi je i ode sa njenim vjenčanim darom.**“[3]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio uzor u nježnosti i lijepom postupanju sa svojim ženama. Jedne prilike je rekao svojoj ženi Aiši, radijallahu anha: „**Ja uistinu znam kada se ti naljutiš, a kada si zadovoljna.”** Pa ga je ona upitala: „**O Allahov Poslaniče, kako to znaš?“**, a on joj odgovori: „**Kada budeš zadovoljna kažeš: 'Jest, tako mi Gospodara Muhammedova.', a kada si srdita kažeš: 'Jest, tako mi Gospodara**

[1] Tirmizi, br. 3830., iIbn Madžeh, br. 1967.
[2] Muslim, 2672.
[3] Hakim, br. 2743.

Ibrahimova.'“. Ona reče: „**Tako je, i tako mi Allaha, ja izbjegnem samo tvoje ime.**“[1]

Sa ovakvim osjećajima i lijepim riječima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sarađivao sa svojim ženama, a one su, neka je Allah njima zadovoljan, uzvraćale sa istim osjećanjima.

Na jednom od putovanja Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se takmičio sa Aišom, radijallahu anha, koja kaže: „**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se utrkivao sa mnom pa sam ga prestigla. Prošlo je vremena dok se nisam ugojila, pa se ponovo sa mnom utrkivao i onda me on prestigao i rekao: 'Ovo je za onaj put.'**“[2]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je nazvao grijehom uzurpiranje prava žene rekavši: „O Allahu, **činim svetim prava dvoje nejakih: siročeta i žena.**“[3]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao žene da budu zadovoljne svojim muževima rekavši: **„Hoćete li da vas obavijestim o tome koje od vas će u Džennet?“** Rekle su: **„Da, Allahov Poslaniče“,** pa je on

[1] Buhari, br. 5614., i Muslim, br. 4469.
[2] Ebu Davud, br. 2214., i Ahmed, br. 25075.
[3] Ibn Medžeh, br. 3668., i Ahmed, br. 9289.

rekao: **„To je ona koja mnogo rađa djecu i koja je umiljata, a kada se naljuti i kada joj se nanese zlo, ili kada se na nju muž naljuti, kaže: 'Ovo je moja ruka u tvojoj ruci. Neću zaspati dok ne budeš zadovoljan.'**“[1]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao i na to da ženu treba intimno zadovoljiti.[2] On je kazao: „**U vašem intimnom odnosu je sadaka.**“, pa su ashabi upitali: „**O Allahov Poslaniče, zar i kada čovjek zadovolji svoje strasti ima nagradu?**“ A on reče: „**Šta mislite kada bi čovjek to uradio na nedozvoljen način, da li bi imao grijeh? Isto tako, ukoliko to uradi na dozvoljen način ima nagradu.**“[3]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da čovjek donosi opskrbu svojoj ženi i djeci i to je učinio najboljim udjeljivanjem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Dinar koji uložiš na Božijem**

[1] Taberani, br. 1743.
[2] Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao Abdullahu ibn Amru ibn Asu: „O Abdullah, da li je istina da danju postić, a noću klanjaš?“ On je rekao: „Da, o Allahov Poslaniče.“ Poslanik mu reče: „Nemoj tako raditi, već nekad posti, a nekad nemoj, i klanjaj i spavaj, jer tvoje tijelo ima pravo kod tebe, tvoje oko ima pravo kod tebe, i tvoja supruga ima pravo kod tebe.“ Bilježi Buharija, br. 4903.
[3] Muslim, br. 1674.

putu, dinar koji uložiš za oslobođenje roba, dinar koji uložiš da bi pomogao siromaha, dinar koji uložiš na svoju porodicu, najbolje od svega toga je da uložiš na svoju porodicu.“[1]

Također je kazao: „**Za sve što potrošiš želeći time Allahovu nagradu, bit ćeš nagrađen, pa čak i za zalogaj koji staviš svojoj ženi u usta.**“[2]

Rekao je i ovo: „**Kada nahraniš sebe, to ti je sadaka, kada nahraniš svoje dijete, to ti je sadaka, kada nahraniš svoju ženu, to ti je sadaka i kada nahraniš svoga slugu i to ti je sadaka.**“[3]

[1] Muslim, br. 1661.
[2] Buhari, br. 54., i Muslim, br. 3076.
[3] Ahmed, br. 16550.

I rekao je: **„Čovjek kada napoji svoju ženu vodom ima za to nagradu.“ Rekao je El-Irbad: „Došao sam svojoj ženi i dao joj vode i prenio joj ono što sam čuo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.“**[1]

Pravo roditelja i bližnjih

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da se održavaju rodbinske veze, te je upozorio na opasnost prekidanja veza među rodbinom.

Kada su u pitanju roditelji, islam je njihova prava stavio na veliki nivo tako da ih je spomenuo zajedno sa pravima Allaha. Uzvišeni Allah kaže: ***I Allahu se klanjajte i sudruga Mu ne pripisujte, a roditeljima dobočinstvo činite.*** (En-Nisa, 36.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upitan o najboljem djelu, pa je rekao: „**Namaz u njegovom vremenu, a zatim dobročinstvo roditeljima.**“[2]

[1] Ahmed, br. 16529.
[2] Buhari, br. 496., i Muslim, br. 122.

Jedne prilke došao je neki čovjek Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tražeći od njega dozvolu da ide u džihad, pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:„**Jesu li ti roditelji živi?**“ **Reče: „Da.“ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: „Kod njih ti je džihad.**“[1]

Došao je neki čovjek Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „**Došao sam da ti se zavjetujem na hidžru i ostavio sam svoje roditelje plačući.“, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Vrati se njima i učini da se nasmiju isto kao što si učinio da zaplaču.**“[2]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio održavanje veza sa roditeljima, pa čak i ako nisu muslimani. Tako se prenosi od Esme bint Ebi Bekr da je kazala: „**Došla mi je majka za vrijeme života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a bila je mnogoboškinja, pa sam upitala Poslanika,**

[1] Buhari, br. 2782., i Muslim, br. 4623.

[2] Ahmed, br. 6202., Ebu Davud, br. 2166., Nesai, br. 4093., i Ibn Madže, br. 2882.

sallallahu alejhi ve sellem, o održavanju veze sa njom, a on je odgovorio: 'Održavaj vezu sa njom.'“[1]

Neposlušnost roditeljima je jedan od najvećih grijeha, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Veliki grijesi su: mnogoboštvo, neposlušnost roditeljima, ubistvo i lažno svjedočenje.**“[2]

I rekao je: „**Allah je prokleo onoga ko vrijeđa svoje roditelje.**“[3]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je o održavanju rodbinskih veza kazao: „**Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka održava rodbinske veze.**“[4]

I rekao je: „**Najbolja sadaka je ona koja je data rođaku koji krije svoje neprijateljstvo prema tebi.**“[5]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je Ukbetu b. Amiru kazao: „**O Ukbe, spoj vezu sa onim koji ju je s tobom prekinuo, daj onome ko je tebi uskratio, i okreni se od onoga koji ti je nepravdu učinio.**“ U

[1] Buhari, br. 2427., i Muslim, br. 1671.
[2] Buhari, br. 6182.
[3] Ahmed, br. 816.
[4] Buhari, br. 5673.
[5] Ahmed, br. 14781., i Darimi, br. 1617.

drugom predanju stoji**: „Oprosti onome ko ti je nepravdu nanio.**“[1]

Prava sinova i kćeri

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,, je podsticao na lijepo odgojanje djece, tako da postanu dobra omladina i korisni ljudi za svoju vjeru, domovinu i društvo.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Nije od nas onaj koji nije samilostan prema mlađima i ko ne cijeni starije.**“[2]

Također je kazao: „**Naređujte svojoj djeci da klanjaju od sedme godine, a istucite[3] ih u desetoj ako ne budu klanjali namaz i razdvajajte ih u postelji.**“[4]

Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Najbolje što otac može ostaviti svojoj djeci jeste lijep odgoj.**“[5]

[1] Ahmed, br. 16696.
[2] Tirmizi, br. 1843., i Ahmed, br. 6445.
[3] Tj. istucite ih, ali ne jako, kao npr. olovkom ili misvakom.
[4] Ebu Davud, br. 418., i Ahmed, br. 6467.
[5] Tirmizi, br. 1875., i Ahmed, br. 16118.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podučavao djecu kako da jedu i piju, pa je jedne prilike jednom dječaku kazao: „**O dječače, spomeni Allahovo ime, jedi desnom rukom i jedi ispred sebe.**“[1]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odgoj ženske djece posebno istaknuo. Aiša, radijallahu anha, veli: „**Jedne prilike je kod mene ušla žena i sa njom dvije kćeri, tražeći nešto, a ja nisam imala ništa drugo osim jedne hurme, pa sam je dala ženi, a ona ju je raspolovila i dala kćerkama, a sebi nije uzela, te je zatim ustala i otišla. Nakon toga je ušao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam ga o tome obavjestila, a on je kazao: 'Ko bude iskušan sa ženskom djecom, pa im čini dobro,ona će mu biti zaštita od vatre.'**“[2]

A u predaji od Tirmizije stoji: „**Ko bude iskušan ženskom djecom, pa se strpi, ona će mu biti zastor od Vatre.**“[3]

Alejhisselam je, također, kazao: „**Ko odgoji dvije djevojčice sve dok ne postanu punoljetne, na Sudnjem**

[1] Buhari, br. 4957., i Muslim, br. 4763.
[2] Buhari, br. 1329., i Muslim, br. 4763.
[3] Tirmizi, br. 1836., i Ebu Davud, br. 4481.

danu će biti sa mnom.“[1] (pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sastavio svoje prste)

Rekao je i ovo: **„Ko bude imao tri kćerke ili tri sestre ili dvije kćerke ili dvije sestre pa ih odgoji i dobro im čini, a zatim ih ih uda, nagrada mu je Džennet.**“[2]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, kada bi mu ulazila kćerka Fatima, ustajao i ljubio je, a zatim bi je stavio da sjedi na njegovo mjesto.[3]

Od prava koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao djeci jeste i to da imaju udio u imetku svoga oca.

Navodi se da je Sad b. Ebi Vekas htio da udijeli dvije trećine svoga imetka na Allahovom putu, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da to ne čini. Sa'd ga je upitao može li jednu trećinu, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je odgovorio: „**Trećina može, a i to je puno. Bolje ti je da svoje nasljednike ostaviš bogate nego siromašne, pa da traže od ljudi.**“[4]

[1] Muslim, br. 4765.
[2] Tirmizi, br. 1839.
[3] Tirmizi, br. 3807.
[4] Buhari, br. 1213., i Muslim, br. 3076.

Prava djece

Djetinjstvo je tajna života, životno uživanje i dar od Uzvišenog Allaha, čiju vrijednost može znati samo onaj kojem je uskraćeno i za ostvarenje toga je uložio sve što je vrijedno. Briga o djeci, samilost i blagost su stvari na koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao i pohvalio svakog onoga ko tako čini.

Jedne prilike su neki beduini došli Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitali ga: „**Da li vi ljubite svoju djecu, na što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio potvrdno.“** Oni rekoše: „Ali mi ne ljubimo našu djecu.“ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im odgovori: **„Šta ja mogu kad vam je Allah oduzeo milost iz srca?**“[40]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi često odlazio u daleka sela Medine da posjeti svoga sina Ibrahima koji je tamo dojio. Tamo je odlazio samo da bi poljubio svoga sina, a zatim bi se vraćao.[41]

[40] Buhari, br. 5539., i Muslim, br. 4281.
[41] Muslim, br. 4280.

Kada je umro Poslanikov unuk, njegove oči su zasuzile, pa mu je Sa'd b. Ubade rekao: „**Šta je to Božiji Poslaniče?**“, a on mu je odgovorio: „**To je samilost koju je Allah ulio u srca svojih robova, a Allah se neće smilovati osim onima koji su samilosni.**“[42]

Od Enesa, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posjećivao ensarije, stanovnike Medine, te ljubio njihovu djecu i milovao ih po glavi.[43]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi klanjao i u takvom stanju bi držao Umamu, svoju unuku, kćerku svoje kćerke Zejneb. Kada bi ustajao, uzimao bi je, a kada bi se spuštao na sedždu, ostavljao bi je.[44]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Ko rastavi dijete od njegove majke, Allah će njega na Sudnjem danu rastaviti od onih koje je volio.**“[45]

On je dozvoljavao da djeca sjede tamo gdje i odrasli i davao im je sva prava koja je davao i drugima. Od Sehla b. Sa'da Es-Sa'idija se prenosi predaja u kojoj se

[42] Buhari, br. 5223., i Muslim, br. 1531.
[43] Ibn Hibban, br. 459.
[44] Buhari, br. 486.i Muslim, br. 844.
[45] Tirmizi, br. 1491.i Ahmed, br. 22401.

navodi: „**Kada bi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bila donijeta posuda sa pićem, on bi se napio. Sa njegove lijeve strane su sjedili stariji, a sa desne dijete, te bi on kazao dječaku: 'Hoćeš li dozvoliti da prvo dadnem ovim starijim.' (jer je sunet da se počne sa desne strane). Dječak, koji je bio pametan, odgovori: 'Ne, tako mi Allaha, moj udio neću dati nikome.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je nakon toga dao posudu u ruku.**“[46]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je i onom djetetu koje se rodi i odvoji od majke (izađe iz stomaka) dao pravo da bude nasljednik.

On je uvažavao njihove osjećaje i posjećivao ih je u njihovim kućama i mjestima gdje su se sastajali, te bi bio blag sa njima i milovao ih po glavama. Među njima bi organizirao takmičenja i poklanjao nagrade.

Prava sluge

Standard svake civilizacije ogleda se u njegovom odnosu prema siromašnim, slabim i onima koji nemaju

[46] Buhari, br. 2271.i Muslim, br. 3786.

mogućnosti da dođu do predpostavljenih i onih koji donose odluke. Takvoj vrsta ljudi pripadaju i sluge koji rade u kućama kod bogatih i uglednih. Njima je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao sva prava, saslušavao je njihove molbe i mišljenja, te ih je poštivao u potpunosti.

Dokaz tome su riječi Enesa b. Malika, radijallahu anhu: „**Služio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, deset godina i nikad mi nije kazao ni uh. Ukoliko bih nešto uradio, nikada mi nije rekao zašto sam to uradio, a ukoliko nisam uradio, nikada mi nije rekao zašto nisi.**“[47]

Navodi se predaja da je jedna medinska robinja uzela Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za ruku, pa ga je odvela tamo gdje je željela da joj riješi neku potrebu koju je imala. [48]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upozorio na uznemiravanje sluge, pa makar on bio i rob koji je u nečijem vlasništvu, te je naglasio da je uznemiravanje roba jedan od razloga zbog kojeg može biti oslobođen od ropstva. Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

[47] Buhari, br. 5578. i Muslim, br. 4269.
[48] Buhari, br. 5610.

sellem: „**Ko ošamari ili udari onoga koji je u njegovom vlasništvu, može se otkupiti samo ako ga oslobodi.**“[49]

Prenosi se od Ebu Mes'uda El-Ensarija da je kazao: „**Udario sam svoga slugu bičem, te sam iza sebe čuo glas: 'Znaj Ebu Mesude.' Taj glas nisam razumio jer sam bio previše ljut. Nakon što se približio, uvidio sam da je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, te je opet rekao: 'Znaj Ebu Mesude, znaj Ebu Mesude.' Nakon toga sam bacio bič iz svoje ruke, a on je kazao: 'Znaj Ebu Mesude da je Allah Uzvišeni moćniji od tebe više nego ti od ovog momka.' Nakon toga sam rekao: 'Nikada više neću udariti roba.**“ U drugoj verziji stoji: „**O Allahov Poslaniče, oslobađam ga želeći Allahovo Lice.'“,** pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **„Kada to ne bi učinio, Vatra bi te dotakla.**“[1], tj. to ne možeš učiniti dobrovoljno, nego ti je to obaveza, jer si ga udario bičem.

Na ovakav način se Poslanik borio protiv ropstva, te je tako mnogo robova oslobođeno. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio da se rob opterećuje preko

[49] Muslim, br. 3130.
[1] Bilježi Muslim, br. 3135.

njegovih mogućnosti rekavši: „**Robu pripada hrana i odjeća i ne smije se opteretiti preko njegovih mogućnosti.**“[51]

Jedne prilike neki čovjek došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga : „**O Allahov Poslaniče, koliko puta da oprostim svome robu, a on je odgovorio: sedamdeset puta svaki dan.**“[52]

Prava komšije

Mnogo ljudi ne posjećuje svoje komšije i ne pita za njih. Ima ljudi koji uznemiravaju svoje komšije, a da to i ne znaju. Nekada se čovjek razboli i u potrebi je da mu njegov komšija pomogne, ali ne može doći do njega u tom teškom stanju. Ovakva vrsta izolacije je rezultat savremenog života koji je učinio da mnogi ljudi zaborave svoje obaveze prema zajednici.

Zbog velike važnosti prava komšije Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Džibril mi je toliko oporučivao komšiju da sam pomislio da će komšija**

[51] Muslim, br. 3141.
[52] Ebu Davud, br. 4496.i Tirmizi, br. 1872.

biti jedan od nasljednika svoga komšije.“[1], tj. pomislio sam da će komšija imati udio u ostavštini svoga komšije.

I rekao je: „**Najbolji kod Allaha su oni koji su najbolji prema svojim prijateljima, a najbolje komšije su oni koji su najbolji prema svojim komšijama.**“[2]

Također je kazao: „**Gore je čovjeku da počini blud sa ženom svoga komšije, nego da to počini sa deset drugih žena. Gore je čovjeku da ukrade nešto iz kuće svoga komšije, nego da ukrade iz deset drugih kuća.**“[3]

Rekao je i ovo: „**Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznemirava svoga komšiju.**“[4]

A u predaji kod Muslima stoji: „**Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka čini dobro svome komšiji.**“[5]

I rekao je: „**Nije vjernik onaj koji se zasiti, a njegov komšija je gladan.**“[6]

[1] Buhari, br. 5555., i Muslim, br. 4757.
[2] Tirmizi, br. 1867., i Ahmed, br. 6278.
[3] Ahmed, br. 22734.
[4] Buhari, br. 5559., i Muslim, br. 68.
[5] Muslim, br. 69.
[6] Hakim, br. 167.

I rekao je: „**O Ebu Zerre, kada skuhaš supu, dodaj više vode i ponudi to i komšiji.**“[1]

I rekao je: „**Koliko li je onih koji žive pored svog komšije i govore: 'Gospodaru, pitaj onoga zašto mi je zaključao svoja vrata i zabranio mi svoje dobro.'**“[2]

Prava gosta

Lijep gest na čijoj ljepoti su se složili ljudi jeste odavanje počasti gostu, te njegov doček sa dobrodošlicom. Zbog toga, nalazimo da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spojio vjerovanje u Allaha Uzvišenog i počast gostu. On, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga gosta.**“[3]

[1] Muslim, br. 4758.

[2] Bilježi Buhari u *El-edebu-l-mufredu,* br. 62. Šejh Abdulmuhsin el-Abbad kaže: „Da li je gostoprimstvo od tri dana obavezno ili pohvalno? Odgovor je: Obavezno. To je pravo gosta i on se ne smije otjerati.“ Vidjeti: *Šerhu Suneni Ebi Davud*, 19/485.

[3] Buhari, br. 5560., i Muslim, br. 3255.

Kada je u pitanju putnik kojem je onemogućeno daljnje putovanje, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio onima kod kojih on boravi da se prema njemu lijepo odnose tri dana, rekavši: „**Obavezno gostoprimstvo traje tri dana, a nakon toga je sadaka.**“[1]

Od gosta se traži da ne otežava domaćinu tako što će se dugo zadržavati da ne bi time pravio poteškoće, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: **„Nije dozvoljeno gostu da ostaje kako ne bi stvarao poteškoće domaćinu.“**[2]

Prava siročadi

Islam naređuje da se vodi briga o siročadima, da im se dobročinstvo čini te da im se pruži ruka pomoći. Uzvišeni kaže: ***I siroče ne ucvili.*** (Ed-Duha, 9.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Ja i onaj koji vodi brigu o siročetu ćemo u Džennetu biti**

[1] Buhari, br. 5995., i Muslim, br. 3256.
[2] Buhari, br. 5670., i Tirmizi, br. 1891.

(blizu) kao ova dva prsta.“[1], pa je pokazao svoja dva prsta, kažiprst i srednji prst.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upozorio da je jedenje imetka siročeta jedan od velikh grijeha, rekavši: **„Klonite se sedam upropaštavajućih grijeha.“** Prisutni su upitali: **„Koji su to grijesi?“** On je odgovorio: **„Širk, bavljenje sihrom, bespravno ubijanje, kamata, jedenje imetka siročeta, bježanje sa bojnog polja i potvora čestitih vjernica.“**[2]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Ko muslimansko siroče uzme da hrani sve dok se ne osamostali, Džennet mu je zagarantovan.**“[3]

Jedne prilike došao je neki čovjek Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, žaleći se na okrutnost u svome srcu, pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: „**Želiš da ti srce bude blago i da postigneš ono što ti je potrebno? Onda budi blag prema siročetu, pomiluj ga po glavi, nahrani ga onom hranom koju ti jedeš. Tako će ti srce postati blago i ostvarit ćeš svoje potrebe.**“[4]

[1] Buhari, br. 4892., i Tirmizi, br. 1841.
[2] Buhari, br. 2560., i Muslim, br. 129.
[3] Ahmed, br. 18252.
[4] Taberani, br. 10173.

Prava slabih i siromašnih

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vodio računa o slabijim, onima koji nisu imali imetka niti porodice. Primao bi od onih koji bi činili dobro, a prelazio bi preko njihovih grešaka. Njihove potrebe je žurno izvršavao, a ukoliko bi im bila pričinjena šteta ili bi bili uznemireni, pa makar i sa riječju koja bi ih naljutila, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi im tu štetu otklanjao.

Prenosi se od Aiza b. Amra da je Ebu Sufjan, jedan od velikana plemena Kurejš, prošao sa delegacijom pored Selmana el-Farisija, Suhejba Er-Rumija i Bilala El-Habešija, a oni su nekada bili robovi i bili su siromašni, pa su rekli: „**Allahove sablje nisu uzele svoje pravo kod Allahovih neprijatelja.**“ Ebu Bekr upitao: „**Zar to kažete vođi i prvaku Kurejšija?“** Nakon toga je otišao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavjestio ga o tome, a on mu je rekao: **„O Ebu Bekre, možda si ih naljutio. Ako si to učinio,,onda si i Gospadara naljutio.“** Pa je Ebu Bekr otišao do njih i upitao ih: **„O**

braćo moja, jesam li vas naljutio?“, a oni su mu odgovorili: **„Nisi, Allah ti oprostio, brate.**“[1]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,, je rekao: „**Možda baš onaj čupavi prašnjavi čovjek kojeg ljudi tjeraju od svojih vrata kada bi od Allaha zatražio nešto – On bi mu to uslišio.**“[2]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podučavao svoje ashabe da imetak, društveni položaj i prestiž ne daju čovjeku vrijednost ukoliko je ne zasluži. A siromaštvo, manjak imetka i nizak status neće čovjeku umanjiti vrijednost koju je zaslužio.

Jedne prilike je neki čovjek sa svojim prijateljima prošao pored Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa ih je on upitao: **„Šta mislite o ovome čovjeku?“** Oni su odgovorili: **„On je jedan od najuglednijih ljudi. On, tako mi Allaha, kada bi zaprosio neku, ona bi pristala, kada bi se za nešto zauzeo, to bi bilo primljeno, a kada bi govorio, to bi se slušalo.“** Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je šutio. Nakon toga je prošao jedan siromašni musliman, pa je Poslanik upitao: **„Šta mislite o**

[1] Muslim, br. 4559.
[2] Muslim, br. 4754.

njemu?“, a oni su odgovorili: **„Kada bi on zaprosio ženu, ne bi ga prihvatila, kada bi u nečemu posredovao to se ne bi primilo, a kada bi govorio to se nebi slušalo.“** Zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o siromašnome rekao: **„Ovaj je bolji nego prepun svijet onakvih.“**[1]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Hoćete li da vas obavijestim o stanovnicima Dženneta? To je svaki slabić koji, kada bi od Allaha zatražio, On bi mu ispunio. Hoćete li da vas obavijestim o stanovnicima Vatre? To je svaki surovi, nepokorni i oholi.**“[2]

Jedan od dokaza da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, brinuo za slabije jeste slučaj gdje je jedna crnkinja koja je čistila mesdžid, prestala dolaziti, pa je Poslanik upitao za nju, a oni su mu odgovorili da je umrla. Tada je on upitao: „**Kako me niste obavjestili? Pokažite mi njen kabur.**“ Nakon što su mu pokazali, on joj je klanjao dženazu.[3]

[1] Buhari, br. 4701., i Ibn Madže, br. 4110.
[2] Buhari, br. 4537., i Muslim, br. 5093.
[3] Muslim, br. 1588.i Ibn Madže, br. 1522.

Društvo u kojem slabi i siromašni osjećaju da su bitni i da se odgovorni o njima brinu jeste društvo u kojem vlada solidarnost, milosrđe i humanost čije se blagodati prosipaju na svakoga.

Zbog toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: „**Kome Allah da vlast u nečemu što se tiče muslimana, pa on zanemari njihove potrebe i učini ih siromasima, Allah će njega zanemariti i ostaviti i osiromašiti na Sudnjem danu.**“[1]

U predaji koju bilježi Tirmizi kazao je: „**Koji god vođa zatvori vrata pred onim ko ima neku potrebu ili pred siromasima, Allah će zatvoriti vrata nebesa kad on bude u nekoj potrebi i siromaštvu.**“[2]

I rekao je: „**Ko bude imao vlast nad ljudima, pa zatvori svoja vrata pred siromašnim, onim kome je učinjena nepravda ili onim ko ima neku potrebu, Allah Uzvišeni će zatvoriti vrata Svoje milosti kada on bude imao neku potrebu, ili bude siromašan.**“[3]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pozivao cijelo društvo da stane u odbranu onih kojima su prava

[1] Ebu Davud, br. 2559.
[2] Tirmizi, br. 1253.
[3] Ahmed, br. 15097.

uzurpirana bez obzira kakav imao položaj i ugled. Tako je napravio vezu između ovog pitanja i pitanja vrijednosti ummeta rekavši: „**Kako da Allah cijeni narod u kojem slabiji ne uzimaju svoje pravo od bogatih, a bogatima to neće nanijeti štetu.**“[1]

Prava robova

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslan društvu koje je je bilo sačinjeno od robovlasnika i robova. Robovima nije pripadalo nikakvo pravo, bilo da se radi o imovinskom, socijalnom ili političkom. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podigao njihov status i podsticao na njihovo oslobađanje, te za takve postupke obećao velike nagrade (sevape).

Jedan od Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, savjeta u pogledu robova bio je: „**Bojte se Allaha u pogledu onoga što posjedujete.**“[2]

[1] Ibn Madže, br. 2417.
[2] Ebu Davud, br. 4489., i Ahmed, br. 552.

On je kazao: „**Vaši robovi, vaši robovi. Hranite ih onom hranom koju vi jedete, oblačite ih onom vrstom odjeće koju vi oblačite. Ako urade neku neposlušnost koju vi ne želite da oprostite, prodajte ih, a nemojte ih mučiti.**“[1]

Također je rekao: „**To su vaša braća vam služe i koju je Allah učinio u vašem posjedu. Onaj koji bude imao svoga brata kao roba, onda neka ga hrani hranom koju on jede i i neka mu daje odjeću koju on oblači, i neka ga ne opterećuje onime što ne može podnijeti, a ako ga optereti sa nečim što ne može podnijeti neka mu pomogne.**“[2]

Također je kazao: „**Ko nepravedno udari roba, bit će mu vraćeno na Sudnjem danu.**“[3]

Rekao je i: „**Ko ošamari ili udari svoga roba, mora ga osloboditi da bi se otkupio.**“[4]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao na oslobođanje robova rekavši: „**Koji god musliman oslobodi drugog muslimana, on će mu biti otkupnina**

[1] Ahmed, br. 15813.
[2] Buhari, br. 2359., i Tirmizi, br. 1868.
[3] Sahihu-l-edeb-l-mufred, br. 134.
[4] Muslim, br. 3130., i Ebu Davud, br. 4500.

od Vatre, i biće nagrađen za svaku njegovu kost, a koja god muslimanka oslobodi drugu muslimanku, ona će joj biti otkup od Vatre i biće nagrađena za svaku njenu kost. A koji god musliman oslobodi dvije muslimanke, one će mu biti otkup od Vatre i biće nagrađen za svaku njihovu kost.“[1]

Od Abdullaha b. Amra se prenosi da mu je došao kahreman (menadžer) i upitao ga: „**Da li si svojim robovima dao hranu?“** Odgovorio je: „**Ne.“** Tada kahreman reče: **„Idi i daj im hranu, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: 'Dovoljno ti je grijeha da uskratiš hranu onima koje posjeduješ.'“**[2]

I rekao je: „**Allah će kazniti svakog onoga ko bude kažnjavao ljude na ovom svijetu.**“[3]

Prava starijih

Starije osobe su zašli u godine u koje osjećaju usamljenost i posljedice starosti, poput slabosti, bolesti i tome slično. Oni su, također, ljudi koji imaju iskustvo i

[1] Tirmizi, br. 1467., i Ebu Davud, br. 3453.
[2] Muslim, br. 16629.
[3] Muslim, br. 4734., i Ebu Davud, br. 2648.

mudrost, i zato je potrebno da ih društvo ne zanemaruje, već ih treba poštivati i cijeniti, te se okoristiti njihovim iskustvom i mogućnostima.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se ponosio starijim ljudima i govorio o njihovim vrijednostima, te da oni imaju veliko pravo kod cijelog društva. On, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Ko bude imao u islamu jednu sijedu dlaku, ona će mu biti svjetiljka na Sudnjem danu.**“[85]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao na poštivanje starijih, pa je tako rekao: „**Jedan od načina veličanja Allaha jeste poštivanje starijeg muslimana.**“[86]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je davao prednost strarijima prilikom pijenja. Pogledaj samo ovaj hadis u kojem na vidjelo izlazi Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, poštivanje starijih i djece, u istom omjeru. Od Sehla b Sa'da Es-Saidija se prenosi da je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donijeta posuda sa pićem, pa je pio iz nje. Sa njegove lijeve strane su sjedili

[85] Tirmizi, br. 1558., i Nesai, br. 3091.
[86] Ebu Davud, br. 4203.

stariji, a sa desne dječak, te je kazao dječaku: **„Hoćes li dozvoliti da prvo dadnem ovim starijim?“ Dječak reče. „Ne, tako mi Allaha, moj udio od tebe neću dati nikome.“** Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu dade posudu u ruku.[87]

Gle čuda! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pečat svih poslanik i vjerovjesnika, traži od dječaka dozvolu da počne sa starijim koji su bili na njegovoj lijevoj strani, iz poštovanja prema njima i njihovim godinama. Dječak to odbija jer želi da pije nakon Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi njegove usne dotakle mjesto sa kojeg je pio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odbijajući da ikome dadne prednost u tome. Poslanik je tražio dozvolu jer je sunnet, kada je u pitanju pijenje i tome slično, da se počne sa onima koji su sa desne strane.

Prava ljudi sa posebnim potrebama

Postoje ljudi čija je sudbina bila da ih zadesi nesreća u nekom od organa, što se odrazilo na cijeli

[87] Buhari, br. 2271., i Muslim, br. 3786.

njihov život. Neki ljudi možda ne mare za njih, niti obraćaju pažnju na njihova osjećanja i njihove probleme. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zaboravio ljude sa posebnim potrebama, nego im je poklanjao punu pažnju i brinuo se o njima.

Jedna žena koja je imala mentalnih problema zaustavila je jedne prilike Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kazala mu da ima neku potrebu, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, joj je rekao: „**O majko toga i toga, izaberi koji dio puta želiš i stani tu pa da i ja stojim sa tobom.**“ Poslanik se osamio sa njom[1] sve dok nije ispunio njenu potrebu. [2]

Njih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posjećivao u njihovim domovima. Jednog dana je svojim ashabima kazao: „**Idemo do plemena Vakif da posjetimo oštrovidog.**“[3], tj. slijepog čovjeka. Pogledaj kako ga je nazvao oštrovidim, sluteći mu time dobro.

[1] En-Nevevi kaže: „Tj. stao je sa njom na put kojim prolaze ljudi ne bi li ispunio njenu potrebu i odgovorio na njena pitanja nasamo. Ovo ne spada u osamljivanje sa strankinjom, jer se to desilo na putu kojim prolaze ljudi i posmatraju ih, ali ih ne čuju, jer ona nije željela da drugi čuju njeno pitanje.“ Vidjeti: *Šerhun-Nevevi ala Muslim*, 16/68.
[2] Ahmed, br. 13535.
[3] Taberani, br. 1533.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je njih obradovao velikim nagradama rekavši: „**Allah Uzvišeni veli: 'Kada rob bude iskušan sljepilom pa se strpi, ja ću mu zauzvrat podariti Džennet.'**“[1]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao da se onome ko slabo vidi i koje u potpunosti slijep pokaže put, rekavši: „**Tvoj pogled kojim pomogneš onome ko ima slab vid je sadaka.**“[2]

Jedne prilike došla je žena koju bi ponekad hvatala jedna vrsta ludila Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem i kazala: „**O Allahov Poslaniče, moli Allaha za mene.“,** a on je kazao: **„Ako hoćeš molit ću Allaha pa će te izliječiti, a ako hoćeš strpi se, pa nećeš polagati račun račun na Sudnjem danu. Tada je ona rekla: ’Strpit ću se samo da ne polažem račun.’**“[3]

Prava puta kojim se prolazi

U islamu postoje pravila vezana za put kojim ljudi prolaze. Ti adabi zabranjuju uznemiravanje ljudi, kao što

[1] Buhari, br. 5221., i Ahmed, br. 12012.
[2] Tirmizi, br. 1879.
[3] Ahmed, br. 9312.

se dešava u mnogim zemljama. Prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Čuvajte se sjedenja na putu kojim se prolazi.**“ Ashabi rekoše: „**Mi to moramo, to su naša mjesta gdje sjedimo i razgovaramo.**“ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im reče: „**Ako već morate, onda dajte putu njegovo pravo.**“ Oni ga upitaše: „**A koja su to prava puta?**“, na što im on odgovori: „**Obaranje pogleda, otklanjanje onoga što ljudima smeta, odgovaranje na selam, te naređivanje dobra i odvraćanje od zla.**“[1]

Od prava koja put ima jeste i zabrana vršenja nužde na njemu i u hladovima. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Čuvajte se dvije osobe koje su proklete: onaj koji vrši nuždu na mjestima kojim ljudi prolaze i onaj koji vrši nuždu u hladovima (koji ljudima služe za odmor).**“[2]

Od tih prava jeste i uklanjanje onoga što prolaznike uznemirava, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Prošao je čovjek pored grane koja je bila na putu pa je rekao: 'Uklonit ću ovo da**

[1] Buhari, br. 2285., i Muslim, br. 3960.
[2] Muslim, br. 397., i Ebu davud, br. 23.

muslimanima ne smeta.' Zbog toga je uveden u Džennet.“[1]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Vidio sam čovjeka kako uživa u džennetskim nasladama zbog drveta koje je uklonio sa puta, a koje je uznemiravalo ljude.**“[2]

Prava životinja

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podigao zastavu blagog postupanja sa životinjama i naredio je da se prema njima lijepo postupa, te da se hrane i napajaju i da se ne opterećuju onim što ne mogu podnijeti.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Jedan čovjek je išao putem pa je puno ožednio. Našao je bunar, spustio se u njega i napio se. Nakon što je izašao ugledao je psa koji dahće i jede zemlju od žeđi. Čovjek reče: 'Ovaj pas je žedan kao što sam i ja bio.' Sišao je u bunar, napunio svoju obuću vodom, a zatim je držao u svojim ustima dok se nije popeo.**

[1] Muslim, br. 4744.
[2] Muslim, br. 4745.

Kada se je popeo, napojio je psa. Allah mu je, zahvaljujući tome, grijehe oprostio.“ Ashabi su upitali: **„O Allahov Poslaniče, zar i kod životinja možemo sevap zaraditi**?“, a on im odgovori**: „Za svako živo biće možete zaraditi sevap.**“[1]

Kao što je spomenuti čovjek zaslužio oprost zbog toga što je napojio psa, tako isto je Poslanik spomenuo kaznu za onoga ko kažnjava životinje rekavši: „**Jedna žena je mučila mačku tako što ju je zatvorila sve dok nije umrla, pa je zbog toga ušla u Vatru. Nije je ni hranila, ni pojila kada ju je zatvorila, niti joj je dopustila da jede sa zemlje.**“[2]

Kada se kolje životinja čije je meso dozvoljeno jesti, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da se to čini na lijep način. On je kazao: „**Allah je propisao lijepo postupanje u svakoj situaciji. Kada ubijate, to lijepo (blago) činite, a kada koljete to lijepo radite. Zato naoštrite svoje noževe da bi olakšali žrtvi koju koljete.**“[3]

[1] Buhari, br. 2190., i Muslim, br. 4162.
[2] Buhari, br. 2192., i Muslim, br. 4160.
[3] Muslim, br. 3615., i Tirmizi, br. 1329.

Ibn Abbasa, radijallahu ahuma, se prenosi da je jedan čovjek položio ovcu, oštreći nož pored nje, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Zar želiš da je usmrtiš više puta. Trebao si naoštriti nož prije klanja.**“[1]

I rekao je: „**Allah je prokleo onoga ko masakrira životinje.**“[2]

I rekao je: „**Ko bude milostiv prema životinji koju kolje, makar to bio i vrabac, Allah će mu se smilovati na Sudnjem danu.**“[3]

[1] Hakim, br. 7563.

[2] Nesai, br. 4366., i Buhari, hadis je mallak, br. 5091.

[3] Bilježi Buhari u El-edebu-l-mufredu, br. 381.

DRUGO POGLAVLJE

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o vrijednostima, karakternim osobinama i vrlinama

1 Kako pridobiti ljude

Uvod

Vrijednost nekog čovjeka, u viziji Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, izvire iz vrijednosti i ideala kojih se pridržava, te vrlina koje izviru iznutra i postaju ponašanje i vidljiva stvarnost. Zbog ovoga je kazao: „**Allah ne gleda u vaše likove i imetke, nego gleda u vaša srca i djela.**“[105]

Ko razmisli o izrekama Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uvidjeće da one pozivaju u jedan cilj, a to je čistoća i savršenstvo duše. Ovu činjenicu potvrđuje i hadis: „**Ja sam poslan da usavršim lijepo ponašanje.**“[106]

Iako čovjek ima potrebu za obrazovanjem, njegova potreba za vrijednostima, karakternim osobinama i vrlinama je još veća. Uzrok nedaća, kao što su nepravda i tiranija, u jednome društvu jeste nedostatak morala, a ne nedostatak znanja.

[105] Muslim, br. 4651.
[106] Ahmed, br. 8595.

Otuda su lijepe karakterne osobine glavna karakteristika Poslanikove misije. On je pozivao u pravdu sa svim njenim značenjima, pozivao je da se pravedno postupa sa svakim, pozivao je u samilost prema životinjama, u blagost, povjerenje, hrabrost, poniznost, izvršavanje obaveza, sigurnost, lijep govor. Također, njegova vizija obuhvata pitanje ravnoteže i umjerenosti, bilo da se radi o razmišljanju ili načinu ponašanja.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pozivao i u to da se vrijeme iskoristi na najbolji način, i u odgovornost, a njegova misija na kojoj je bio ustrajan pozivala je u ozbiljnost, dozvoljen način zarađivanja i samokontrolu.

On se, također, usmjerio i ka pojedincu te ga pozivao da se brine o sebi, svojem vanjskom izgledu, i čuvanju svoga zdravlja kroz higijenu i liječenje ako za to bude imao priliku. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pozivao u uspostavljanje društva izgrađenog na poštovanju ljudskog života i lijepih karakternih osobina, društvo koje vodi ljubav i prijateljstvo, a u kojem će sve to biti ojačano dobrovoljnim aktivnostima za opću korist.

On je postavio i neka načela zajedničkog djelovanja kao što su: dogovaranje, propisanost borbe

protiv nepravde ukoliko postoji, te je postavio i pravila ratovanja i borbe, a što je veoma potrebno današnjem čovjeku.

On je imao i svoju viziju sreće, optimizma i humora. To je sve poklanjao onima čije je srce ispunjeno brigomi tugom.

Danas je čovječanstvu najpotrebnije, bez obzirana njihovo razlikovanje po pitanju vjere i nacije, da ostvare ova prava da bi bili srećni.

Sada prelazimo na objašnjenje onoga što je kazano u uvodu.

Kako da pridobiješ ljude

U prirodi čovjeka je da voli onoga ko govori blagim riječima koje nisu bestidne i koje ne vrijeđaju osjećanja. Također vole i one koji su svijetlog lica sa osmjehom, onoga koji ima ispravno ramišljanje i upućuje lijep savjet. Zbog ovoga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pridavao pažnju stvarima kojima se pridobija srce.

On je kazao: „**Vi nemate imetka za sve ljude, ali se možete prema svima njima lijepo ponašati.**“[107]

Također je kazao: „**Najdraži među vama mi je onaj koji ima najbolje ponašanje, koji su ponizni i prijatni za druženje, a najmrži od vas su mi oni koji se bave prenošenjem tuđih riječi, oni koji rastavljaju voljene i oni koji nevinima traže mahane.**“[108]

„**Nemojte smatrati malim i nebitnim nijedno dobro djelo, pa makar to bilo da nasmijan sretneš brata muslimana.**“[109]

„**Tvoj osmjeh bratu u lice je sadaka, naređivanje dobra i odvraćanje od zla je sadaka, da uputiš čovjeka koji se izgubio je sadaka, uklanjanje sa prolaza onoga što ljudima smeta je sadaka i da iz svoje kofe napuniš kofu svoga brata je sadaka.**“[110]

„**Tvoj vid kojim pomažeš onoga kome je slab vid je sadaka.**“[111]

„**I lijepa riječ je sadaka.**“[112]

[107] El-Bezzar, br. 8544.
[108] Taberani, br. 835.
[109] Muslim, br. 4760., i Tirmizi, br. 1756.
[110] Tirmizi, br. 1879.
[111] El-Bezzar, br. 4070.

„**Hranite gladne, širite selam, lijepo govorite, i klanjajte noću dok ljudi spavaju, pa ćete ući mirno u Džennet.**“[113]

Pravda

Od univerzalnih vrijednosti kojim teži čovječanstvo je i pravda. Allah Uzvišeni je uputio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ka tome da voli pravdu i da je naređuje. Uzvišeni Allah kaže: ***Allah vam naređuje da pravedno postupate.*** (En-Nahl, 90.)

Štaviše, naredio je pravedno postupanje i prema neprijatelju, koji nam se suprotstavlja, te je upozorio da neprijateljstvo ne smije biti razlog da nepravedno postupamo prema drugima i da im njihova prava kršimo. Uzvišeni kaže: ***Neka vas mržnja koju prema nekim osjećate nikako ne navede da nepravedni budete. Pravedni budite, to je najbliže čestitosti.*** (El-Maida, 8.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, objašnjavajući obavezu pravednosti prema svima, rekao:

[112] Buhari, br. 2767., i Muslim, br. 1677.
[113] Ahmed, br. 9996.

„One koji su bili prije uništilo je to što, kada bi neko od njihovih uglednih ukrao, oni ga ne bi kažnjavali, a kada bi to učinio neki slabić, oni bi ga kaznili. Tako mi Allaha, ja bih svojoj kćerki Fatimi odsjekao ruku ukoliko bi ukrala!“[114]

„Oni koji budu pravedno postupali će kod Allaha biti na minberima od svjetlosti. To su oni koji budu pravedni u svojim sporovima, porodicama i u onome oko čega se brinu.“[115]

„Allah ne poštuje narod u kojem bogati siromašnima ne daju njihovo pravo iako im to davanje prava neće ništa naškoditi.“[116]

Milost

Jedna od najljepših vrlina koje čovjek posjeduje jeste milost. Milost prouzrokuje velike tragove, kao što su praštanje, velikodušnost, međusobno pomaganje, pružanje ruke pomoći, pomaganje onome kome je

[114] Buhari, br. 3216., i Muslim, br. 3196.
[115] Muslim, br. 3406.
[116] Ibn Madže, br. 2417.

nanesena nepravda i tome slično. Zato je jedna od najspecifičnijih osobina Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila milost, jer ga je Allah poslao kao milost čovječanstvu. Uzvišeni Allah kaže: ***Mi smo te poslali kao milost svjetovima.*** (El-Enbija, 107.)

Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima, a da si osoran i grub, razbježali bi se od tebe. Zato im praštaj i moli se da im bude oprošteno i dogovarajse sa njima. (Ali Imran, 159.)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Ja nisam poslan kako bih proklinjao, već sam poslat kao milost.**“[117]

U drugom hadisu je kazao: „**Milost ne biva oduzeta osim pravom nesretniku.**“[118]

„**Milostivi će se smilovati onima koji su milostivi. Budite milostivi prema onima koji su na Zemlji pa će vam se smilovati Onaj Koji je na nebesima.**“[119]

[117] Muslim, br. 4704.
[118] Ebu Davud, br. 4291., i Tirmizi, br. 1846.
[119] Ebu Davud, br. 4290., i Tirmizi, br. 1847.

„**Ko nije milostiv, neće ni njemu milost biti ukazana.**“[120]

Poslanikova samilost je obuhvatala sve, pa čak i životinjski svijet. Jedne prilike je neki čovjek kazao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: „**O Allahov Poslaniče, ja kada ovcu koljem milostiv sam prema njoj.**“, pa mu je Alejhisselam odgovorio: „**I prema ovci ako si milostiv, Allah će ti se smilovati.**“[121]

Trpeljivost

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dosegao vrhunac trpeljivost, savladavanja srdžbe i tolerancije. Enes b. Malik kaže: „**Hodao sam sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a na njemu je bio nedžranski ogrtač veoma grubog okovratnika. Jedan od beduina ga je sustigao i dohvatio jako za okovratnik, tako da sam vidio Poslanikov vrat na kojem je ostao trag. Zatim mu je rekao: 'O Muhammede, daj mi nešto od Allahovog imetka koji**

[120] Buhari, br. 5538., i Muslim, br. 4282.
[121] Ahmed, br. 19470.

je kod tebe!', pa mu se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo, nasmijao, a zatim naredio da mu se da imetak.“[122]

Na ovaj način je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatio loše ophođenje beduina prema njemu i nije ga kritikovao, nego se nasmiješio i dao mu ono što je tražio. Jednom je spavao u hladu drveta, a njegova sablja je bila obješena na njemu. Došao mu je beduin, uzeo sablju, te je okrenuo prema licu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „**Ko će te sad zaštiti o Muhammede?**“ On je kazao: „**Allah**.“ Tada se beduin uznemirao te mu je sablja ispala iz ruke, pa ju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo, a beduinu oprostio i rekao mu da sjedne kod njega. [123]

Pouzdanost (ispunjavanje emaneta)

Jedna od vrlina koja je pohvalna jeste i pouzdanost. Allah Uzvišeni kaže: ***Mi smo nebesima, Zemlji i planinma ponudili emanet, pa su se ustegli i***

[122] Buhari, br. 5362., i Muslim, br. 1749.
[123] Buhari, br. 2694., i Muslim, br. 4231.

pobojali da ga ponesu, ali ga je preuzeo čovjek. On je, zaista, prema sebi nepravedan i lakomislen. (El-Ahzab, 72.)

Pouzdanost je dio imana i zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Nema imana onaj ko ne ispunjava emaneta.**“[124]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je smatrao da je krššenje emaneta jedna od osobina licemjera. On je kazao: „**Tri su svojstva licemjera: kada govori laže, kada obeća ne ispuni i kada mu se nešto povjeri (ostavi u emanet), on to pronevjeri.**“[125]

U drugom hadisu je kazao: „**Kada nestane emaneta, očekuj Sudnji dan.**“[126]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u svome narodu bio poznat kao povjerljivi (el-emin), a Hatidža, radijallahu 'anha, koja je bila bogata i ugledna, udala se za njega zbog njegove pouzdanosti i lijepog ponašanja, te mu je zbog toga povjerila trgovačku robu, poslavši ga u Šam, a to je bilo prije početka Objave.

[124] Ahmed, br. 11935.
[125] Buhari, br. 32., i Muslim, br. 89.
[126] Buhari, br. 57., i Ahmed, br. 8374.

Zbog njegove pouzdanosti, čak su i Kurejšije, iako nisu vjerovali da je on poslanik, ostavljali svoj imetak kod njega na čuvanje. Kada mu je Alah naredio da učini hidžru u Medinu, nakon što ga je njegov narod zlostavljao, on je ostavio Aliju, radijallahu anhu, svoga amidžića u Meki, kako bi vratio ono što su mu ljudi povjerili na čuvanje. To je učinio iako su ga oni napadali, poricali i uzimali imetke njegovih ashaba, ali on nije htio uzeti njihove imetke kao zamjenu za to, nego je ono što je pripadalo njima vratio. On je bio najpouzdaniji čovjek.

Hrabrost

Puno puta ljudi ponižavaju neku osobu govoreći mu da je prevrtljiv, da nema svoga stava, svoje principe, svoj identitet. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio takav sa svojim prijateljima, a ni sa svojim neprijateljima. Njegovi su neprijatelji željeli da se on odrekne nekih svojih principa, međutim oni to nisu nikada doživjeli, nego je on, sallallahu alejhi ve sellem, kazao poznatu rečenicu: „**Tako mi Allaha, kada bi mi dali Sunce u desnu, a Mjesec u lijevu ruku, da ostavim**

pozivanje u islam, ne bih to učinio, sve dok Allah ne uzvisi ovu vjeru ili budem uništen na tom putu.“

Allah Uzvišeni kaže: ***Oni bi jedva dočekali da ti popustiš, pa bi i oni popustili.*** (El-Kalem, 9.)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Ljudi su poput ruda, oni koji su bili najbolji ljudi prije islama (u džahilijjetu) najbolji su i u islamu, ukoliko razumiju vjeru. Naći ćete da su najbolji ljudi u ovoj stvari (vlasti) oni koji je najviše mrze i naći ćete da su najgori ljudi dvoličnjaci, oni koji jednoj grupi ljudi pokazuju jedno, a drugoj grupi drugo lice.**“[127]

Prenosi se od Muhammeda b. Zejda da su neki ljudi kazali njegovom djedu Abdullahu b. Omeru: „**Mi ulazimo kod naših vladara i kod njih govorimo suprotno onome što govorimo kada izađemo od njih.**“, pa im je on kazao: „**Mi smo to u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, smatrali licemjerstvom.**“[128]

[127] Buhari, br. 3234., i Muslim, br. 4588.
[128] Buhari, br. 6642.

Prenosi se da je Abdulah b.Omer kazao: „**Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: 'Kada vidite moj ummet kako iz straha ne smije da nepravednom reći da je nepravedan, svejedno je da li postojali ili ne.'**“[129]

Poniznost

Ljudi vole poniznu osobu koja ih sreće sa dobrodošlicom i osmjehom na licu, ne osjećajući nikakvu poteškoću kada se sretnu sa njim. Poslanik je podsticao na poniznost i pojasnio da čovjek kad god je ponizan to će mu povećati njegov položaj i kod Allaha i kod ljudi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Kada god je neko ponizan radi Allaha, Allah će ga uzdignuti.**“[130]

„**Allah mi je objavio da budete ponizni tako da se niko ne uzdiže nad drugim i da niko ne čini nepravdu drugom.**“[131]

[129] Ahmed, br. 6234.
[130] Muslim, br. 4689., i Tirmizi, br. 1952.
[131] Muslim, br. 5109., i Ebu Davud, br. 4250.

Poslanikova poniznost se ogledala i u tome što je, kada bi prolazio pored djece, nazivao selam, a onaj koji bi ulazio u mesdžid ne bi mogao da ga razlikuje od njegovih ashaba, jer nije imao nikakvu odjeću ili mjesto na osnovu kojeg bise prepoznao.

Jedne prilike je izašao među ashabe pa su oni ustali iz poštovanja prema njemu, pa je kazao: „**Nemojte ustajati kao što to čine Perzijanci veličajući jedni druge.**“[132]

U svojoj kući je bio na usluzi porodici, svoje papuče bi čistio, krpio svoju odjeću, muzao ovcu za svoju porodicu, hranio devu, jeo zajedno sa slugom, sjedio sa siromasima, izvršavao bi potrebe udovica i jetima, prvi bi nazivao selam onome koga bi sreo, te bi se odazivao onome ko bi ga pozvao, pa makar i malo. Jedne prilike je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao neki čovjek kojeg je zbog strahopoštovanja prema Poslaniku počeo drhtati, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Polahko, čovječe, ja nisam nikakav kralj; ja sam samo sin jedne obične žene iz plemena Kurejš, koja je jela običnu hranu.**“[133]

[132] Ebu Davud, br. 4553., i Ahmed, br. 21158.
[133] Ibm Madže, br. 3303.

Vjernost i ispunjavanje obaveza

Ovo je jedna od najvećih i najboljih vrlina koje čovjek može posjedovati. To je svojstvo koje je potvrdio i islam te je naredio izvršavanje obaveza i obećanja. Uzvišeni kaže: ***I ispunjavajte obaveze na koje ste se Allahovim imenom obavezali i ne kršite zakletve kad ste ih tvrdo dali***. (En-Nahl, 91.)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Muslimani ispunjavaju zadate uslove.**“[134]

„Ja ne kršim ugovore i ne uzimam izaslanike i delegacije kao taoce.“[135]

„**Ispoštujte ugovore koje ste potpisali sa mnogobošcima i oslonimo se na Allaha protiv njih.**“[136]

„**Izvršite obaveze na koje ste se zakleli u džahilijetu, jer islam obaveze na koje ste se zavjetovali samo diže na veći stepen.**“[137]

[134] Tirmizi, br. 1272., i Ebu Davud, br. 3120.
[135] Ebu Davud, br. 2377., i Ahmed, br. 22737.
[136] Ahmed, br. 22283.
[137] Tirmizi, br. 1511., i Ahmed, br. 6638.

Sigurnost

Sigurnost je stvar oko čije se vrijednosti u životu ljudi dvojica neće razići, jer bez nje će biti poremećeni ljudski interesi i zavladaće haos, rasprostranit će se ubijanja i pljačke, a zločinci će širiti strah među ljudima.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sigurnost sa svim njenim vrstama stavio na visok položaj, bilo da se radi o duševnoj, zdravstvenoj ili prehrambenoj, i to je učinio jednom od najvećih blagodatiu kojoj čovjek može uživati na ovome svijetu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Ko od vas osvane siguran u svom mjestu boravka, tjelesno zdrav i posjeduje hranu za jedan dan, kao da mu je dat dunjaluk sa svim njegovom riznicama.**“[138]

Zbog nesigurnosti, izloženosti kažnjavanju i proganjanju, Poslanik je svojim ashabima naredio da se isele iz Mekke u Medinu, a zatim se i on iselio iz istog razloga, tražeći novo mjesto na kojem će njegova misija

[138] Tirmizi, br. 2268.

biti prihvaćena i svjetlo koje je Allah objavio biti primljeno.

U stanju tuge i bola Poslanik je napustio Mekku koju je mngo volio i u kojoj je proveo svoje djetinjstvo i mladost, sve do svoje četrdesete godine. Napustio ju je govoreći: „**Za mene nema ljepšeg i dražeg grada, i da me moj narod nije protjerao nikada te ne bih napustio i nastanio se u drugo mjesto.**“[139]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zaprijetio svakom onome ko ugrožava sigurnost i potkopava njene temelje, a to biva zločinima kao što su ubistvo, krađa i povreda časti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Vaša krv, imeci i čast su sveti kao što je svet i ovaj dan u ovoj svetoj zemlji i ovom svetom mjesecu.**“[140]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio napadanje islamskih vladara ili ono što se zove vojni udar, jer to će prouzrokovati smutnju, prolijevanje krvi i nesigurnost. Rekao je Alejhisselam: „**Ko se ne pokori i**

[139] Tirmizi, br. 3861.
[140] Buhari, br. 1623., i Muslim, br. 3180.

napusti džemat, pa umre, takav je umro džahilijetskom smrću.“[141]

I pored toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio savjetovanje vladara na lijep i argumentovan način, rekavši: „**Vjera je savjet.**“ Ashabi su upitali: „**Kako se to manifestuje, o Allahov Poslaniče?**“

On je odgovorio: „**Kroz ispunjavanje prava prema Allahu, Njegovoj knjizi, Poslaniku, vođama muslimana i običnim ljudima**.“[142]

Šutnja i govor

Šutnja je veoma lagana i čovjeku nikakve troškove ne donosi, već ga čuva od mnogih problema i neprijatnih situacija, i odstranjuje od njega mnoge nedaće i poteškoće. I pored ove činjenice, malo je ljudi koji umiju da šute, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pojasnio vrijednost šutnje i opasnost jezika, rekavši: „**Ko**

[141] Muslim, br. 3436., Nesai, br. 4045., i Ahmed, br. 7603.
[142] Muslim, br. 82., i Tirmizi, br. 1849.

vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori dobro ili neka šuti.“[143]

„**Ko bude šutio, uspio je.**“[144]

„**Musliman je onaj od čijeg jezika i ruku su mirni drugi muslimani.**“[145]

Jedne prilikeje Ukbe b. Amir, radijallahu anhu, upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: „**U čemu je spas?**“ Poslanik je odgovorio: „**Čuvaj svoj jezik, drži se svoje kuće[146] i plači zbog svojih grijeha.**“[147]

Cilj ovih hadisa nije podnošenje i ne mijenjanje onoga što je loše, te šutnja o nepravdi, nego je cilj udaljavanje od onoga što ne valja i udaljavanje od govora koji nije zasnovan na dokazu. Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i kazao: „**Reci istinu, pa makar bila i gorka.**“[148]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Prvak šehida je Hamza b. Abdu-l-Mutallib i**

[143] Buhari, br. 5559., i Muslim, br. 67.
[144] Tirmizi, br. 2425., i Ahmed, br. 6193.
[145] Buhari, br. 9., i Muslim, br. 58.
[146] Kaže el-Munavi: „Pogotovo u vremenima fitne.“ Vidjeti: *Fejdul-kadir*, 2/249.
[147] Tirmizi, br. 2330., i Ahmed, br. 21206.
[148] Ahmed, br. 20447.

čovjek koji je ustao da nepravednom vladaru zabrani zlo i naredi dobro, pa ga ovaj ubije.“[149]

Ovaj primjer i slični njemu su primjeri kada čovjek govori istinu.

A šutnja je poželjna kada su u pitanju neke zbunjujuće situacije i smutnje, te onda kada je korist od govora i šutnje ista. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Ljepota islama čovjeka se ogleda u ostavljanju onoga što ga se ne tiče.**“[150]

Umjerenost i uravnoteženost

Uzvišeni Allah je opisao ummet Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kao ummet sredine. Uzvišeni kaže: ***I tako smo vas učinili zajednicom sredine***. (El-Bekara, 143.)

Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, težio ka uspostavi vrlina kao što su uravnoteženost i umjerenost u životu muslimana. Uravnoteženost, umjerenost i srednji put su bili veoma istaknuti u životu

[149] Hakim, br. 4884.
[150] Tirmizi, br. 2239., i Ibn Madže, br. 3966.

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovom obredima i postupcima, zato je on i zabranio pretjerivanje i ekstremizam, rekavši: „**Čuvajte se pretjerivanja, jer je ono uništilo one prije vas.**“[151]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podučavao svoje ashabe kako da budu umjereni u svemu. Tako se prenosi od Enesa da je kazao: „**Došla su trojica ljudi kući žena Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se raspitaju o njegovom ibadetu. Kada su obaviješteni o tome kazali su: 'Gdje smo mi u odnosu na Poslanika, a njemu su oprošteni i prijašnji i budući grijesi?' Jedan od njih reče: 'Ja ću cijelu noć klanjati!' Drugi reče: 'Ja ću stalno postiti i neću mrsiti.', a treći reče: 'Ja ću se povući od žena i neću se nikada oženiti!'. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je obaviješten o onome što su rekli, pa reče: 'Ja sam od svih vas najskrušeniji i najbogobojazniji, ali ja postim i mrsim, klanjam i odmaram, i ženim se ženama, pa ko izbjegava moj sunnet, taj nije od mene!'“**[152]

[151] Ahmed, br. 3078., i Nesai, br. 3007.
[152] Buhari, br. 4675., i Muslim, br. 3487.

Jedne prilike je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao kod svoje žene Zejneb bint Džahš i našao uže koje je bilo rastegnuto među dva stuba. Upitao je ashabe: „**Kakvo je ovo uže?**“ Odgovorili su: „**To je Zejnebino uže, kada se umori u namazu koristi ga kao naslonjač.**“ Alejhisselam je na to kazao: „**Ne, sklonite ga! Neka neko od vas klanja dok je u snazi, a kada se umori neka sjede.**“[153]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je objasnio stvarnost vjere rekavši: „**Vjera je lagana, i niko se neće s njome boriti, a da ga ona neće pobijediti. Zato budite umjereni, a ako ne možete – trudite se da budete blizu toga, i radujte se nagradi**.“[154]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi, kad god je bio u prilici da bira između dvije stvari, uvijek izabrao lakšu, ukoliko ne bi bila grijeh, a ako bi bio grijeh, on bi ga se najviše čuvao. Prenosi se od Hanzale el–Esedija da je kazao: „**Sreo sam Ebu Bekra koji me upitao: 'Kako si?' Rekao sam: 'Hanzala je licemjer!' On reče: Subhanallah, šta to govoriš?!' 'Kada smo kod**

[153] Buhari, br. 1082., i Muslim, br. 1306.
[154] Buhari, br. 38., i Nesai, br. 4948.

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on nas podsjeti na Džehennem i Džennet, i mi kao da ih vidimo, a kad se vratimo svojim porodicama i svakodnevnom životu, mi to zaboravimo.' Ebu Bekr reče: 'Tako mi Allaha, to isto se događa i nama.' Uputili smo se zatim kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje sam isto ponovio: 'Hanzala je licemjer.' Na to je on upitao: 'Čemu to, a ja sam odgovorio: Kada smo kod tebe ti nas podsjetiš na Džennet i Džehennem, i mi kao da ih vidimo, a kad se vratimo svojim porodicama i svakodnevnom životu, mi to zaboravimo. Poslanik mu tada reče: 'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kada biste bili onakvi kakvi ste kada ste sa mnom, zaista bi vas meleki pozdravljali u vašim posteljama i na putu. Ali o Hanzala, čas ovako, čas onako, ponovivši to tri puta.'“[155]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da pretjerivanje u vjeri vodi propasti, rekavši tri puta: „**Propali su oni koji pretjeruju u vjeri.**“[156]

[155] Muslim, br. 4937., i Tirmizi, br. 2438.

[156] Muslim, br. 4823., i Ebu Davud, br. 3992.

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio starca kako jedva ide između svoja dva sina, pa je upitao: „**Šta je sa ovim?**“ Ashabi rekoše: „**Zavjetovao se da će pješačiti.**“ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: „**Allahu ne treba da se on samokažnjava**.“[157]

Svi ovi dokazi potvrđuju nastojanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da uspostavi uravnoteženost kod muslimana, kako ne bi skrenuo sa puta i kako nebi otišao u pretjerivanje ili popuštanje.

Imajući u vidu duševnu stranu čovjeka i njegovu prirodnu sklonost ka strastima, Allah je dozvolio uživanje u lijepim stvarima, rekavši: ***Reci: „Ko je zabranio Allahove ukrase koje je On podario Svojm robovima i ukusna jela.'“*** (El-Araf, 32.)

I rekao je Uzvišeni: ***Nemoj zaboraviti svoj udio na ovome svijetu.*** (El-Kasas, 77.)

Jedna od dova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je: „**Allahu moj, popravi moju vjeru koja je moja zaštita i popravi moj dunjaluk na kojem**

[157] Buhari, br. 6207., i Muslim, br. 3100.

živim.“[158] Ova dova otkriva zadivljujuću ravnotežu između dunjaluka i vjere.

Također, umjerenost u govoru i djelima bila jedna je od prepoznatljivih osobina Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa se od Aiše, radijallahu anha, prenosida je kazala: „**Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije žurio u govoru ovako kako vi žurite.**“[159]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Doista munbett[160] neće preći željeni put, i izgubiće svoju jahalicu**.“[161]

U jednom hadisu stoji: „**Tvoj Gospodar ima pravo kod tebe, tvoje tijelo ima svoje pravo kod tebe, i tvoja porodica ima pravo kod tebe, pa svakome daj njegovo pravo.**“[162]

[158] Muslim, br. 4897., i Nesai, br. 1329.
[159] Buhari, br. 3303., i Muslim, br. 4548.
[160] Šejh Muhammed ibn Salih el-Usejmin kaže: „To je onaj koji neprekidno hodi dan i noć, i takav neće preći svoj put niti će mu ostati jahalica, već će izmoriti svoju jahalicu, i samim tim će morati prekinuti svoj put, umoriti se i iscrpjeti.“ Vidjeti: *Šerhu rijadis-salihin*, 2/218.
[161] Bejheki, br. 4931.
[162] Buhari, br. 5674., i Tirmizi, br. 2337.

Također se umjerenost islama ogleda u tome što je Poslanik propisao mnoge olakšice u raznim situacijama o kojim on kaže: „**Allah voli da se koriste olakšice isto kao što prezire da se rade loša djela.**“[163]

U jednom hadisu koji govori o osobinama Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stoji: „**Kada je Poslanik bio u prilici da bira između dvije stvari uvijek bi izabrao lakšu ukoliko ne bi bila grijeh.**“[164]

Vrijeme

Vrijeme je život. Allah se kune nekim od perioda vremena što ukazuje na njegovu vrijednost. On se kune zorom, jutrom, noću i danju.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Dvije blagodati koje mnogo ljudi zanemaruje su zdravlje i slobodno vrijeme.**“[165]

Također je kazao: „**Rob na Sudnjem danu neće pomjeriti svoje noge dok ne bude upitan o četiri stvari: o životu – kako ga je proveo, o znanju – kako je**

[163] Ahmed, br. 5600.
[164] Buhari, br. 3296., i Muslim 4294.
[165] Buhari, br. 5933., i Tirmizi, br. 2226.

postupao sa njim, o imetku – kako ga je stekao i gdje ga je potrošio i o tijelu – kako ga je koristio.“[166]

Podstičući na to da se život provede radeći dobra djela Poslanik je kazao: „**Iskoristi pet stvari prije drugih pet: život prije smrti, zdravlje prije bolesti, slobodno vrijeme prije zauzetosti, mladost prije starosti i bogatstvo prije siromaštva.**“[167]

Odgovornost

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ljudima dao odgovornosti shodno njihovom stanju i kompetencijama, te je upozorio na neodgovornost i zanemarivanje povjerenih obaveza svakog pojedinca. On je pojasnio da će čovjek biti pitan pred Allahom o odgovornosti, rekavši: „**Svi ste vi pastiri i svako će biti odgovoran za svoje stado. Vladar je pastir i on je odgovoran za svoje stado, čovjek je pastir svoje porodice i odgovoran je za svoje stado, žena je pastirica u kući svoga muža i biće odgovorna za svoje**

[166] Tirmizi, br. 2341., i Darimi, br. 536.
[167] Hakim, br. 7846.

stado, sluga je pastir imetka svoga gazde i biće odgovoran za njega. Svi ste vi pastiri i svi će te biti pitani za svoje stado.“[168]

Ukoliko čovjek nije odgovoran prema svojoj djeci i ženi on time čini grijeh jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Dosta je čovjeku grijeha samo da zapostavi onoga koga je dužan da hrani**.“[169]

Jedne prilike je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Sa'du b. Vekasu: „**Bolje ti je da ostaviš svoje nasljednike bogate nego siromašne pa da traže od ljudi.**“[170]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je objasnio i da je čovjek odgovoran za ono što govori, kazavši: „**Doista rob izgovori riječ koju Allah voli, a da tome ne pridaje važnost, pa mu Allah zbog toga podigne njegov stepen. I doista rob izgovori riječ koja Allaha srdi, a da joj ne pridaje važnost pa ga ona odvede u Džehennem.**“[171]

[168] Buhari, br. 844., i Muslim, br. 3408.
[169] Ebu Davud, br. 1442., i Ahmed, br. 6207.
[170] Buhari, br. 1213., i Muslim3076.
[171] Buhari, br. 5997., i Tirmizi, br. 2241.

Također je pojasnio da je svako odgovoran za ono što radi rekavši: „**Kome damo neki posao i nadnicu za njega, a on uzme više od toga takav je kradljivac.**“[172]

Također je kazao: **„Šta je sa radnikom kome damo posao, pa nam on dođe i kaže: 'Ovo je od posla koji ste mi dali, a ovo sam dobio na poklon. A da je sjedio u kući svoga oca i majke, da li bi to dobio na poklon? Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, ko god nešto od toga utaji doći će na Sudnjem danu noseći to na vratu.“**[173]

Rad i zarađivanje

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pojasnio važnost rada i upozorio na pogubnost lijenosti i nezaposlenosti, te je objasnio mnoge propise i pravila vezana za način zarade i trgovinu.

Uzvišeni kaže: ***A kada se namaz završi, raziđite se po Zemlji tražeći Allahove blagodati.*** (El-Džumua,10.)

[172] Ebu Davud, br. 2554.

[173] Buhari, br. 6145., i Muslim, br. 3413.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Najbolja hrana koju jedete je ona koju ste zaradili sopstvenim rukama. Doista se Allahov vjerovjesnik Davud, sallallahu alejhi ve sellem, hranio hranom zarađenom sopstvenim rukama.**“[68]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao ljude da profesionalno odrade posao koji rade, pa kaže: „Allah, doista, voli da profesionalno[174] odradite posao kojeg radite.“[69]

On je upozorio na štetnost traženja imetka od ljudi bez potrebe, kazavši: „**Neki će prositi od ljudi sve dok ne sretnu Allaha bez mesa na svome licu.**“[70]

To je zbog toga što je sramota da se prosi i zato što mu je bila obaveza da jede od rada sopstvenih ruku.

I rekao je: „**Ko prosi, a nije siromašan kao da je jede žeravicu.**“[71]

[68] Buhari, br. 1930.
[174] Majstorski, perfektno., br. op. rev..
[69] Bejheki, br. 4931.
[70] Buhari, br. 1381., i Muslim, br. 1724.
[71] Taberani, br. 3506.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio monopol robe u svrhu podizanja cijene pa je kazao: „**Ko drži monopol takav griješi.**“[72]

Prenosi se da je Poslanik kazao: „**Allah kaže: 'Ukoliko se dvojica udruže ja sam sa njima sve dok jedan drugog ne prevari, a kada ga prevari ja ih napuštam.'**“[73]

Također je kazao: „**Pouzdani i iskreni trgovac će biti u društvu vjerovjesnika, iskrenih i šehida.**“[74]

On je rekao: „**Čuvajte se čestog zaklinjanja prilikom trgovine, jer ono najprije donosi imetak, a zatim gubitak.**“[75]

I rekao je: „**Prodavac i kupac imaju izbor sve dok se ne rastanu. Ako budu iskreni i objasne stanje robe onda će im biti dat bereket u trgovini, a ukoliko lažu i sakriju mahanu – biće uskraćeni bereketa.**“[76]

[72] Muslim, br. 3012., i Tirmizi, br. 1188.
[73] Ebu Davud, br. 2936.
[74] Tirmizi, br. 1130., i Ibn Madže, br. 2130.
[75] Muslim, br. 3015., i Nesai, br. 4384.
[76] Buhari, br. 1968., i Muslim, br. 2825.

I rekao je: „**Dajte radniku plaću prije nego mu se znoj sa čela osuši.**“[77]

I rekao je: „**Najbolja zarada jeste zarada sopstveniim rukama, ukoliko radi kako treba.**“[78]

I rekao je: „**Zabranjeno je trgovati alkoholom.**“[79]

I rekao je: „**Nemojte prodavati neubrane plodove[175] sve dok se ne pokaže da su zdravi[176] i da su sačuvani od mahana.**“[80]

I rekao je: „**Ko vara nije od nas.**“[81]

[77] Ibn Madže, br. 2434.

[78] Ahmed, br. 8060. El-Munavi kaže: „Tako što će profesionalno odraditi posao i kloniti se varanja i tome slično.“ Vidjeti: *et-Tejsir bišerhil-džami'is-sagir*, 1/527.

[79] Buhari, br. 2074., i Muslim, br. 2959.

[175] El-Munavi kaže: „Prodaja plodova na grani može da bude ili pod uslovom da se, br. odmah., uberu, što je dozvoljeno bez razilaženja, bilo da sazrenu ili ne, jer iako ne sazru mogu se koristiti kao hrana za stoku; ili prodaja pod uslovom da se ostave neubrani...“ vidjeti: *Fejdul-kadir*, 3/155.

[176] Upitan je Enes ibn Malik, radijallahu anhu: „Kako se to pokaže da su zdravi?“, pa je odgovorio: „Da pocrvene ili požute.“ Bilježi Buharija, br. 2197.

[80] Muslim, br. 2829.

[81] Muslim, br. 146., i Tirmizi, br. 1236.

I rekao je: „**Musliman je brat muslimanu. Nije mu dozvljeno da mu proda nešto što ima mahanu, a da mu ne ukaže na nju.**“[82]

I reka o je: „**Neka niko od vas ne prodaje na trgovinu svoga brata.**“[83]

I rekao je: „**Trgovina je zasnovana na obostranom zadovoljstvu.**“[84]

I rekao je: „**Allah voli lijepo postupanje prilikom prodaje, trgovine i presuđivanja.**“[85]

Samokontrola

Jedna od bitnih stvari koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio jeste da čovjek uspostavi

[82] Ibn Madže, br. 2237.
[83] Buhari, br. 1995., i Muslim, br. 2531. En-Nevevi kaže: „Primjer toga je da kaže kupcu tokom kupovine: 'Odustani od ove trgovine, a ja ću ti prodati isto to za manju cijenu.', ili: 'bolje od toga za istu cijenu.', i tome slično. Ovo je haram. Također, haram je i kupovina na kupovinu brata muslimana, a to je da kaže prodavcu dok kupac kod njega kupuje: 'Prekini ovu prodaju, a ja ću to kupiti od tebe za veću cijenu.', i tome slično.“ Vidjeti: *Šerhun-Nevevi ala sahihi Muslim*, 10/158.
[84] Ibn Madže, br. 2176.
[85] Tirmizi, br. 1240.

kontrolu nad sobom, tako da uvažava prava Allaha i prava robova u tajnosti prije javnosti.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Boj se Allaha gdje god bio, i učini dobro djelo nakon lošeg da bi ga izbrisao, i lijepo se ophodi prema ljudima.**“[177]

Jedne prilike je Poslanik podučavajući Ibn Abbasa samokontroli, hrabrosti i oslonjanju na Allaha, kazao: „**O dječače, podučit ću te nekoliko riječi: Čuvaj Allaha, pa će i On tebe čuvati. Čuvaj Allaha, pa ćeš ga naći ispred sebe.[178] Kada nešto tražiš – traži od Allaha a kada nečim pomažeš, pomogni se Allahom. Znaj da, kada bi se svi ljudi skupili da ti kakvu korist pribave, ne bi ti mogli koristiti osim onoliko koliko ti je Allah propisao. Kada bi se svi ljudi sakupili da ti kakvo zlo nanesu ne bi ti mogli naštetiti osim onoliko koliko ti je Allah propisao. Pera su presahla, a listovi podignuti.**“[179]

[177] Tirmizi, br. 1910., i Ahmed, br. 20392.
[178] Šejh Muhammed ibn Salih el-Usejmin kaže: „Naći ćeš ga ispred sebe kako ti ukazuje na svako dobro, približava te Sebi i čuva te od svakog zla.“ Vidjeti: *Šerhul-erbe'inen-nevevijje,* 201.
[179] Tirmizi, br. 2440., i Ahmed, br. 2537.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je jedne prilike upitan šta je to dobročinstvo, pa je odgovorio: „**To je da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer iako ti Njega ne vidiš, On, zaista, tebe vidi.**“[180]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je spomenuo sedmoricu koji će biti na najvišim stupnjevima Dženneta na Sudnjem danu i Allah će ih staviti u hlad na dan kada drugog hlada osim Njegovog neće biti. Jedan od takvih je i: **„...čovjek kojeg je ugledna i lijepa žena pozvala na blud, a on rekao: 'Ja se bojim Allaha Gospodara svijetova.“**[181] To je zbog toga što zna da ga njegov Gospodar posmatra pa je ostavio grijeh čak i kada ga niko drugi ne vidi.

Lijek i zdravlje

Svaki čovjek na zemaljskoj kugli želi da bude zdrav. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je uputio neke savjete i stvari vezane za zdravlje koje koriste u

[180] Buhari, br. 48., i Muslim, br. 9.
[181] Buhari, br. 1334., i Muslim, br. 1712.

zaštiti od bolesti, te je podsticao na liječenje onim stvarima koje nisu zabranjene. Neki od tih savjeta su:

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Dosta je čovjeku nekoliko zalogaja koje će ga održati sposobnim za rad. Ako već hoće onda neka jednu trećina ostavi za hranu, drugu za vodu i treću za disanje.**“[182]

Kada bi ljudi praktikovali ovaj savjet mnoge bolesti ne bi postojale.

Rekao je: „**Svaka bolest ima svoj lijek, pa ukoliko se nađe lijek za bolest, ona će nestati uz Allahovu dozvolu.**“[183]

Rekao je: „**Ako čujete da u jednom mjestu ima kuga nemojte ulaziti u njega, a ukoliko se pojavi u mjestu gdje ste vi, nemojte izlaziti bježeći od nje.**“[184]

Ovaj hadis je osnova za ono što je postalo u medicini poznato kao karantin.

Također je kazao: „**Neka čovjek ne kori nikog osim sebe ukoliko zanoći, a na rukama mu je masnoća**

[182] Tirmizi, br. 2302., i Ibn Madže, br. 3340.
[183] Muslim, br. 4084.
[184] Buhari, br. 5287., i Muslim, br. 4111.

od mesa.“[185] Ovo je savjet da se ruke peru nakon jela, a posebno kada čovjek želi da spava. Ko to zapostavi neka krivi samog sebe.

I rekao je: „**Ćurukotovo ulje je lijek za svaku bolest, osim trovanja.**“[186]

Naučno je potvrđeno da ćurukotovo ulje jača imunitet tijela te je tako ono lijek svakoj bolesti kao što nas je o tome obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Čistoća i uljepšavanje

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao da se održava čistoća tijela, odjeće i doma. Poslanik je volio lijep miris, a prezirao ružan. Njegovi savjeti po tom pitanju su sljedeći:

„**Ko od vas ima kosu, neka je uređuje.**“[95]

„**Tri su stvari treba da radi svaki musliman: kupanje na dan džume,korištenje misvaka i mirisanje.**“[96]

[185] Ibn Madže, br. 3287.
[186] Buhari, br. 5255., i Muslim, br. 4104.
[95] Ebu Davud, br. 3632.

Kada bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, negdje dolazio, poznat bi bio po tome što je lijepo mirisao. On je kazao: „**Prirodne stvari su: izapiranje usta, nosa, korištenje misvaka, skraćivanje brkova, rezanje noktiju, uklanjanje dlaka pod pazuhom, uklanjanje dlaka sa stidnog mjesta, uklanjanje prljavštine koja se nalazi na vrhovoma prstiju, pranje vodom nakon nužde i sunećenje.**“[97]

Također je kazao: „**Održavajte svoje kuće čistim.**“[98]

Rekao je i ovo: „**Allaha je lijep i voli ljepotu.**“[99]

Jedne prilke je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio nekog čovjeka koji je bio raščupane kose pa je rakao: „**Zar ovaj ne može naći ništa što bi uredilo njegovu kosu?**“

Drugom prlikom je vidio čovjeka koji je imao prljavu odjeću, pa je rekao: „**Zar ovaj ne može naći vodu kojom bi oprao svoju odjeću?**“[100]

[96] Ahmed, br. 21998.
[97] Ahmed, br. 17606., i Ebu Davud, br. 49.
[98] Tirmizi, br. 2723.
[99] Muslim, br. 131., i Ahmed, br. 3600.
[100] Ebu Davud, br. 3540.

Poštivanje čovjeka

Uzvišeni Allah je počastio čovjeka i učinio ga najboljim stvorenjem. Kaže Uzvišeni: ***Mi smo odlikovali sinove Ademove.*** (El-Isra, 70.)

Pogledajte samo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pored kojeg je prolazila dženaza, a on je ustao. Ashabi su kazali da je to židov, a on je odgovorio: „**Zar i on nije čovjek?**“[187]

Ovo samo govori koliko je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poštivao čovjeka bez obzira koje vjere bio, kome pripadao i kako postupao na ovome svijetu.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio kažnjavanje ljude rekavši: „**Allah će na Sudnjem danu kazniti one koji budu kažnjavali ljude.**“[188]

A to je zbog toga što će svako biti nagrađen ili kažnjen na osnovu svojih postupaka.

Rekao je: „**Dvije vrste ljudi su tako budoko u Džehennemu da ih nisam mogao vidjeti: ljudi koji**

[187] Buhari, br. 1229., i Muslim, br. 91596.
[188] Muslim, br. 4733., i Ebu Davud, br. 2648.

imaju bičeve poput kravljih repova i njima udaraju narod, i žene odjevene – a otkrivene, zavodnički hodaju. Njihove glave su poput devinih grba. Neće ući u Dženet, niti će osjetiti njegov miris.“[189]

Od dokaza da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, cijenio čovjeka jeste i to da je zabranio vrijeđanje umrlih.“[190]

On je također zabranio zlouporabu leša i izigravanje sa njime rekavši: „**Slomiti prst mrtvacu je kao slomiti ga živom čovjeku.**“[191]

Dakle oba postupka su grijeh.

Lijepo ponašanje

Svi ljudi vole lijepo ponašanje, te čovjeka koji je vedar i nasmijan.

Zato je Poslanik podsticao čovjeka da se lijepo ponaša, bude mio ljudima i stiče njihovo prijateljstvo. U duhu toga je rekao: „**Najteže djelo na mizanu na**

[189] Muslim, br. 5098.
[190] Ahmed, br. 17498.
[191] Ebu Davud, br. 2792., i Ahmed 923172.

Sudnjem danu je lijepo ponašanje, a Allah ne voli bestidnog i nepristojnog.“[192]

Također je kazao: „**Najbolji vjernici su oni sa najboljim ahlakom.**“[193]

I rekao je: „**Vjernik lijepim ahlakom može dosegnutu stepen onoga koji noći provodi u namazu, a dane u postu.**“[194]

I rekao je. „**Vjernici su lahki i blagi poput poslušne deve koja, ako je povučeš – pokori se, a ako joj narediš da legne – uradi to makar i na stijeni.**“[195]

[192] Tirmizi, br. 1925., i ocjenio ga je kao hasen sahih.

[193] Hakim, br. 8623., i Bejheki, br. 2719.

[194] Ebu Davud, br. 4165.

[195] Bejheki, br. 7778. Kaže el-Munavi u *Fejdul-kadiru*: „Pod ’lahkim’ se misli na njihovu lahkoću u dunjalučkim poslovima i stvarima koje se tiču njega samog (tj. njegovim pravima), dok je u stvarima vjere poput čvršći od kamena. Štaviše, neki selefi su govorili: ’U stijenu može da se ugravira nešto, ali u vjeru vjernika ne može da se ugravira ništa!’ ’Blagi’, znači da lahko čine dobra i opraštaju ljudima u međuljudskim odnosima. Želi se reći da vjerniku nije teško pomoći ljudima u ispunjenju njihovih potreba i da im bude na usluzi, kao i to da se bespogovorno pokorava Allahu u Njegovim naredbama i zabranama. Kao primjer je naveo devu jer je ona predstavljala većinu njhovog imetka.“ Vidjeti: *Fejdul-kadir*, 6/258.

Jedne prilike je upitan o ženi koja danju posti, a noći provodi klanjajući, ali uznemirava svoje komšije, pa je odgovoro: „**Ona je u vatri.**“[196]

I rekao je: „**Ko ne ostavi lažan govor, rad po njemu i džahilijetsko ponašanje (el-džehl)[197], Allahu ništa ne treba[198] njegovo ostavljanje hrane i pića.**“[199]

I rekao nje: „**Razvaratan i prostački govor nikako nije od islama, a najbolji muslimani su oni sa najljepšim ahlakom.**“[200]

Prijateljstvo i ljubav

Prijateljstvo nije samo riječ koja se izgovara, a da pri tome nema određeni udio ljubavi, ulaganja truda i darivanja. Zato se kaže: „Prijatelj se prepoznaje u teškim situacijama.“

[196] Ahmed, br. 9298.
[197] Ibn Bettal kaže: „Moguće je da se (pod džehlom) misli na sve grijehe.“ Vidjeti: *Umdetul-Kari'*, 10/276., a kaže es-San'ani: „Tj. budalaštine.“ Vidjeti: *Subulus-selam*, 2/156.
[198] Tj. Allah ne želi njegovo ostavljanje hrane i pića. Vidjeti: *Subulus-selam*, 2/156.
[199] Bilježi ga Buharija u *Sahihu*.
[200] Ahmed, br. 19915.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pojasnio glavni stub na kojem počiva prijateljstvo, rekavši: „**Najbolji prijatelji kod Allaha su oni koji su najbolji prema svojim prijateljima, a najbolje komšije kod Allaha su oni koji su najbolji prema svojim komšijama.**“[201]

„**Od dvojice ljudi koji se vole u ime Allaha, onaj koji više voli svoga prijatelja je draži Allahu.**“[202]

„**Niko od vas neće biti vjernik sve dok ne bude svome bratu želio ono što želi sebi.**“[203]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će neki ljudi ući u Džennet i imati visoke stepene, a razlog tome je ljubav prema dobrim ljudima. Jedne prilike je došao neki čovjek Poslaniku i upitao ga: „**Kada će Sudnji dan?**“ Poslanik ga je upitao: „**A šta si pripremio za Sudnji dan?**“ Čovjek reče: „**Ništa posebno, osim što volim Allaha i Poslanika**.“, pa mu Poslanik reče: „**Ti ćeš biti sa onima koje voliš.**“ Enes je

[201] Tirmizi, br. 1867., i Ahmed, 6278.
[202] Ibn Hibban, br. 566.
[203] Buhari, br. 12., i Muslim, br. 64.

tada kazao: „**Nismo se ničemu više obradovali kao ovom hadisu.**“[204]

Poslanik je podsticao da se izaberu dobri prijatelji, kazavši: „**Nemoj se družiti osim sa vjernikom, i nemoj da jede tvoju hranu osim bogobojazna osoba.**“[205]

„**Čovjek je na vjeri svoga prijatelja, pa neka gleda s kim će se družiti.**“[206]

Kako da podučiš ljude

Poznato je da uspješan učitelj čovjek koji je smiren, koji ima jake argumente, i koristi iskrene riječi koje idu iz srca u srce.

[204] Buhari, br. 3412.i Muslim, br. 4775.

[205] Tirmizi, br. 2318., i Ebu Davud, br. 4192. El-Hattabi kaže: „Ovo se odnosi na svečane gozbe, a ne hranjenje ljudi koji su u potrebi za hranom, jer je Uzvišeni rekao: ***i hranu udjeljuju – mada su je i sami željeli – siromahu i siročetu i zarobljeniku.*** (el-Insan, 8.), a poznato je da su njihovi zarobljenici bili nevjernici, a ne vjernici. Ovdje je upozoreno je na druženje sa onima koji nisu bogobojazni i pokuđeno je miješanje i pravljenje gozbe sa njima, jer one ubacuju povezanost i ljubav u srca.“ Vidjeti: el-Hattabi, *Me'alimus-sunen*, 4/115.

[206] Ahmed, br. 8065.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio najbolji učitelj, i zato je rekao: „**Ja sam na stepenu vašeg oca, ja vas podučavam.**“[207]

Jedan od primjera kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučavao jeste predaja od Enesa b. Malika koji kaže: **„Sjedili smo u džamiji, pa je ušao neki beduin i počeo mokriti. Kada su to vidjeli ashabi kazali su: ’Stani! Stani!’**“, a drugoj predaji stoji: „**Pa su ga ljudi pokušali od toga odvratiti, a Poslanik im je kazao: ’Ne prekidajte ga.’“,** jer će mu to naštetiti. Oni su ga pustili dok nije završio. Zatim ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvao i kazao mu: „**Džamije su Allahove kuće, ne priliči da se u njima vrši nužda i da se prljaju. Džamije su za spominjanje Allaha, namaz i učenje Kurana.**“[208]

Od Muavije b. Hakema Es-Sulemija se prenosi da je kazao: „**Dok sam klanjao sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, neko je kihnuo pa sam rekao: ’Jerhamukellah – Neka ti se Allah smiluje.’ Svijet me je oštro pogledao, pa sam rekao: ’Propao**

[207] Ebu Davud, br. 7., i Ahmed, br. 7102.
[208] Muslim, br. 429.

sam, zbog čega gledate u mene?' Oni su počeli udarati rukama po svojim butinama. Kada sam vidio da me ućutkuju, ušutio sam. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao, nisam vidio učitelja boljeg u podučavanju. Tako mi Allaha, nije me ljutito pogledao, niti me je udario, niti uvrijedio, nego je rekao: 'U namazu nije dozvoljeno ništa od ljudskog govora. On je sastavljen od slavljenja i veličanja Allaha i učenje Kur'ana.'“[209]

Poslanik bi nekada koristio dijalog služeći se razumskim argumentima kada bi htio da uvjeri nekoga u nešto ili da ga poduči. Tako se od Ebu Umame prenosi: „**Došao je jedan mladić Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: 'Allahov Poslaniče, dopusti mi da učinim blud.'**

Narod se okupio oko njega, negodujući, kritikujući ga. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: 'Približite ga.'

Kada je došao blizu, rekao mu je: 'Sjedi.'

[209] Muslim, br. 836., i Nesai, br. 1203.

On je sjeo, a onda ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: 'Da li bi volio da neko učini blud sa tvojom majkom?'

Rekao je: 'Ne, tako mi Allaha, Allahov Poslaniče.'

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je rekao: 'Ni drugi ne vole da se to učini njihovim majkama!'

Zatim ga je upitao: 'Da li bi volio da to neko učini sa tvojoj ćerkom?'

Odgovorio je: 'Ne, tako mi Allaha, Allahov Poslaniče.'

Rekao je: 'Ni drugi ne vole da se to desi njihovim ćerkama.'

Ponovo je upitao: 'Da li bi volio da se to desi tvojoj sestri?'

Mladić je odgovorio: 'Ne, tako mi Allaha, Allahov Poslaniče.'

Rekao je: 'Ni drugi ne vole da se to desi njihovim sestrama.'

Upitao je: 'Da li bi volio da se to dogodi tvojoj tetki po ocu?'

Odgovorio je: ’Ne, tako mi Allaha, Allahov Poslaniče.’

’Ni drugi ne vole da se to dogodi njihovim tetkama po ocu!’

Upitao ga je: ’Da li bi volio da se to dogodi tvojoj tetki po majci?’

Odgovorio je: ’Ne, tako mi Allaha, Allahov Poslaniče.’

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ’Ni drugi ne vole da se to dogodi njihovim tetkama po majci.’

Tada je stavio svoju ruku na njega i proučio: ’Allahu moj, oprosti mu grijehe, očisti mu srce i sačuvaj njegovo stidno mjesto.’

Nakon toga ovaj mladić se nije na to više osvrtao.“[210]

Volonterski rad i opća korist

Svijet je u posljednje vrijeme pridao pažnju volonterskom radu. Svjetske vladetakvoj vrsti rada daju

[210] Ahmed, br. 21185.

potporu i olakšavaju sredstva da se on ostvari. To je zbog toga što je ovakva vrsta rada veoma bitna za pomaganje ljudima i njihovom spašavanju iz raznih poteškoća i katastrofa koje ih potresaju.

Poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao na rad za opće dobro ljudi kako bi se oslobodili patnje, te je za to odredio veliku nagradu i sevap.

On je kazao: „**Vidio sam čovjeka u Džennetu zbog drveta koje je bilo na putu i smetalo muslimanima, pa ga je posjekao.**“[211]

„**Pokazani su mi djela moga ummeta, i dobra i loša. Vidio sam da je jedno od dobrih dijela ukloniti prepreku sa puta.**“[212]

I ne samo to, nego je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uklanjanje prepreke sa puta uvrstio u dijelove vjerovanja, rekavši: „**Vjerovanje se sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova. Najveći dio su riječi *la***

[211] Muslim, br. 4745.
[212] Muslim, br. 859., i Ahmed, br. 20569.

***ilahe illellah*, a najmanji je ukloniti prepreku sa puta, a i stid je sastavni dio vjerovanja.**“[213]

„**Najbolje djelo je da brata učiniš sretnim ili da vratiš njegov dug ili da ga nahraniš hljebom.**“[214]

„**Onaj koji pomaže udovicama i siročadima je kao borac na Allahovom putu ili kao onaj koji noći provodi klanjajući, a dane posteći.**“[215]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pohvalio pleme El-Eš’ar kada je u pitanju njihovo ponašanje prilikom poteškoća i ratova, rekavši: „**Kada pripadnicima plemena Eš’ar nestane opskrbe dok su u bitkama ili ponestane hrane njihovim porodicama u Medini, oni onu hranu koju imaju saberu na jedno mjesto, a zatim je međusobno jednako podjele. Ja sam njihov, a i oni su moji.**“[216]

I rekao je: „**Ko pronađe vodu pa iz nje pije ono što je živo bio on čovjek ili džin ili ptica, Allah će ga na Sudnjem danuu nagraditi za to.**“[217]

[213] Muslim, br. 51., i Ebu Davud, br. 4056.
[214] Bilježi Bejheki u djelu *Šua’bu-l-Iman*, br. 7273.
[215] Buhari, br. 4934., i Muslim, br. 5295.
[216] Buhari, br. 2306., i Muslim, br. 4556.
[217] Bilježi Buhari u djelu *Et-tarihu-l-kebir*, br. 1/331.

Dogovaranje

Nema sumnje da je svaki čovjek u potrebi da se posavjetuje sa onima koji imaju iskustvo i zdravo razmišljanje, i da sa njima razmijeni mišljenje kako bi na osnovu toga došao do najboljeg rješenja i ostvario najveću koristi u nekoj od stvari koja se tiču njegovog života.

Izraz Šura (dogovaranje) je spomenut u Kur’anu na dva mjesta. Allah Uzvišeni na jednom mjestu u Ku'ranu naređuje Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dogovaranje kazavši: ***I sa njima se dogovaraj.***(Ali Imran, 159.)

Na drugom mjestu je pohvalio one koji se dogovaraju, kazavši: ***I oni koji se odazovu svome Gospodaru, namaz obavljaju, dogovaraju se i od onoga što immi kao opskrbu dajemo, udjeljuju.*** (Eš-Šura, 39.)

Allah je njih pohvalio zbog toga što oni sami ne donose odluke, nego se međusobno savjetuju i dogovaraju, te temu koja ih zanima proučavaju sa više aspekata kako bi došli do istine po tom pitanju.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio u potrebi da se sa bilo kim dogovara jer je on bio

usmjeravan putem Objave koja mu je dolazila sa nebesa, nego mu je Allah naredio da poduči ummet dogovaranju, te njenoj vrijednosti kako bi se za time povodili narodi poslije njega.

Puno puta se Poslanik sajetovao sa ashabima i radio po mišljenju onoga sa kime se dogovarao. Zbog toga Ebu Hurejre veli: „**Nisam vidio da se iko više dogovarao sa svojim ashabima od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem**.“[218]

Od stvari u kojima se Poslanik savjetovao sa muslimanima jeste i način ophođenja sa onima koji su optužili Aišu da je počinila blud, a to je bilo prije nego što ju je Allah u Kuranu proglasio nevinom.

Ona je kazala: „**Nakon što je spomenuto ono što je bilo vezano za mene, a ja nisam znala za to, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ustao kako bi održao govor. Prvo je izgovorio šehadet, zahvalio seAllahu, te kazao: ’A zatim; posavjetujte me kada su u pitanju ljudi koji žele zlo mojoj porodici, a tako mi Allaha, ja svoju porodicu ne poznajem po zlu.’**“[219]

[218] Tirmizi, br. 1636., i Ahmed, br. 18166.
[219] Muslim, br. 4974.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se savjetovao sa ashabima i po pitanju rušenja Kabe i njenog građenja na novim temeljima.[220]

Nakon što su se mnogobošci okupili na Bedru želeći rat sa Poslanikom, on se okrenuo svojim ashabima i kazao: „**Doista je ovo Mekka, poslala vam je svome glavešine.**“ A zatim se posavjetovao kada je u pitanju borba. Ebu Bekr i Omer su lijepo govorili, a nakon njih je ustao Mikdad b. Amr i kazao: „**O Allahov Poslaniče, uradi ono što ti je Allah naredio. Mi smo uz tebe i tako mi Allaha, mi ti nećemo kazati kao što su jevreji kazali Musau: ’Idi ti i tvoj Gospodar pa se borite, a mi ćemo ovdje sjediti.’ Nego kažemo: ’Idi ti i tvoj Gospdar i borite se, a mi ćemo sa vama.’ I tako mi Allaha, kada bi krenuo ka Abesiniji mi bismo se uz tebe borili protiv onih koji bi ti se ispriječili na tom putu sve dok tamo ne bi stigao!**“

Nakon toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za njega proučio dovu, a zatim kazao: „**Posavjetujte me o ljudi.**“ Želio je i mišljenje ensarija po tom pitanju jer su oni bili njegovi pomagači, ali se

[220] Muslim, br. 2371.

bojao da oni možda ne smatraju da ga trebaju pomoći van Medine, i da on nema pravo da ide sa njima u borbu.

Sa'd b. Mu'az reče: „**Kao da želiš naše mišljenje, o Allahov Poslaniče?“ On reče: „Da.“ Muaz tada reče: „Mi smo u tebe povjerovali i zavjetovali ti se, pa idi o Allahov Poslaniče da uradiš ono što ti je naređeno. Tako mi Onoga Koji te je poslao sa Istinom kada bi se pred nama ispriječilo more, pa ga ti krenuo da pregaziš i mi bismo to učinili. Sposobni smo da sutra susretnemo neprijatelja, jer mi smo strpljivi u borbi, jaki kod susreta sa neprijateljem. Možda da ti Allah u nama pokaže ono što će te obradovati, pa povedi nas uz Allahov blagoslov.**“[221]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se savjetovao i sa ženama u važnim stvarima. Kada je trebalo da bude primirje na Hudejbiji, posavjetovao se sa svojom ženom Ummu Seleme o muslimanima i prihvatio njen prijedlog. Ovo dokazuje da je savjetovanje i dogovarane bilo jedan od glavnih temelja na koje se oslanja Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,u svom životu i u načinu donošenja odluka.

[221] Bilježi Ebu Davud u Sunenu sa dobrim senedom, 4/311.

Borba protiv nepravde

Isto kao što je islam zabranio nepravdu tako je naredio borbu protiv nje i suprostavljanje tiraninu, sve dok ljudi ne budu sigurni od njegovog zla. Uzvišeni Allah kaže: ***Onima koji vas napadnu, uzvratite istom mjerom.*** (El-Bekara, 194.)

Ajet dokazuje da nije dozvoljeno činiti nepravdu agresoru i svetiti mu se nego samo treba uzeti svoje pravo bez bilo kakvog dodavanja. Ovo je dokaz veličine islama. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao na borbu protiv nepravde mnogim sredstvima. On je kazao: „**Kada vidiš moj ummet da se ustručava kazati nepravednome da je nepravedan, tada Ummet više ne vrijedi, kao da ne postoji.**“[222]

I kazao je: „**Postoji bojazan da zadesi kazna ljude koji vide zlo a ne bore se protiv njega.**“[223]

Jedne prilike neki čovjek je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: „**O Allahov**

[222] Ahmed, br. 6495.
[223] Ahmed, br. 16.

Poslaniče, šta misliš kada bi neko htio da uzurpira moj imetak?“ Poslanik mu je odgovorio: **„Spriječi ga.“**

„A ako me napadne?“

„Onda se brani.“

Tada čovjek upita: **„A ako me ubije?“**

Poslanik mu reče: „Ti si šehid.“

„A ako ja njega ubijem?“

„On je u Vatri.“, odgovori Poslank, sallallahu alejhi ve sellem.[224]

I rekao je: „**Nemojte željeti da se susretnete sa vašim neprijateljem i molite Allaha da vas poštedi toga. Ali kada ih sretnete – budite strpljivi i znajte da je Džennet pod sjenama sablji. Allahu moj, Ti Koji si objavio Knjigu, i Koji pokrećeš oblake, i koji si porazio ujedinjene neprijatelje, porazi ih i pomozi nas protiv njih.**“[225]

[224] Muslim, br. 201.

[225] Buhari, br. 2744., i Muslim, br. 3276.

Ovaj hadis je dokaz da muslimani ne počinju sa ratovanjem i sa neprijateljstvom, i ne samo to, nego ne priželjkuju susret sa njima i mole Allaha da ih sačuva toga.

Etika ratovanja i borbe

Bitke koje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vodio nisu bile barbarske i necivilizovane bitke, čiji je cilj bio rušenje i ubijanje što većeg broja ljudi. Njegove bitke su bile moralne bez obzira da li se radilo o cilju ratovanja ili načinu ratovanja.

Zbog toga, kada bi Poslanik slao vojskovođe u bitku govorio bi: „**Idite sa Allahovim imenom i sa vjerom vašeg Poslanika. Nemojte ubijati starce, djecu i žene i nemojte krasti od ratnog plijena, već ga sakupite jedno mjesto, i budite dobročinitelji, jer Allah, doista, voli dobročinitelje.**“[226]

Jedne prilike je prošao pored neke žene koja je bila ubijena u jednoj od bitaka, te je stao, a zatim kazao: „Ona se nije borila.“ Zatim je pogledao u lica svojih

[226] Ebu Davud, br. 2247.

ashaba i rekao jednom od njih: „**Idi i sustigni Halida b. Velida, i (obavijesti ga) neka nipošto ne ubije djecu, radnike najamnike i žene.**“[227]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio ubijanje djece i žena tokom rata.[228]

Također su i halife nakon njega postupale kao i on. Ebu Bekr je savjetovao svoga vojskovođu Usamu b. Zejd kada ga je htio poslati u Šam: „**Nemojte pronevjeravati, nemojte krasti od ratnog plijena, nemojte biti varalice,[229] nemojte ubijati djecu, starce i žene, nemojte sjeći ili paliti palme, nemojte sjeći stabla koja daju plodove i nemojte zaklati ovcu, niti kravu, niti devu osim za jelo. Naići ćete pored naroda koji su se osamili (svećenici) u samostanima, ostavite i njih i ono zbog čega su se osamili.**“

[227] Ebu Davud, br. 2295., i Ahmed, br. 15423.
[228] Buhari, br. 2792., i Muslim, br. 3280.
[229] Ibn Abdul-Bedr kaže: „*El-gadr – biti varalica* znači da nekome garantuješ sigurnost, a zatim ga ubiješ, i to je haram po konsenzusu islamskih učenjaka.“

Sreća

Sreća je osnovna želja koju žele svi ljudi. Svaki čovjek traži i želi da dosegne sreću, te se trudi da je ostvari. Međutim većina ljudi je pogriješila u načinu stjecanje sreće, pa je traže van svojih duša, u bogatsvu, ženama, putovanjima, popularnosti, društvenom položaju. Stvarna sreća se krije u duši čovjeka i ne odvaja se od njega. Sreća je u imanu, jekinu, da čovjek bude zadovoljan onim što ima i zadovoljstvu Allahovom odredbom i osjećanju ljubavi prema ljudima. Na ovu činjenicu je ukazao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,u nekoliko hadisa. On je kazao: „**Čudno li je stanje vjernika, svaka situacija u kojoj se zadesi je dobra za njega. Ako ga zadesi dobro pa se zahvali, dobro mu je, a ako ga zadesi zlo on se strpi pa mu je opet dobro.**“[230]

Pojasnio je da je zadovoljstvo Allahovom odredbom glavni uzrok sreće i upjeha na dunaluku i na ahiretu, rekavši: „**Uspio je onaj koji se pokorio svom**

[230] Muslim, br. 5318.

Gospodaru, ima opskrbe onoliko koliko mu je nužno potrebno i koga je Allah učinio da bude zadovoljan sa onime što mu je dao.“[231]

I rekao je: „**Ko osvane siguran u svome mjestu, zdravog tijela i ima dovoljno hrane za taj dan, kao da mu je dat cijeli dunjaluk i sve njegove riznice.**“[232]

Poslanik nije također zaboravio da vanjski faktori utiču na čovjekova osjećanja, te je zbog toga spomenuo neke vanjske uzroke koji utiču na sreću,a to je zbog toga što oni imaju veliki uticaj na čovjeka. Kazao je: „**Četiri stvari usrećuju čovjeka: Dobra žena, prostran stan, dobar komšija i udobna jahalica, a četiri stvari ga unesrećuju: loša žena, loš komšija, loša jahlica i tijesan stan.**“[233]

Jedan od uzroka sreće je i optimizam, te je zbog toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio optimizan, a mrzio vjerovanje u baksu lošu sreću. [234]

On je govorio: „**Nije od nas onaj koji, na osnovu sujevjerja, tumači da li je nešto dobar ili loš znak, niti**

[231] Muslim, br. 1746.
[232] Tirmizi, br. 2268., i Ibn Madže, br. 4131.
[233] Bejheki, br. 9556.
[234] Ibn Madže, br. 3526.

onaj koji traži da se to za njega radi, niti onaj koji gata, niti onaj kome se gata.“[235]

Optimizam

Optimizam je pozitiva vrlina u čovjeku, jer mu on daje snagu da se usresredi na određenu situaciju i da donese rješenja za probleme. Zato optimisti i pored činjenice da imaju mnogo poteškoća su ljudu sa najviše uspjeha.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je volio optimizam, a mrzio sujevjerno vjerovanje u loše znakove.[236] To sujevjerje spada u pesimizam.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio optimista u gotovo svim situacima svoga teškog života. On je krenuo sa svojim ashabom Ebu Bekrom da se iseli iz Mekke u Medinu, nakon što su se povećala uznemiravanja od strane mnogobožaca. Kada su nevjernici saznali da je Poslanik krenuo za Medinu, poslali su da potragu za njima, i kao nagradu onome ko ih

[235] Taberani, br. 4262.
[236] Ibn Madže, br. 3526.

uhvati ponudili stotinu deva, što je bila velika nagrada u to vrijeme. Tako su mušrici počeli da prate tragove Poslanika i Ebu Bekra sve dok nisu došli do pećine u kojoj je bio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Kada su došli do nje Ebu Bekr je vidio njihove noge, pa je zaplako od straha za Poslanika i rekao: „**O Poslaniče, kada bi neko od njih pogledao u svoja stopala vidio bi nas.“,** pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao jezikom čovjeka koji je imao pouzdanje u Gospodara i koji je optimističan: „**Šta misliš o dvojici sa kojima je Allah treći?“**

Kur’an je opisao ovaj događaj riječima: ***Ako ga vi ne pomognete, pa – pomogao ga je Allah, onda kada su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kad su njih dvojica bila u pećini i kada je on rekao drugu svome: 'Ne brini se, Allah je s nama!', pa je Allah spustio pouzdanje Svoje na njega i pomogao ga vojskom koju vi niste vidjelii, i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je – gornja.*** (Et-Tevba, 40.)

U drugoj situaciji kada su se vjernici požalili Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na siromaštvo i strah, on ih je, optimističan, ohrabrivao i obećavao im da

će pobjediti, biti potpomognuti od Allaha i vlast na Zemlji ostvariti.

Od Adija b. Hatima se prenosi da je kazao: „**Bio sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad mu je došao neki čovjek pa se požalio na siromaštvo, a zatim mu je došao drugi pa se požalio da nema sredstava da nastavi putovanje. Poslanik ja tada kazao: ’O Adijj! Da li si vidio Hiru?[237] Odgovorio sam: ’Ne.’ On je kazao: ’Ako poživiš vidjećeš ženu u ženskoj jahalici koja će putovati od Hire do Meke, neće se bojati nikoga osim Allaha. Ako poživiš vidjećeš da će nam se otvoriti riznice vladara Perzije.’ Upitao sam: ’Kisre b. Hurmuza?’ Odgovorio je: ’Da. Ako poživiš vidjećeš čovjeka koji će imati pune ruke zlata i srebra, i tražiće da neko to primi, ali neće naći nikoga ko bi to uzeo.’ I vidio sam ženu koja putovala iz Hire i stigla stigla je da čini tavaf oko Kabe, a nije se bojala ničega osim Allaha. Bio sam od onih kojima su se otvorile riznice Kisre. A ako poživš vidjećeš ono što je najavio Poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve**

[237] Hira se nalazi u južnom dijelu cenralnog Iraka i smješten je 7 km jugoistočno od Nedžefa.

sellem, a to je čovjek koji će imati pune ruke zlata i srebra i tražiće da neko to primi, ali neće naći nikoga ko bi to uzeo.“[238]

Humor

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se ponekad smijao i šalio sa svojim svojim ashabima, ali je odredio granicu tome kako se ne bi upalo u laž, izrugivanje i vrijeđanje drugih.

Ebu Hurejre prenosi da su ashabi kazali: **„O Allahov Poslaniče, ti se sa nama šališ?“, pa je on kazao: „Da, ali ja govorim samo istinu.“**[148]

Kada je Hanzala pomislio da je vid licemjerstva u koliko se šali sa svojom ženom i djecom, otišao je kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: **„Hanzala je licemjer!“ On reče: „Zašto?“ Hanzala mu reče: „Kada smo kod tebe, o Allahov Poslaniče, ti nas podsjetiš na Džehennem i Džennet, i mi kao da ih vidimo, a kad se vratimo svojim porodicama i**

[238] Buhari, br. 3328.
[148] Tirmizi, br. 1913.

svakodnevnom životu, mi to zaboravimo.“ Poslanik mu tada reče: „Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kada biste bili onakvi kakvi ste kada ste sa mnom, zaista bi vas meleki pozdravljali u vašim posteljama i na putu, ali o Hanzala, čas ovako, čas onako.“[239], ponovivši to tri puta.[149]

Jedanod načina kako se Poslanik šalio je i to kada mu je jedne prilike došao čovjek i kazao: **„O Allahov Poslaniče, stavi me na devu da me nosi.“ Poslanik mu odgovori: „Neću te staviti osim na mladunče od deve.“ Čovjek mu tada reče: „O Poslaniče, ono to ne može**

[239] Rekao je šejh Muhammed ibn Salih el-Usejmin: „Znači čas (vrijeme) za (ibadet) Gospodaru, čas za porodicu, čas za dušu kako bi joj čovjek dao oduška, i kako bi dao pravo onima koji kod njega imaju svoje pravo. Ovo spada u pravednost i savršenstvo šerijata. Uzvišeni Allah ima Svoje pravo, i duša ima svoje pravo koje joj se treba dati, i porodica ima svoje pravo koje im se treba dati, i gosti imaju svoje pravo koje im se treba dati. Tako čovjek može svima dati njihovo pravo odmoran, i može obožavati Allaha odmoran, jer ako čovjek sebe optereti, umoriće se i malaksaće, zbog čega uskratiti mnoga prava koja mora izvršiti.“ Vidjeti: *Šerhu rijadis-salihin*, 3/236.
[149] Muslim, br. 4937., i Tirmizi, br. 2438.

podnijeti, a Poslanik mu odgovori: „Pa dali deva rađa nešto osim deve.“[150]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je mnogo volio Zahira ibn Harama, čovjeka iz pustinje koji nije bio lijepog izgleda. **Jedne prilike mu je Poslanik došao, a on je prodavao neku robu na pijaci, te mu prišao iza njega, a on ga nije vidio, pa je Zahir upitao: „Ko je to?“ Nakon toga se okrenuo i vidio da je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Tada je Poslanik govorio: „Ko želi da kupi roba?“ Pa je Zahir kazao: „Znači ti me smatraš ružnim.“ Pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „Ti kod Allaha nisi ružan.“ U drugoj predaji stoji: „Ali ti si kod Allaha vrijedan.“**[151]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi se šalio sa Enesom i govorio bi mu: „**O ti koji imaš dva uha.**“[152]

Jedne prilike neka starija žena je došla kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kazala: „**O Allahov Poslaniče, moli Allaha da me uvede u Džennet.“, pa joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „U Džennet neće ući starci.“ Ona je**

[150] Tirmizi, br. 1914., i Ahmed, br. 13315.
[151] Ahmed, br. 12187.
[152] Tirmizi, br. 1915., I Ebu Davud, br. 4349.

tada zaplakala, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se nasmijao i upitao je: „Zar nisi čitala riječi Allaha Uzvišenog: Stvaranjem novim Mi ćemo hurije stvoriti, i djevicama ih učiniti milim muževima njihovim i godina istih.'“, tj. stanovnike Dženneta će Allah povratiti u godine mladosti i vitalnosti.

Ovo su od nekih situacija u kojima je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio ljude sretnim i otklanjao od njih brige i tugu. Ove situacije potvrđuju da islam nijekruta religija koja zanemaruje duševne potrebe ljudi nego daje ljudskim dušama pravo na srećui neiskvarenu zabavu. Zbog toga su Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, naučavanja bila sa ljudskim motivima, usmjerenjima i prirodom te njegovim duševnim i društvenim potrebama.

TREĆI DIO

Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje na razne oblike poroka i mahana

1. UBIJANJE
2. IZDAJA
3. SRDŽBA
4. ZAPLAŠIVANJE LJUDI
5. VARANJE
6. ČINJENJE NEREDA MEĐU LJUDIMA
7. UHOĐENJE
8. VRIJEĐANJE I PROKLINJANJE
9. SUMNJIČENJE
10. PODMIĆIVANJE
11. FENOTIPSKE ŠUPLJE
12. LIJENOST
13. BEZNADEŽNOST
14. SAMOUBISTVO
15. NEPRAVDA I NASILJE

Poslanikovo upozorenje na prezrena i zla djela

Uvod

Allah Uzvišeni nije poslao poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, samo nekom određenom narodu ili samo na neki određeni prostor, nego ga je poslao svim ljudima, kao donosioca radosnih vijesti, opominjača, misionara koji poziva Allahu sa Njegovom dozvolom i kao svjetiljku koja osvjetljava put. Poslao ga je da im naređuje dobro i da ih odvraća od zla, te da im dozvoli lijepe stvari, a zabrani sve ono što ne valja.

Njegovo obraćanje je bilo usmjereno ka ljudskoj duši i savjesti općenito, te je tako na zatvorenu ljudsku prirodu otvorio, kako bi srcu povećao čistotu i duši veličinu, te da ponašanje učini još ljepšim i dostojanstvenijim.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je želio, a to sve naredbom njegovog Gospdara, da oslobodi čovjeka od robovanja neodoljivom materijalizmu i da se odupre

svim onim strastima koji uništavaju moral i lijepo ponašanje.

Njegov poziv je ka strpljenju, izdržljivosti i praštanju, koliko god je čovjek u mogućnosti, te da je srdžba baklja koja potpaljuje vatru i protiv nje se treba boriti. Pojasnio je i da je nepovjerenje uzrok razdvajanja i nejedinstva među ljudima. On je upozorio na lapsuse i propuste koje jezik može proizvesti, te je naredio ljepotu govora i lijepo izražavanje. On je pozivao u optimističnu viziju svemira i života, te je tako izrekao mnoge hadise koji pozivaju u optimizam, i upozoravao na ono što je njemu suprotno, kao što su beznadežnost, ostavljanje rada i štetno besposličarenje, te razne vrste negativnosti.

On je potvrdio svetost čovjeka, te je strogo zabranio da se čini nepravda čovjeku plašeći ga ili ubijajući. Također je zabranio da čovjek sam sebi čini nepravdu ili pak samoubistvo. To je učinio jednim od najvećih prekršajnih djela.

Isto tako je njegova misija bila jasno izražena kada je u pitanju obaveza odstranjivanja svih faktora koji proizvode nered u društvu, i nered u administraciji i politici.

Zabranio je činjenje nereda, špijuniranje, prevaru i izdaju. Također je upozorio na opasnost korupcije, te je veoma oštro kritikovao one koji se njome bave. Potvrdio je važnost rada, ozbiljnog ponašanja i udaljivanja od šupljeg formalizma (kojeg ne prati suština).

Sve se to može primjetitiu njegovim riječima, postupcima, napomenama i savjetima koji su sprovođeni u praksu i stvarni život, a to sve je dostojno studiranja, kako bi bili sretni na ovom i na budućem svijetu.

Ubistvo

Nema sumnje da je jedno od najvećih prava koje čovjek ima, pravo na život i da je ugrožavanje ovog prava jedno od najvećih nedjela koje svi ljudi osuđuju i smatraju veoma pogubnim.

Kaze Uzvišeni: ***Zbog toga smo Mi propisali sinovima Israilovim: ako neko ubije nekoga ko nije ubio nikoga ili onoga koji na Zemlji nered ne čini – kao da je sve ljude poubijao; a ako neko bude uzrok da se nečiji život sačuva – kao da je svim ljudima život sačuvao.*** (El-Maide, 32.)

I kaže Uzvišeni: ***I ne ubijte nikoga koga je Allah zabranio osim kad pravda zahtijeva.*** (El-Isra, 33.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je po pitanju ubijanja bio veoma strog, te je zabranio svako sredstvo koje vodi ka ubijanju i bespravnom prolijevanju krvi, pa tako kaže: „**Ko ubije muahida (tj. onoga nemuslimana koji ima ugovor sa muslimanima) neće osjetiti miris Dženneta, a njegov miris se osjeća na razdaljini od četrdeset godina hoda.”**[1]

I rekao je: „**Ko ubije nemuslimana koji živi u muslimanskoj državi (tj. ehlu zimmeh) neće osjetiti miris Dženneta, iako se njegov miris osjeti na razdaljini od sedamdeset godina hoda.**”[2]

Također je rekao: „**Kada se dvojica muslimana sukobe sabljama i ubica i ubijeni će u Vatru.“** Neko je upitao: **„O Poslaniče, jasno nam je za ubicu, ali zašto ubijeni?“** Pa je rekao: **„Zbog toga što se i on trudio da ubije svog protivnika.**”[3]

[1] Buhari, br. 2930., i Ibn Madže, br. 2676.
[2] Ahmed, br. 17387., i Nesai, br. 4668.
[3] Buhari, br. 30., i Muslim, br. 5140.

I rekao je: „**Kod Allaha je manja šteta da propadne ovaj svijet, nego da se ubije jedan musliman.**”[4]

I rekao je: „**Ko na nas digne oružje, ne pripada nama.**”[5]

Izdaja

Svi ljudi na svijetu mrze izdaju i ne vole da ih bilo ko izda, te je zbog toga islam i zabranio izdaju i upozorio na njene štetne posljedice.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Svaki izdajnik će na Sudnjem danu imati zastavu, po kojoj će se prepoznati.**“[6]

I rekao je: „**Ugovor muslimana je jedno, pa ako neki musliman sklopi ugovor sa nevjernikom neka ga ne krši, jer svaki izdajnik će na Sudnjem danu imati zastavu, po kojoj će se prepoznati.**“[7]

[4] Tirmizi, br. 1315., i Nesai, br. 3922.
[5] Buhari, br. 6366., i Muslim, br. 143.
[6] Buhari, br. 2949., I Muslim, br. 3269.
[7] Hakim, br. 2626.

I rekao je: „**Ko garantuje nekome da ga neće ubiti, pa ga i pored toga ubije, ja ga se odričem, pa makar ubijeni bio i nevjernik.**“[8]

I rekao je: „**Iman (vjera) sprečava da se ubije onaj kome je data garancija da će biti siguran i kome je data garancija da neće biti prevaren, i zato vjernik ne krši to obećanje.**“[9]

I rekao je: „**Ako neko nađe sigurnost kod nekog, a zatim nakon što je našao sigurnost ubije ga, takvom će na Sudnjem danu biti predana zastava prevare.**“[10]

Srdžba

Brza i žestoka srdžba je bolest na koju je upozorio poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Došao je jedne prilike neki čovjek kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je rekao: „**Posavjetuj me**.“, a on mu je kazao: „**Nemoj se srditi.“,** i to ga je pitao više puta, a Poslanik mu odgovorio isto. [11]

[8] Bilježe Ibn Madže i Ibn Hibban ,a ovaj hadis je verzija Ibn Hibbana
[9] Ebu Davud, br. 2388., i Ahmed, br. 1356.
[10] Hakim, br. 8040.
[11] Buhari, br. 5651.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je uputio na neke od lijekova srdžbe, kao što su: traženje utočišta od šejtana. Spominje se da su se dva čovjeka posvađala i vrijeđala jedan drugoga u prisustvu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa se jedan rasrdio tako da mu se lice promijenilo, pa je Poslanik rekao: „**Ja uistinu znam rečenicu, koju kada bi rekao, otišlo bi od tebe to što te je snašlo.**“, te je rekao: „**Euzubillahi mineš-šejtanir-radžim - utječem se Allahu od prokletog šejtana.**”[12]

Od tih lijekova je i šutnja jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Podučavajte i olakšavajte, a nemojte otežavati, a kada se neko od vas naljuti neka se pomogne šutnjom.**”[13]

Od tih lijekova je i promjena položaja jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Kada se neko od vas rasrdi, a stajao je, neka sjedne, a ako ni tada ne ode od njega ljutnja, nega legne.**”[14]

[12] Buhari, br. 5650., i Muslim, br. 4726.
[13] Ahmed, br. 2029.
[14] Ebu Davud, br. 4151., i Ahmed, br. 20386.

Zastrašivanje ljudi

Koliku je vrijednost imao čovjek kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pokazuje i činjenica da je zabranio uznemiravanje i nanošenje štete, pa makar to bilo i u šali. Kaze Uzvišeni: ***A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovare na sebe klevetu i pravi grijeh.*** (El-Ahzab, 58.)

A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Ko uznemiri muslimane na njihovom putu, proklet je od strane njih.**"[15]

I rekao je: „**Nema štete, niti nanošenja štete.**"[16]

Ovo je pravilo kojim se zabranjuje nanošenje štete drugome na bilo koji način. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Nije dozvoljneo muslimanu da plaši drugog muslimana.**"[17]

I rekao je: „**Neka niko ni u šali, niti u zbilji uzima stvari drugog brata muslimana.**"[18]

[15] Taberani, br. 3050.
[16] Ahmed, br. 2719., i Ibn Medže, br. 2331.
[17] Ebu Davud, br. 4351., i Ahmed, br. 21986.
[18] Ebu Davud, br. 4350., i Ahmed, br. 17261.

Pronevjera

Nema sumnje da je prevara jedna od stvari na čijoj pokuđenosti i preziru onih koji se time bave su se složili razumni ljudi. Zbog toga što ovakva vrsta ponašanja podriva povjerenje, te proizvodi strah i sumnju.

Kaže Allah Uzvišeni: ***Allah ne voli one koji pronevjeravaju.*** (El- Enfal, 58.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je uvrstio varanje u osobine licemjera, onih koji ispoljavaju vjerovanje, a u dušama kriju nevjerstvo, pa je rekao: „**Tri su znaka licemjera: kada govori laže, kada obeća ne ispuni, a kada mu se nešto povjeri, pronevjeri.**”[19]

A u drugoj predaji stoji: „**Kada se raspravlja, drzak je, a kada sklopi ugovor, pronevjeri.**”

Mnogo ljudi govori: „**Ja pronevjerim samo onoga ko mene prevari.**“, kao što rade neke žene kada primjete da ih muževi varaju. Ovakav način ne rješava problem, nego ga samo povećava i zbog toga Poslanik,

[19] Buhari, br. 32., i Muslim, br. 89.

sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Ispuni svoju obavezu, a ne varaj onoga ko je tebe prevario.**”[20]

I kaže: „**Nema imana onaj koji nema emaneta i nema vjere onaj koji se ne drži ugovora.**”[21]

I rekao je: „**Prekidanje rodbinske veze, pronevjera i laž su grijesi za koje će Allah onome ko ih čini ubrzati kaznu na ovome svijetu, a još ga čeka kazna i na budućem.**“[22]

Kvarenje odnosa između ljudi

Neki ljudi se trude da pokvare odnose među ljudima i da ubacuju neprijateljstvo u njihova srca, a ne znaju da su time izloženi Allahovoj srdžbi.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Neće ući u Džennet onaj koji prenosi tuđe riječi kako bi pravio smutnju među ljudima.**“[23]

[20] Ebu Davud, br. 3067., i Tirmizi, br. 1185.
[21] Ahmed, br. 11935.
[22] El-edebu-l-mufred, br. 29
[23] Buhari, br. 5596., i Muslim, br. 152.

I rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Nije od nas onaj koji huška ženu protiv njenog muža.**”[24]

A onaj koji laže da bi popravio stanje među ljudima nije uradio ništa što je zabranjeno zbog toga što Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Nije lažljivac onaj koji miri ljude i govori dobro, a i namjera mu je dobra.**”[25]

[24] Ebu Davud, br. 1860.

[25] Buhari, br. 2495., i Ahmed, br. 26011. Šejh Muhammed ibn Salih el-Usejmin je rekao: „Učenjaci su se razišli oko ovog pitanje, tj. da li se (u hadisu) misli na to da čovjek bukvalno laže, ili na to da se dvosmisleno izrazi, pa da time navede sagovornika da pomisli da on želi jedno značenje, a koje nije tačno i koje ovaj ustvari nije ciljao svojim dvosmislenim riječima, već je ciljao drugo značenje tih riječi a koje je istina. To je kao kada bi rekao: ’Taj i taj čovjek te hvali.’, ali u smislu da hvali vrstu ljudi kojoj pripadaš – muslimane, jer svaki čovjek (vjernik) uopšteno hvali muslimane (a ti si jedan od muslimana). Ili da kaže: ’On dovi za tebe.’, a da time misli kako ovaj dovi za Allahove robove u svakom namazu (na ettehijatu), a ti si jedan od dobrih Allahovih robova. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ’Kada kažete to’ – tj. kada kažete (na tešehhudu) *esselamu alejna ve ’ala ’ibadillahis-salihin*, ’poselamili ste svakog dobrog roba na nebu i na Zemlji.’ Neki učenjaci kažu da se dvosmisleno izražavanje ubraja u laž, jer navodi na ono što, ustvari, nije tačno makar onaj koji ga upotrebljava ciljao ispravno značenje. To dokazuju Poslanikovim riječima: ’Ibrahim, alejhisselam, je odbio

Uhođenje

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se brinuo za očuvanje dostojanstva ljudi i njihove privatnosti, te je upozorio na opasnost kršenja te privatnosti i naredio da o ljudima sudimo na osnovu onoga što kod njih vidimo, a da njihove tajne prepustimo Allahu Uzvišenom.

Rekao je Uzvišeni: ***I nemojte jedni druge uhoditi.***

Rekao jeAllahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Ukoliko budeš tragao za privatnostima ljudi, uništit ćeš ih ili malo treba da ih uništitiš.**“[26]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Musliman je svetinja drugom muslimanu. Sveti su njegova krv, imetak i dostojanstvo.**”[27]

činiti šefa’at jer je slagao tri puta u ime Allaha.’, a on nije bukvalno slagao, već se dvosmisleno izrazio. U svakom slučaju, čovjek koji želi popraviti stanje treba da se čuva laži, a ako baš mora, onda neka se izrazi dvosmisleno, jer u tom slučaju neće učiniti grijeh prema Allahu, i dvosmisleno izražavanje je dozvoljeno ako se time postiže (šerijatska) korist.“ Vidjeti: *Šerhu rijadis-salihin*, 3/38-39.

[26] Ebu Davud, br. 4244.

[27] Muslim, br. 4650., i Tirmizi, br. 1850.

I rekao je: „**Kada neko od vas tri puta zatraži dozvolu da uđe kod drugog muslimana, pa mu ne dozvoli, neka se vrati.**”[28]

I rekao je: „**O vi koji ste povjerovali jezikom, a vjerovanje nije ušlo u vasa srca, nemojte ogovarati muslimane i tragati zai njihovim privatnostima. Onaj koji to bude činio Allah će njegovu privatnost otkriti, a kome Allah otkrije privatnost, biće osramoćen u svojoj kući.**”[29]

I rekao je: „**Ko bude prisluškivao nečiji govor, a on time nije zadovljan, na Sudnjem danu će mu u uši biti izliveno otopljeno olovo.**“[30]

I rekao je: „**Ljepota islama jednog čovjeka se ogleda u tome da se kloni onoga što ga se ne tiče.**”[31]

Vrijeđanje i proklinjanje

Da li znate ko je šejtan? To je onaj koji vrijeđa i proklinje ljude. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

[28] Buhari, br. 5776., i Muslim, br. 4006.
[29] Ebu Davud, br. 4236., i Ahmed, br. 18940.
[30] Buhari, br. 6520., i Ahmed, br. 2103.
[31] Tirmizi, br. 2239., i Ibn Madže, br. 3966.

sellem, je rekao: „**Dvojica koji se vrijeđaju su dva šejtana koji se proklinju i jedan drugom lažu.**“[32]

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Vrijeđanje muslimana je grijeh, a njegovo ubistvo je kufr.**“[33]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,je jedne prilike savjetovao nekog čovjeka pa mu je kazao: „**Nemoj nikoga vrijeđati.**“[34]

I rekao je: „**Vjernik nije onaj koji proklinje.**“[35]

I ne samo to, nego je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio i proklinjanje životinja. Ovakav način ponašanja nije bio poznat niti u jednom drugom narodu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Nemojte proklinjati pijetla jer vas on budi na namaz.**“[36]

I još čudnije od toga, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio i proklinjanje vjetra. Jedne prilikeje neki čovjek proklinjao vjetar u prisustvu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on kazao:

[32] Ibn Hibban, br. 5726.
[33] Buhari, br. 5584., i Muslim, br. 97.
[34] Ebu Davud, br. 3562., i Ahmed u Musnedu, br. 19718.
[35] Tirmizi, br. 1942.
[36] Ebu Davud, br. 4437., i Ahmed, br. 20690.

„**Nemoj proklinjati vjetar jer on to radi po naređenju. Onaj ko prokune nekog ko to ne zaslužuje, to prokletstvo će se vratiti na onoga ko kune.**“[37]

Jedan od principa kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio svog ashaba jeste: „**Koji god te čovjek bude vrijeđao zbog onog što zna o tebi, nemoj ti da njega vrijeđaš sa onim što znaš o nemu. Kloni ga se i pusti ga, a ti ćeš imati nagradu i nemoj vrijeđati nikoga.**“ Taj čovjek nakon toga kazao: „**Nisam nikada više vrijeđao, ni životinju niti čovjeka**.“[38]

Sumnjičenje

Rekao je Allah Uzvišeni: ***O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, doista su neka sumnjičenja grijeh.*** (El-Hudžurat, 12.)

I rekao je: ***O vjernici, ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite, pa da se zbog onoga štoste učinili pokajete.*** (El-Hudžurat, 6.)

[37] Tirmizi, br. 1901., i Ebu Davud, br. 4262.
[38] Ibn Hibban, br. 521.

Sumnjičenja prouzrokuju kidanje rodbinskih veza i narušavanje odnosa među ljudima, te prouzrokuje neprijateljstvo među ljudima i njihovo uznemiravanje. Zbog toga je islam zabranio sumnjičenje muslimana bez dokaza i naredio je provjeru infomacija prije nego što se neko optuži. O tome je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Čuvajte se sumnjičenja, jer to je najveća vrsta laži i nemojte jedni druge uhoditi, niti prisluškivati, nemojte jedni drugima zavidjeti, niti jedan drugom leđa okrećati i budite. O Allahovi robovi, braća.**“[39]

Podmićivanje

Mito je jedna veoma opasna bolest koja uzrokuje kvarenje ljudskih duša i upropaštavanja ljudskih prava. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je veoma strogo zabranio ovu opasnu pojavu koja uništava zajednicu i njenu civilizovanu sliku.

[39] Buhari, br. 4747., i Muslim, br. 4646.

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Allah je prokleo i onoga ko da je, i onoga ko prima mito.**“[40]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je posebno upozorio na opasnost podmićivanja prilikom suđenja ljudima, jer to prouzrokuje bespravno uzurpiranje tuđih prava, te lišavanje slobode ili ubijanje onoga ko to ne zaslužuje. Prenosi se da je Ebu Hurejre kazao: „**Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prokleo onoga ko daje, a i onoga ko prima mito prilikom suđenja.**“[41]

Šuplji formalizam

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je uvijek podučavao svoje ashabe da vanjski izgled nekada vara i da se o čovjeku sudi na osnovu njegove vjere i bogobojaznosti, a ne na osnovu fizičke snage, lijepog izgleda ili lijepog načina oblačenja.

Od Sehla b. Sa'da Es-Sa'dija se prenosi da je kazao: „**Prošao je neki čovjek pored Poslanika,**

[40] Ahmed, br. 6689., i Ibn Madže, br. 2304.
[41] Tirmizi, br. 1256.

sallallahu alejhi ve sellem, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onoga ko je sjedio pored njega upitao: 'Šta misliš o ovome?' On je odgovorio: 'Ovaj čovjek je jedan od najuglednijih. On, tako mi Allaha, kada bi zaprosio neku, ona bi pristala, a kada bi se za nešto zagovarao, to bi bilo prihvaćeno.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je šutio. Zatim je prošao drugi čovjek, pa je Poslanik ponovo upitao: 'Šta misliš o ovome?' On mu je odgovorio: 'O Allahov Poslaniče, ovaj je jedan od muslimanskih siromaha. On, kada bi zaprosio neku ženu, ona bi ga odbila, a kada bi se za nešto zagovarao, to ne bi bilo prihvaćeno, a kada bi govorio, to se ne bi slušalo.' Nakon toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: 'On je bolji nego pun svijet onakvih (poput onog prvog).'“[42]

Slično ovome je i predaja Ebu Hurejre koji prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Možda onaj koji je čupav i prašnjav (pustinjak ili siromah) i kojeg ljudi tjeraju od svojih**

[42] Buhari, br. 4701., i Ibn Madže, br. 4110.

vrati – kada bi zamolio Allaha za nešto, On bi mu to ispunio.“[43]

Prenosi se od Ukbe b. Amira da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Ni jedan čovjek nije vrijedniji od drugog osim ako je vjernik ili radi dobra djela. Dovoljno je čovjeku (zla) da bude bestidan, odvratan, škrtica i kukavica.**“[44]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prezirao ismijavanje sa ljudima. Prenosi se od Ibn Mesuda da je kazao: „**Jedne prilike sam Allahovom Poslaniku htio da otcijepim misvak sa drveta, pa mi je vjetar otkrio potkoljenicu koja je bila veoma tanka, te su se ljudi nasmijali. Poslanik ih je upitao: 'Zašto se smijete?' Oni su odgovorili: 'Zbog njegove mršave potkoljenice.' Nakon toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: 'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, njegove potkoljenice su teže na mizanu nego brdo Uhud.'**“[45]

Također je prezirao da se čovjek omalovažava zbog njegove majke i oca. Tako se prenosi od Ma'rura b.

[43] Muslim, br. 4754.
[44] Ahmed, br. 16675.
[45] Ahmed, br. 876.

Suvejda da je kazao: „**Prolazili smo pored Ebu Zerra, noseći maslac, a na Zerru je bila ista odjeća kao na njegovom slugi, pa sam kazao: 'Da si sastavio to što ste ti i tvoj sluga obukli, mogao si napraviti odjeću.' On je kazao: 'Ja sam jednom pričao sa nekim čovjekom kojem je majka bila strankinja pa sam ga povrijedio zbog njegove majke. Taj čovjek se potužio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve selleme, na mene, pa mi je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve selleme) kada sam ga sreo, rekao: 'Ti si zaista čovjek koji u sebi ima nešto iz džahillijeta (predislamskog perioda)!' Rekao sam: 'O Allahov Poslaniče, zar onaj koji vrijeđa čovjeka, ujedno vrijeđa i njegovu majku i oca. On je kazao: 'Ti si zaista čovjek koji u sebi ima nešto iz džahilijjeta. Uistinu su vaše sluge vaša braća koju vam je Allah dao u vlasništvo. Pa ko bude imao u svojoj vlasti slugu, neka ga hrani čime se i on hrani i oblači u ono što i on oblači i neka ga ne opterećuje onim što ne može podnijeti, a ako to učini neka mu pomogne.'**“[46]

[46] Buhari, br. 29., i Muslim, br. 3140.

Lijenost

Lijenost je ružna osobina koja pogađa mnoge pojedince, narode i zajednice, te utiče na njihovu zaostalost i usporava priključenje onima koji hode ka preporodu i napretku. Allah Uzvišeni je licemjere opisao ovom veoma ružnom karakteristikom, rekavši: ***Licemjeri misle da će Allaha prevariti i On će ih za varanje njihovo kazniti. Kada ustaju da molitvu obave, lijeno se dižu i samo zato da bi se pokazali pred svijetom, a Allaha gotovo da i ne spomenu.***“(En-Nisa, 142.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se uticao Allahu od lijenosti učeći: „**Allahu moj, ja ti se utičem od nemoći i lijenosti.**“[47]

Lijenost je spomenuo zajedno sa nemoći, jer ukoliko se ulijeni, to će ga onemogućiti u činjenju misije kojom ja zadužen.

[47] Buhari, br. 2611., i Muslim, br. 4874.

Pesimizam

Mnogo ljudi, imajući u vidu veličinu grijeha koje su počinili, gubi nadu da će im Allah ukazati svoju milost i da će im oprostiti. Ali, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavjestio da pesimizmu i beznađu nema mjesta u islamu, nego da je Allahova milost prostrana za onoga ko se pokaje i čini dobra djela.

Kaže Uzvišeni: ***Reci: O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost. Allah će sigurno sve grijehe oprostiti. On doista mnogo prašta i On je milostiv.*** (Ez-Zumer, 53.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Žaljenje zbog učinjenog grijeha je tevba (pokajanje), a pokajnik je kao i onaj koji nema grijeha.**“[48]

I rekao je: „**Allah je milost podijelio na stotinu dijelova. Kod sebe je zadržao devedeset i devet dijelova, a na Zemlju je spustio jedan. Od tog jednog**

[48] Taberani, br. 775.

dijela milosti, stvorenja su samilosna jedna prema drugima, pa kobila podiže svoje kopito kako ne bi zgazila svoje ždrijebe.“

A u drugoj predaju stoji: „**Milost kod Allaha ima stotinu dijelova, Svojim stvorenjima je dao jedan dio, a devedeset devet je ostavio za Sudnji dan.**“[49]

U hadisi kudsiji stoji: „**Sine Ademov, sve dok Me moliš i nadaš se Mome oprostu, Ja ću ti opraštati uz sve ono što je pri tebi, ne mareći. Sine Ademov, kada bi tvoji grijesi dosezali do neba, pa Me zamolio da ti oprostim, Ja bih to učinio, ne mareći. Sine Ademov, kada bi Mi došao sa grijesima koji bi ispunili čitavu Zemlju, a pri tome Mi nisi širk činio, podario bih ti isto toliko oprosta.**“[50]

Samoubistvo

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je potvrdio da je čovjekov život emanet (odgovornost) koji

[49] Buhari, br. 2611., i, br. Muslim, br. 4942.
[50] Tirmizi, br. 3463., i Ahmed, br. 20499.

mu je dat, i da nije dozvoljeno uništiti ga, bez obzira kakve okolnosti postojale.
Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Ko oduzme sebi život oštrim predmetom, vječno će se probadati tim predmetom u Vatri i iz nje nikada neće izaći. Ko je izvršio samoubistvo trovanjem, vječno će ispijati otrov u Vatri. Ko izvrši samoubistvo tako što se baci sa brda,vječno će se bacati sa brda u Vatri.**“[51]

Zato je u islamskim zemljama najmanji procenat samoubistava i pored toga što imaju veoma mnogo problema, siromaštva i dr. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Ko izvrši saoubistvo davljenjem, u Džehennemu će se daviti, a ko se probode, probadat će se i u Džehenemu.**“[52]

Nepravda i nasilje

Ima ljudi koje njihova strast poziva da čine nepravdu drugima, te da im uzurpiraju njihova prava, a sigurni su od ovosvjetske kazne. Zato je Kur'an došao da

[51] Buhari, br. 5333., i Muslim, br. 158.Ovu verziju bilježi Muslim.
[52] Buhari, br. 1276., i Ahmed, br. 9245.

upozori ovakve na ono šta ih čeka, te da im pojasni da oni nisu izvan kontrole i kazne. Kaže Uzvišeni: ***A ti nikako ne mislida Allah ne motri na ono što rade zulumćari! On im pušta do dana kada će oči ostati otvorene i kada će, žureći, uzdignutih glava, netremice gledati, a srca će im prazna biti!*** (Ibrahim, 42-43.)

I kaže Uzvišeni: ***Ali vi ne započinjite nasilje, jer Allah ne voli one koji započinju nasilje.*** (El-Bekara, 190.)

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Čuvajte se nepravednog postupanja, jer je nepravda tama među tminama Sudnjeg dana.**“[53]

I rekao je: „**Ko učini nepravdu nemuslimanu koji ima ugovor sa muslimanima ili ga optereti sa onim što nije u mugoćnosti ili uzme nešto od njega, a da on nije zadovoljan, ja ću se sa njim obračunati na Sudnjem danu.**“[54]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi predaju od Allaha Uzvišenog: „**O robovi Moji, Ja Sam Sebi nepravdu zabranio i također je vama**

[53] Muslim, br. 4675.
[54] Ebu Davud, br. 2654.

zabranjujem, zato ne činite nepravdu jedni drugima.“[55]

Jednog dana je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ashabe: „**Znate li ko je muflis (bankrot)? – 'To je onaj koji nema novaca' – odgovoriše ashabi. – 'Bankrot u mom ummetu je onaj koji na Sudnji dan dođe sa namazom, postom i zekatom, ali se ispostavi da je taj čovjek psovao jednog, potvorio drugog, oštetio nekog, prolio krv nečiju, udario nekog. Od prvog do posljednjeg, svi će uzeti od njegovih dobrih djela. Ako nestane dobrih djela, prije nego što oni svoj dug naplate, na njega će biti nabačeni njihovi grijesi i on će biti bačen u Vatru.**“[56]

Pa dali poslije ovoga iko može posegnuti za nepravdom?

[55] Muslim, br. 4674.
[56] Muslim, br. 4678.

ČETVRTO POGLAVLJE
POSLANIK MUHAMMED SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I LIJEČENJE SVJETSKIH PROBLEMA

1. Liječenje problema terorizma
2. Liječenje nasilja u porodici
3. Liječenje duševne praznine
4. Liječenje brige i depresije
5. Liječenje seksualnih problema
6. Liječenje problema alkohola i opojnih sredstava
7. Liječenje problema magija i vradžbine
8. Liječenje siromaštva
9. Liječenje problema okoline

Poslanik Muhammed i liječenje svjetskih problema

Uvod

Jedan od ciljeva misije Allahovih poslanika Musaa, Isaa i Muhammeda, neka je na njih blagoslov i spas, je bilo nošenje sa stanjem ljudske prirode, te briga o njoj u skladu sa odredbama vjerovanja, morala i pobožnosti. Zbog toga je islam opisan kao prirodna vjera, kao što se to spominje u riječima Uzvišenog: ***Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, vjeri, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio – ne treba da se mijenja Allahova vjera, jer to je prava vjera, ali većina ljudi ne zna.*** (Er-Rum, 30.)

Jedno od sredstva surađivanja sa prirodom čovjeka jeste i priznavanje postojanja raznih ljudskih tendencija i orijentacija i zato čovjek ne može da negira postojanje tih raznovrsnih tendencija, emocija i osjećaja koje je Allah Uzvišeni stvorio u čovjeku. Sve ovo je potrebno da se zasiti odgovarajućim metodama i da se riješe problemi, ali bez negiranja njihova postojanja ili

ophođenjem prema njima kao da su daleko od nas i da smo mi čisti od toga.

Jedan od društvenih problema koji je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, liječio jeste i problem terorizma. To je veoma star problem koji je bio prisutan sa prvim ljudima na zemlji, a nakon toga su se pojavili razni oblici kao ideološki teror i fizički teror. Ovakvoj vrsti problema Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pronašao praktično riješenje koje je u skladu sa islamskim programom, njegovom umjerenošću, uravnoteženošću i toleranciji.

Također, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se susretao sa problemom nasilja u porodici koje se veoma proširilo u društvu već dugo vremena. To je radio tako što je čovjeka savjetovao da lijepo postupa, koristi blage riječi, zanemaruje ružne postupke i da vodi brigu o svojoj porodici i djeci.

Jedan od problema koji se je raširio posebno u ovom vremenu jeste briga i depresija. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je za taj problem postavio veoma djelotvoran lijek koji proizilazi iz čovjekove duše, s jedne strane, te s druge strane uzima u obzir vanjske faktore koji prouzrokuju ovakvo stanje, te ga iskorijenjuje ili minimizira.

Tako je rješavao i probleme vezane za brak. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao na brak jer on sa sobom nosi veliko dobro i čuva čast, te utiče na održavanje ljudske vrste.

Poslanik je zabranio monaštvo i ono u islamu ne postoji.

Također, liječio je problem alkoholizma i opojnih sredstava tako što je spominjao loše posljedice, njihovu štetnost po tijelo i moral, te ružna djela koja proizilaze iz toga. Isto tako je onome ko to koristi odredio odgovarajuću kaznu koja će ga odvratiti i obeshrabriti da čini takve stvari.

Polazeći od činjenice da nauka i razum zauzimaju veliki položaj u islamu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se borio protiv svih vrsta mitova koji nemaju nikakvog dokaza i borio se protiv sihirbaza, vračara i mađioničara (varalica) koji su skrenuli sa puta znanja, spoznaje i dokaza na put pretpostavki i laži, te je onoga ko se bavi spomentim radnjama uporedio sa onim koje je izašao iz Islama.

Također je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, liječio problem siromaštva i tražio zaštitu od njega, te postavio rješenja koja čuvaju zajednicu da ne padne u kandže siromaštva, zlo i poniženje koje ono nosi.

O tome Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „**Jak vjernik je bolji i Allahu draži od slabog vjernika, a u obojici je hajr (dobro). Trudi se da radiš ono što ti koristi, osloni se na Allaha i nemoj malaksati.**“[1]

Njegova, sallallahu alejhi ve sellem, vizija je obuhvatala i cijeli univerzum, kako bi se uredila cijela okolina, zemlja, nebesa, vode i to je učinjeno jednim od načina približavanja Allahu Uzvišenom.

Čak je kazao: „**I ukoliko bi nastupio kijametski dan, a u ruci ti je sadnica, zasadi je.**“[2]

Liječenje problema terorizma

Jedan od problema koji narušava sigurnost i globalnu stabilnost jeste terorizam i zaplašivanje onih kojima je garantovan mir, te napad na ljudske živote i imetke.

Terorizam je svjetski problem koji nije specifičan samo za neku zajednicu, narod ili vjeru. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je se borio protiv ovog problema na više načina:

[1]Hadis bilježi Muslim,br. 2663.
[2]Hadis bilježi Ahmed u svome Musnedu, 3/184.

1. Ukazivao je na svetost imetaka, krvi i života, te na opasnost bespravnog napada na njih. On je kazao: „**Doista su vaša krv i imetak sveti, kao što je svet ovaj dan u ovome svetom mjesecu i u ovoj svetoj zemlji.**“[3]

   I rekao je: „**Doći će ubijeni sa svojim ubicom na Sudnji dan, držeći ga za njegovu kiku i glavu, a iz njegovih vena teče krv, pa će kazati: 'Gospodaru, pitaj ovog, zbog čega me je ubio?'**“[4]

   Obavjestio nas je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da je ljudska krv prvo zašto će čovjek biti pitan rekavši: „**Prvo za što će se ljudima suditi na Sudnjem danu jeste krv.**“[5]

   Ovo je zbog toga što je ljudska krv veoma sveta i zbog veličine grijeha koji ima onaj kojije prolije bespravno.
2. Islam je zabranio nepravedno napadanje ili el-i'tida. U Kuranu se navodi: ***Ali nemojte biti nasilnici, Allah doista ne voli one koji nasilje čine.*** (El-Bekara, 190.)

[3]Hadis bilježi Buhari, br. 65 i Muslim, br. 2137.
[4]Hadis bilježi Tirmizi, br. 2955 i Ahmed, br. 1840.
[5]Hadis bilježi Buhari, br. 6357 i Muslim, br. 3178.

3. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je neka od terorističkih djela nazvao nevjerstvom rekavši: „**Nemojte se poslije mene u nevjerstvo vraćati tako što će te jedni druge ubijati.**“[6]

   I rekao je: „**Vrijeđanje vjernika je grijeh, a borba protiv njega je nevjerstvo.**“[7]
4. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će oni koji su poginuli kao učesnici u terorističkim radnjama u Vatru. On je kazao: „**Kada se dva muslimana suoče sabljama, i ubica i ubijeni će u Vatru.“ Neko je upitao: „O Allahov Poslaniče, jasno nam je za ubicu, ali zašto ubijeni?“ On je odgovorio: „I on se je, također, trudio da ubije svoga protivnika.“**[8]
5. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio da se ubijaju oni koji imaju ugovore sa muslimanima i oni kojima je zagarantovana sigurnost, a pripadaju drugim vjerama, rekavši: „**Ko ubije nemuslimana koji ima ugovor sa muslimanom, neće osjetiti miris dženneta, a**

[6]Hadis bilježi Buhari, br. 118 i Muslim, br. 98.
[7]Hadis bilježi Buhari, br. 46 i Muslim, br. 97.
[8]Hadis bilježi Buhari, br. 30.

njegov miris se osjećana razdaljini od četrdeset godina hoda.“[9]

6. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio da se oružje usmjerava prema ljudima, rekavši: „**Neka niko od vas ne uperi oružje prema svome bratu, jer on ne zna, možda će šejtan učiniti da svojom rukom učini nešto što će ga baciti u džehennemsku rupu.**“[10]

   I rekao je: „**Kada musliman okrene oružje prema svome bratu muslimanu, meleki ga proklinji sve dok oružje ne ostavi.**“[11]

   I rekao je: „**Ko na nas digne oružje, ne pripada nama.**“[12]

7. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio izdaju i prevaru, pa čak i u ophođenju sa nevjernikom, rekavši: „**Svaki izdajnik će na Sudnjem danu imati zastavu, po kojoj će biti prepoznatljiv.**“[13]

   I rekao je: „**Iman (vjera) sprečava da se ubije onaj kome je data garancija da će biti**

[9]Hadis bilježi Buhari, br. 2930.
[10]Hadis bilježi Buhari, br. 6545 i Muslim, br. 4742.
[11]Hadis bilježi El-Bezzar, br. 3641.
[12]Hadis bilježi Buhari, br. 6366 i Muslim, br. 143.
[13]Hadis bilježi Buhari, br. 6450 i Muslim, br. 3269.

siguran i kome je data garancija da neće biti prevaren, i zato vjernik ne krši to obećanje.“[14]

I rekao je: „**Koji god čovjek garantuje sigurnost drugome, a zatim ga ubije, ja se odričem ubice pa makar ubijeni bio i nevjernik**.“[15]

Poslanik je upozorio na opasnost kršenja ugovora rekavši: „**Ni jedan narod neće kršiti ugovor, a da se među njima neće pojaviti ubijanje. Ni u jednom narodu se neće pojaviti razvrat, a da smrt neće njima zavladati i ni jedan narod neće zabraniti davanje zekata, a da neće biti uskraćeni kiše.**“[16]

8. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio zaplašivanje ljudi bespravno rekavši: „**Nijednom čovjeku nije dozvoljeno da plaši muslimana.**“[17]
9. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je pojasno da je sigurnost blagodat. On je kazao:

[14]Hadis bilježe Ahmed, br. 1356 i Ebu Davud, br. 2388.
[15]Hadis bilježe Ibn-Madže, br. 2679 i Ibn-Hibban, br. 5982. Ovo je Ibn-Hibbanova verzija hadisa,a dobrom, br. hasen., ju je ocijenio Albani.
[16]Hadis bilježi Hakim, br. 2577.Za ovu predaju Albani kaže da je vjerdostojna.
[17]Hadis bilježi Ebu Davud, br. 4251 i Ahmed, br. 21986.

„**Ko od vas osvane siguran u svojoj kući, u zdravlju i sa hranom za jedan dan kao da mu je podaren cijeli svijet sa njegovim riznicima.**“[18]

U Kuranu se spominje da je Allah podario vjernicima blagodat sigurnosti kada je kazao: ***Zar ne vide da smo Harem svetim i bezbjednim učinili dok se svuda okolo njih otima i pljačka i zar u laž vjeruju, a na Allahovm blagodatima su nezahvalni.*** (El-Ankebut, 67.)

I rekao je: ***Neka se oni Gospodaru ovoga hrama klanjaju, koji ih gladne hrani i od straha brani.*** (Kurejš, 3-4.)

10. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao na samilost prema stvorenjima, kazavši: „**Onima koji su milosrdni, smilovat će se Milostivi. Budite milostivi prema onima koji su na Zemlji, pa će vam se smilovati Onaj koji je na nebesima.**“[19]

[18]Hadis bilježi Tirmizi, br. 2268 i Ibn-Madže, br. 4131.
[19]Hadis bilježi Tirmizi, br. 1847 i Ebu-Davud, br. 4290.

Liječenje problema nasilja u porodici

Jedan od svjetskih problema od kojeg pate milioni ljudi, jeste problem nasilja u porodici.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ovaj problem liječio tako što je pozivao u međusobnu samilost, praštanje i prelaženje preko negativnosti koliko god smo u mogućnosti.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Neka vjernik ne mrzi vjernicu, ako mu se ne sviđa neka njena osobina, sa drugom je zadovoljan.**“[20]

Kao da je ovim pozivao supružnike da jedni drugima dobro čine i da ne treba muž da mrzi svoju suprugu zbog nečega što ona radi, nego je dužan da primjeti njene lijepe osobine koje su možda u većem broju od onih koje on mrzi.

I rekao je: „**Najbolji su od vas oni koji su nabolji prema svojim porodicama, a ja sam najbolji prema svojoj porodici.**“[21]

[20]Hadis bilježe Muslim, br. 2672 i Ahmed, br. 8013.
[21]Hadis bilježe Tirmizi, br. 3830 i Ibn-Madže, br. 1967.

Od Muavije b. Hajdeta, radijallahu anhu, se prenosi da je kazao: „**Došao sam jedne prilike Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: 'Šta kažeš o našim ženama?' On je odgovorio: 'Hranite ih onom hranom koju vi jedete i oblačite ih onom vrstom odjeće koju vi oblačite. Nemojte ih udarati i nemojte ih ponižavati.'**“[22]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poznavao prirodu žene i da sprovođenje nasilja nad njom neće koristiti. On je kazao: „**Oporučujte ženama dobro (tj. postupajte prema ženama dobro). Doista je žena stvorena od rebra, a najviše iskrivljen dio na rebru je njegov gornji dio. Ako pokušaš da ga ispraviš, slomit ćeš ga, a ako ga ostaviš ono će i dalje ostati iskrivljeno. Zato oporučujte ženama dobro.**“[23]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se borio protiv svih uzroka koji vode do nasilja u porodici. Prvi od tih uzroka jeste srdžba koja direktno prouzrokuje nasilje u porodici. Jednom prilikom je neki čovjek kazao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: „**Posavjetuj me.**“, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: „**Ne srdi se.**“ To je ponavljao više puta, tj. posavjetuj me,

[22]Hadis bilježi Ebu-Davud, br. 1832.
[23]Hadis bilježi Buhari, br. 3084 i Muslim, br. 2671.

posavjetuj me, a Poslanik bi svaki put govorio: „**Ne srdi se.**“[24]

I rekao je: „**Onome ko zadži svoju srdžbu, Allah će prekriti njegove sramote, a onome ko savlada svoj bijes kad je u stanju da ga sprovede u praksu, Allah će njegovo srce učiniti da bude zadovoljno na Sudnjem danu.**“[25]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio vrijeđanje, proklinjanje i odvratan govor, jer sve su to razlozi koji uzrokuju fizičko nasilje. On je kazao: „**Vjernik nije onaj koji vrijeđa, niti onaj koji proklinje, niti je razvratan, a nije ni nepristojan.**“[26]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se je najbolje ophodio sa svojim ženama. Tako se prenosi od Enesa, sluge Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao: „**Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, ruka nikada nije udarila slugu, niti ženu.**“[27]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio uzor u blagosti i nježnosti. Nije nikako praktikovao nasilje i strogoću sa svojim suprugama, kao što to navodi Džabir,

[24]Hadis bilježi Buhari, br. 3450.
[25]Hadis bilježi Taberani, br. 861.
[26]Ovu predaju bilježi Tirmizi, br. 1900 i za nju je kazao da je dobra, br. hasen.
[27]Hadis bilježi Muslim, br. 4296.

kada kaže: „**Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio jednostavan čovjek, kada bi Aiša poželjela nešto, on bi je do toga odveo.**“[28]

Sljedeći hadis nam predstavlja kako se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, lijepo ophodio sa svojim suprugama u vremenu kada žene nisu predstavljale ništa. Kaže Omer b. El-Hattab: **„Tako mi Allaha, mi u džahilijetu (predislamskom periodu) žene nismo smatrali važnim, niti je imala ikakvu vrijednost, sve dok Allah u vezi njih nije objavio ono što je objavio i odredio im ono što je odredio. Tako sam jednog dana bio zaokupiran s nečim kada mi reče moja supruga: „Da uradiš ovako i ovako bilo bi bolje.“ Rekao sam joj: „Kakve veze imaš ti i ovo u čemu sam sada? I što se tebe tiče moja stvar?“ Pa mi je rekla: „Čudan si ti, o Omere, ne želiš da ti se neko suprostavi u nečemu, a tvoja kćerka se suprostavi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tako da cijeli dan bude ljut.**“[29]

Pa kako da onaj koji ima ovakvo ponašanje bude nasilan ili da nasilje bude dio njegovog privatnog života?

[28]Hadis bilježi Muslim, br. 2127.
[29] Hadis bilježi Muslim, br. 2705.

Liječenje problema brige i depresije

Razumni ljudi su saglasni da su duševna praznina i razni životni pritisci glavni uzroci širenja duševnih bolesti, a posebno brige i depresije. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je liječio ovaj duševni problem iskrenim vjerovanjem u Allaha Uzvišenog, kao što je to navedenou Kuranu: ***Oni koji vjeruju i čija se srca kad se Allah pomene, smiruju – a srca se doista, kad se Allah pomene smiruju.*** (Er-Rad, 28.) Čovjek vjernik koji je uspostavio mostove veze sa svojim Stvoriteljem je mirnoga srca i stanja, čija je unutrašnjost mirna, te zbog toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: „**Čudno li je stanje vjernika, on je uvijek u dobru. Ako ga zadesi dobro, on se zahvali i bude mu dobro, a ako ga zadesi zlo, on se strpi i opet mu bude dobro.**“[30] Dakle, dobro ne napušta vjernika nikada.

Nekada su briga i depresija rezultat straha, siromaštva, bolesti ili raznih očekujućih nedaća, ali vjernik zna da je sve to odredba odAllaha i on je strpljiv na tome i podnosi i očekuje nagradu, pa se ta iskušenja i

[30]Hadis bilježi Muslim, br. 5318.

nedaće preokrenu u nagrade i poklone od Allaha, kao što to Allah naglašava: ***Mi ćemo vas dovoditi u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem i time što ćete gubiti imanja i živote i ljetine. A ti obraduj izdržljive, one koji, kad ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: „Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti.“ Njih čeka oprost od Gospodara njihova i milost, oni su na pravom putu.*** (El-Bekara, 155-157.)

Stvar se ponavlja kada su u pitanju očekujuće prijetnje i nelagode koje samo što nisu nastale, ali i pored toga vjernik sve to dočekuje sa povišenom dozom zadovoljstva i prihvatanja i vjerovanja u Allaha Uzvišenog i pribjegava Njemu prilikom odbrane od ovih vanjskih uznemiravanja. Rekao je Uzvišeni: ***One kojima je, kad su im ljudi rekli: „Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvate!“, - to povećalo iman, pa su rekli: „Dovoljan je nama Allahi divan je On Gospodar.“ I oni su se povratili obasuti Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo i postigli su da Allah njima bude zadovoljan, a Allah je neizmjerno dobar.*** (Ali Imran, 173-174.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, kada bi mu bilo teško, pribjegavao namazu i govorio bi: „**O Bilale, uči ikamet za namaz i odmori nas njime.**“[31]

Namaz je jedan od najvećih uzroka smiraja duše i unutrašnjeg mira koji otklanja napetost, brigu i sumornost.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je uputio na neke od zikrova koji se uče prilikom brige, sumornosti, napetosti i depresije. Jedan od takvih je: „**Kad god roba zadesi tuga ili briga pa on kaže: 'Allahu moj, ja sam Tvoj rob, sin Tvoga roba i sin Tvoje robinje, moja kika je u Tvojoj ruci, moja stvar je već određena Tvojom presudom, Ti si pravedan u Svojoj presudi. Ja Te molim svakim Tvojim imenom kojim Si sam Sebe nazvao, ili Si njime podučio nekog od Svojih stvorenja, ili Si ga objavio u Svojoj Knjizi, ili Si ga ostavio u gajbu-nepoznatom kod Sebe, molim Te da Kur'an učiniš procvatom moga srca, svjetlom mojih prsa, prekrivačem moje tuge i odagnačem moje brige.“, Allah će odagnati njegovu brigu i tugu i umjesto njih mu dati izlaz.**“[32]

[31] Hadis bilježi Ebu-Davud, br. 4333 i Ahmed, br. 22009.
[32]Hadis bilježi Ahmed, br. 4091.

Esmi, kćerki Umejsa, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Zar nećeš da te podučim riječima koje trebaš kazati kad osjećaš bol? Reci: 'Allah, Allah je moj Gospodar i osim Njega ne obožavam nikog drugog**.'“[33]

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi ga nešto rastužilo govorio: „**O Živi,o Vječni, milošću Tvojom tražim pomoć Tvoju.**“[34]

Spominjanje Allaha, dova i namaz su najveći uzroci otklanjanja duševnih bolesti i zbog toga Allah kaže: ***„Mi dobro znamo da ti je teško u duši zbog onoga što oni govore, zato veličaj Gospodara svoga i hvali Ga i sedždu obavljaj, i sve dok si živ,Gospodaru svome ibadet čini.“*** (El-Hidžr, 97-99.)

Liječenje problema duševne praznine

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je liječio problem duševne praznine tako što je oživljavao ona odgojna značenja koja proizilaze iz vjerovanja u Allaha, Njegove jednoće i distanciranja od širka, te vjerovanja u

[33]Hadis bilježi Ebu-Davud, br. 1304 i Ibn-Madže, br. 3872.
[34]Hadis bilježi Tirmizi, br. 3446.

sve poslanike i vjerovjesnike, nebeske knjige, meleke, Sudnji dan i Allahovu odredbu, bilo da je ona dobra ili loša.

Kao dodatak vjerovanju srcem, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je liječio duševnu prazninu pomoću šerijatskih propisanih obreda koji u svakom trenutku povezuju muslimana sa njegovim Gospodarem. Najvažniji od tih obreda su pet islamskih šartova, a to su: kelime-i-šehadet, obavljanje namaza, davanje zekata, post mjeseca ramazana i obvaljanje hadža.

Pored ovoga, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odgajao muslimane značenjima bogobojaznosti, iskrenosti prema Njemu i čvrstom uvjerenju, zatim oslanjanju na Njega i usađivanju stalnog osjećaja da Allah prati svako njegovo djelo i da poznaje njegove tajne i skrivene razgovore, te gajenju osjećaja odgovornosti i onda kada ga niko od ljudi ne vidi, jer ga Allah Uzvišeni vidi.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao Ibn-Abbasu: „**O mladiću! Pazi na Allaha i On će na tebe paziti. Pazi na Allaha, On će uvijek biti uz tebe. Ako budeš išta iskao, traži samo od Allaha. Ako i od kog budeš tražio pomoć, traži je od Allaha. I dobro znaj, kada bi se cijeli svijet sakupio da ti pomogne,**

neće moći pomoći, izuzev onim što ti je Allah već odredio. A kada bi se sakupili da ti naude, neće ti nauditi ničim drugim, osim onim što ti je Allah propisao. Pera su se osušila, a listovi uzdignuli.“[35]

U jednom nešto dužem hadisu Džibrila, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojašnjava temelje islama, imana i ihsana. To je jedan od najvažnijih hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji u veoma kratkoj formi obuhvata islamsku vjeru u potpunosti.

Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: „**Jednog dana dok smo sjedili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pomoli se prema nama čovjek izrazito bijele odjeće, izrazito crne kose, na njemu se nisu vidjeli tragovi putovanja, a niko od nas ga nije poznavao. Sjeo je pored Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prislonio svoja koljena uz njegova, a ruke je stavio na svoja stegna, i zatim rekao:**

'Muhammede, obavijesti me o islamu.'

Na to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Islam je da svjedočiš da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, da obavljaš namaz,

[35]Hadis bilježi Ahmed, br. 2537 i Tirmizi, br. 2440.

daješ zekat, postiš ramazan i da hadž obaviš posjećujući Kabu, ako budeš u mogućnosti.'

Na to će onaj nepoznati čovjek: 'Istinu si rekao.'

Mi mu se začudismo, pita ga a zatim veli: 'Istinu govoriš.'

Onda taj čovjek reče: 'Obavijesti me o imanu.'

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: 'Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ u Allahov kader – odredbu dobra i zla.'

Na to nepoznati čovjek reče: 'Istinu si rekao, pa obavijesti me o ihsanu.'

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Ihsan je da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, On tebe, zasigurno, vidi.'

Zatim nepoznati čovjek reče: 'Obavijesti me o Sudnjem danu (kada će nastupiti)?'

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to odgovori: 'Upitani o tome ne zna ništa više od onoga koji pita.'

'Pa obavijesti me o njegovim predznacima.', reče nepoznati, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Kada robinja rodi svoju gospodaricu i kada vidiš

gole, bose, siromašne čobane kako se nadmeću u gradnji.'

Zatim taj nepoznati čovjek ode. Nakon nekog vremena Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, me upita: 'Omere, znaš li ko je bio onaj što me je pitao?' Ja rekoh: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' Onda Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'To je Džibril, došao vam je da vas poduči vašoj vjeri.'"[36]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je i one koji nisu bili vjernici pozivao na razmišljanje. Tako se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, prenosi da ja kazao: „**Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao mom ocu: 'O Husajne, koliko bogova danas obožavaš?' On je odgovorio: 'Sedam, šest na zemlji i jednog na nebesima.' Pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: 'A od kojeg od njih strahuješ i kojem se nadaš?' Husajn odgovori: 'To je onaj na nebesima.'"**[37]

Kao da mu je Poslanik želio kazati: „**Kako obožavaš nekog pored Allaha, a nadaš se i strahuješ od Njega.**"

[36]Hadis bilježi Muslim, br. 9.
[37]Hadis bilježi Tirmizi, br. 3405.

Liječenje seksualnih problema

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je liječio probleme ovakve vrste tako što je podsticao na brak u ranoj mladosti. Također je onoga koji nije bio u mogućnosti da se oženi podsticao na posti i time naglasio kako se trebaju zatvoriti svaka vrata koja vode ka razbuktavanju strasti. Jedna od stvari je zabrana osamljivanja sa ženama strankinjama i gledanje u njih. Također je kroz razgovor sa mladićima upozoravao na opasnost i ružnoću bluda.

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**O skupino mladića, ko od vas ima mogućnosti neka se oženi, jer mu to pomaže u obaranju pogleda i čuvanju spolnog organa. Ukoliko neko ne može da se oženi neka posti jer mu je to zaštita.**“[38]

I rekao je: „**Ako vam dođe neko čijom ste vjerom i ponašanjem zadovoljni, oženite ga. Ukoliko tako ne postupite, na Zemlji će zavladati velika smutnja i nered.**“[39]

[38]Hadis bilježi Buhari, br. 4677 i Muslim, br. 2485.
[39]Hadis bilježi Tirmizi, br. 1005.

I rekao je: „**Neka se niko ne osamljuje sa ženom ukoliko tu nije prisutan njen mahrem.**“[40]

Kada je upitan o gledanju u žene Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: „**Okreni svoj pogled.**“[41]

I rekao je: „**Bludnik u trenutku dok čini blud nije vjernik.**“[42]

Prenosi da je jedan mladić došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „**Allahov Poslaniče! Dozvoli mi blud!**“ Prisutni kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuše mu se i počeše ga koriti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: „**Priđi.**“ Mladić mu priđe. „**Sjedi**.“ – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon što je sjeo pored Allahovog Poslanika, upita ga: „**A da li bi volio da neko čini blud s tvojom majkom?!**“„**Ne, tako mi Allaha! Sačuvao me Allah toga!**“ – odgovori mladić. „**Također, ni drugi ljudi ne vole da se to čini s njihovim majkama. A voliš li da se to čini s tvojom kćerkom?**“ – ponovo ga upita Allahov Poslanik. „**Ne, tako mi Allaha! Sačuvao me Allah toga!**“ – odgovori mladić, na što mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

[40]Hadis bilježi Buhari, br. 2784 i Muslim, br. 2391.
[41]Hadis bilježi Ebu-Davud, br. 1836.
[42]Hadis bilježi Buhari, br. 2295 i Muslim, br. 86.

sellem, reče: „**Također, ni drugi ljudi ne vole da se to čini s njihovim kćerima!**“ Ponovo ga upita Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Da li bi volio da to neko čini sa tvojom sestrom?**“ „**Ne, tako mi Allaha! Sačuvao me Allah toga!**“ – odgovori mladić. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je nastavio dalje pitati, a mladić bi uvijek davao isti odgovor, sve dok, na kraju, Allahov Poslanik mu nije stavio ruku na njega i proučio: „**Gospodaru moj! Oprosti mu grijehe, očisti njegovo srce i sačuvaj njegovo stidno mjesto!**“ Nakon toga, mladić se više nikada nije osvrtao ni na šta.[43]

Kada je u pitanju homoseksualnost, u islamu je ona na većem stepenu zabrane od bluda. Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Allah je prokleo onoga ko radi ono što je radio Lutov narod. Allah je prokleo onoga ko radi ono što je radio Lutov narod. Allah je prokleo onoga ko radi ono što je radio Lutov narod.**“[44]

[43]Hadis bilježi Ahmed, br. 21185.
[44]Hadis bilježi Ahmed, br. 2763.

Liječenje problema alkoholizma i opojnih sredstava

Cijeli svijet pati od problema alkohola i opojnih sredstava. Islam je veoma strog u borbi protiv ovih pošasti te je zabaranio sve ono što utiče na gubljenje razuma bez obzira koliko se razlikovala njihova imena i ono na što se ta imena odnose.

Allah Uzvišeni veli: ***O vjernici, vino i kocka i kumiri i strelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo, zato se toga klonite da biste postigli što želite.*** (El-Maida, 90.)

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Sve ono što opija u velikim količinama i u malim je zabranjeno.**“ tj. haram.[45]

I rekao je: „**Svako piće koje opija je haram.**“[46]

U ovo ulaze sve vrste opojnih sredstava.

I rekao je: „**U Džennet neće ući notorni pijanica.**“[47]

[45]Hadis bilježi Ahmed, br. 6271 i Ebu-Davud, br. 3196.
[46]Hadis bilježi Buhari, br. 5157 i Muslim, br. 3727.
[47]Hadis bilježi Ahmed, br. 6251, Nesai, br. 5577 i Ibn-Madže, br. 3367.

I rekao je: „**Nemojte piti alkohol jer je on ključ svakog zla.**“[48]

Prenosi se od Ummu-Seleme, radijallahu anha, da je kazala: „**Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio sve ono što opija i što uzrokuje slabost (mufettir).**“[49]

Mufettir je sve ono što prouzrokuje apatiju, a apatija je neosjetljivost, slabost, opuštenost tijela i nereagovanje na vanjske faktore, a bez sumnje, sve ovo navedeno prouzrokuju droge i opojna sredstva.

Liječenje problema sihra, proricanja sudbine i vradžbine

Unatoč industrijskom i tehnološkom napretku svijeta, milijoni ljudi širom svijeta žive u zatvorenom svijetu sihra, magije i vradžbine. Čitali smo da neki ugledni svjetski političari imaju svoga posebnoga sihirbaza i vračara koji ih obavještavaju o nekim stvarima koji će se desiti u budućnosti.

Sihr je stvarnost, a njegovo učenje i bavljenja njime je nevjerstvo, kao što Allah kaže: ***I povode se za onim što***

[48]Hadis bilježi Ibn-Madže, br. 3362.
[49]Hadis bilježi Ebu-Davud, br. 3201 i Ahmed, br. 25416.

su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazali. A Sulejman nije bio nevjernik – šejtani su nevjernici učeći ljude vradžbini. (El-Bekara, 102.)

Uzrok njihovog nevjerstva je bilo podučavanje ljudi vradžbini. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio sihr, proricanje budućnosti i vradžbinu rekavši: „**Nije od nas onaj koji proriče i kome se proriče, onaj koji gata i kome se gata, onaj koji pravi sihr i onaj za koga se pravi sihr.**“[50]

I rekao je: **„Klonite se sedam upropaštavajućih grijeha“. Rečeno je: „O Allahov Poslaniče, a koji su to grijesi?“ On je kazao: „Pridruživanje druga Allahu, sihr, bespravno ubijanje, kamata, jedenje imetka siročeta, bježanje sa bojnog polja, i potvora čestitih vjernica.“**[51]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sihr spomenuo odmah nakon širka koji je najveći grijeh.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio da se ide onima koji proriču sudbinu i gatarima, kazavši: „**Ko ode gataru pa ga upita o nečemu, namaz mu neće biti primljen četrdeset noći.**“[52]

[50]Hadis bilježi Taberani, br. 4262.
[51]Hadis bilježi Buhari, br. 2560 i Muslim, br. 129.
[52]Hadis bilježi Muslim, br. 4137 i Ahmed, br. 16041.

Još je većim grijehom učinio ukoliko čovjek povjeruju gataru rekavši: „**Ko ode gataru pa mu povjeruje u ono što kaže, negirao je ono što je objavljeno Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.**“[53]

Neki ljudi govore da sihirbazi nekada kažu istinu i to je dokaz da je istina ono što oni govore, a odgovor na to pitanje jeste govor Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada su ga neki ljudi upitali o vračarima. On je kazao: „**Oni ne predstavljaju ništa.**“ Pa su ljudi kazali: „**Oni nekada kažu nešto pa se ispostavi da je to istina.**“, a On je odgovorio: „**To je riječ istine koju džin ukrade pa je ubaci u uho svome pristalici i uz nju doda još stotinu laži.**“[54]

A u predaji kod Buharije stoji da je Aiša, radijallahu anha, čula Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako veli: „**Meleki se spuštaju na oblake pa spomenu nešto po pitanju čega je donešena presuda na nebesima, a zatim to šejtan prisluškuje i čuje, te nakon toga obavijesti vračara spominjući mu uz to još stotinu laži.**“[55]

[53]Hadis bilježi Tirmizi, br. 125 i Ahmed, br. 9171.
[54]Hadis bilježi Buhari, br. 5745 i Muslim, br. 4135.
[55]Hadis bilježi Buhari, br. 2971.

Prenosi se od Ebu Hurejre, radijllahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Nema (natprirodne) infekcije i zaraze, nema sujevjerja, nema vjerovanja u sovu, niti je ispravno vjerovanje u safer.**“[56]

Poslanikove riječi: „**Nema infekcije i zaraze**.“, se ne odnosena to da se bolest ne može prenijeti, jer je onu drugim hadisima potvrdio da se bolest može prenijeti, kao što kaže: „**Pobjegni od gubavog kao od lava.**“[57] A u drugom hadisu veli: „**Neka se ne miješa bolestan sa zdravim**.“,[58] tj. neka vlasnik bolesne deve ne miješa tu devu sa zdravom, kako se ne bi prenijela zaraza.

Dakle, Poslanikove riječi: „**Nema infekcije i zaraze**.“, se odnose na to da se bolest prenosi sama po sebi, da je ona ta koja to radi i da je njen utjecaj neminovan, a to nije tako, jer se bolest nekada prenese, a nekada ne i zato kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Nema infekcije i zaraze**.“, neki čovjek mu je rekao: „**O Allahov Poslaniče, nekada deva bude zdrava kao antilopa, pa se sastane sa devom koja je krastava pa se ova zdrava razboli.**“ Tada je Poslanik,

[56]Hadis bilježi Buhari, br. 5316 i Muslim, br. 4116.
[57]Hadis bilježi Buhari, br. 5328.
[58]Hadis bilježi Buhari, br. 5328 i Muslim, br. 4117.

sallallahu alejhi ve sellem, upitao: „**A ko je zarazio prvu?**“,[59] tj. ona prva deva se razboljela bez bilo kakve zaraze i njoj je Allah odredio tako, te ukoliko bi se zaraza prenijela to bio bilo samo Allahovom odredbom, jer bolest se nekada prenosi, a nekada ne, sve je to u Allahovim rukama.

Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: „**Nema sujevjerja**.“, se odnose na pesimizam, a njegove riječi: „**nema vjerovanja u sovu**“, se odnose na to da su Arapi imali neku vrstu sujevjerja kada je ona u pitanju.

Poslanikove riječi: „**Niti je ispravno vjerovanje u safer.**“, znače da su Arapi vjerovali da se događaju određene nesrećeu mjesecu saferu, a sva ova iskrivljena vjerovanja Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dokinuo, jer su ona povezivala ljude sa mitovima, proricanjima i magijom.

Liječenje problema siromaštva

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tražio zaštitu od siromaštva i uporedio ga je sa poniženjem rekavši:

[59]Hadis bilježi Buhari, br. 5330 i Muslim, br. 4116.

„**Allahu moj, ja ti se utičem odsiromaštva, neimanja i poniženja.**“[60]

Također je siromaštvo spomenuo zajedno sa nevjerovanjem: „...**i utičem ti se od siromaštva i nevjerovanja**.“[61]

Ovo je dokaz da je siromaštvo veoma opasno i da ono čovjeka može odvesti u nevjerovanje. Sačuvao nas Allah toga. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se suprostavljao siromaštvu tako što je podsticao na rad i izbjegavanje traženja imetka od drugih. On je kazao: „**Da neko od vas uzme svoje uže i da rano ode u brdo kako bi sakupio drva i prodao ih, pa se od toga hranio i sadaku dijelio, bolje mu je nego da traži od ljudi.**“[62]

I rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Ne priliči vjerniku da se ponižava.**“[63]

I rekao je: „**Kada bi se vi oslonili na Allaha onako kako treba, On bi vas opskrbljavao kao što opskrbljava ptice. One porane gladne, a vrate se site.**“[64]

[60]Hadis bilježi Ebu-Davud, br. 1320 i Ahmed, br. 7708.
[61]Hadis bilježi Ebu Davud br. 4426 i Ahmed, br. 19514.
[62]Hadis bilježi Buhari, br. 1386 i Ahmed, br. 10033.
[63]Hadis bilježi Tirmizi, br. 2180 i Ahmed, br. 22327.
[64]Hadis bilježi Tirmizi, br. 2266 i Ahmed, br. 200.

Ptica porani kako bi tražila opskrbu, ide i vraća se i ne staje osim na mjestu na kojem je vidjela hranu. Ona ne prestaje da spominje Allaha u zraku sve dok ne vidi vodu pa se spusti kako bi se napila. Sve je ovo traženje opskrbe i činjenje uzroka koji vode do nje, a prije svega togaje oslanjanje na Allaha, a pribjegavanje Njemu je prvi uzrok kojim se riješava siromaštvo u Islamu.

Poslije ovoga dolazi zekat koji se daje onima koji nemaju mogućnosti da rade ili onima kojima njihov imetak ne pokriva potrebe. Oni uzimaju imetak koji se sakupi putem zekata. To je obaveza koja se uzima iz imetaka bogatih i daje onima koji su siromašni.

Nakon ovoga dolazi sadaka koju bogati dobrovoljno izdvajaju kako bi time zaradili sevap i nagradu od Allaha Uzvišenog.

Rekao je Allah Uzvišeni: ***I oni u čijim imecima bude određen dio za onoga koji prosi i za onoga koji (je potreban ali) ne prosi.*** (El-Mearidž, 24-25.)

I rekao je: ***I hranu su davali – mada su je i sami željeli – siromahu i siročetu i zarobljeniku.*** (Ed-Dehr, 8.)

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Ko bude imao jahalicu viška, neka je da onome ko nema,**

a ko bude imao viška opskrbe neka dadne onome ko nema.“[65]

Liječenje problema prirodne okoline

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio veoma aktivan u borbi protiv problema okoline tako što je ljude upućivao i savjetovao da vode brigu o vodi, zemljištu, balansu životne okoline i da cijene život pa čak i onaj životinjski, ukoliko se ne radi o štetočinama.

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „**Nema nijednog muslimana koji posadi sjemenku ili sadnicu, pa se njome nahrani ptica, čovjek ili životinja, a da mu to neće biti uračunato kao sadaka.**“[66]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio vršenje nužde po putevima kojima ljudi prolaze, izvorima vode i hladovinama rekavši: „**Čuvajte se tri stvari koje su uzrok prokletstva: vršenje nužde na izvoru vode, sredini puta kojim ljudi prolaze i hladovinama.**“[67]

[65]Hadis bilježi Muslim, br. 3258 i Ebu-Davud, br. 1416.
[66]Hadis bilježi Buhari, br. 2152 i Muslim, br. 2904.
[67]Hadis bilježi Ebu-Davud, br. 24, Ahmed, br. 2580 i Ibn-Madže, br. 323.

I zabranio je pretjerano trošenje vode rekavši: „**Nemojte pretjerano trošiti vodu, pa makar to bilo i na tekućoj rijeci.**“[68]

Zabranio je beskorisno ubijati životinje kada je kazao: „**Ko ubije pticu i ono što je iznad nje bespravno, Allah će ga o tome pitati na Sudnjem danu.“ Rečeno je: „O Allahov Poslaniče, a koje je njeno pravo?“ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odgovorio: „Da je zakolje pa je pojede, te da joj ne odsječe glavu pa da je baci.**“[69]

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vodio brigu o čistoći zemlje tako da ju je uporedio sa džamijama kada je u pitanju čistoća. On je kazao: **„Meni je zemlja učinjena mesdžidom (mjestom za klanjanje) i čistom.**“[70]

Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Jedan mrav je ugrizao nekog poslanika, pa je on naredio da se cijeli mravinjak zapali. Allah mu je objavio: 'Zar si zbog mrava koji te je ugrizao uništio cijelu zajednicu mrava koja je spominjala Allaha?'“** A

[68]Hadis bilježi Ahmed, br. 6768 i Ibn-Madže, br. 419.
[69]Hadis bilježi Nesai, br. 4369 i Ahmed, br. 6264.
[70]Hadis bilježi Buhari, br. 419 i Muslim, br. 811.

u drugoj predaji stoji: **„Pa mu je Allah objavio: 'Zašto nisi kaznio samo jednog mrava?!'**“[71]

U ovome je dokaz održavanja balansa okoline, jer kada bi svaki čovjek kojeg uznemiri neka vrsta životinje, pa on ubije stotinu ili hiljadu istih, ne bi ostala nijedna životinja te vrste, a ovo se suprostavlja sistemu kojeg je Allah uspostavio.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da se čiste i održavaju kuće, kako se ne bi pojavila epidemija. On je kazao: „**Održavajte svoje domove čistim.**“[72]

Poslanik je podsticao na poljoprivredu koja je dobar prijatelj životne okoline. On je kazao: „**Ako neko od vas bude imao sadnicu u ruci i vidi da nastupa Sudnji dan, neka je zasadi, prije nego Sudnji dan nastupi!**“[73]

[71]Hadis bilježi Buhari, br. 2796 i Muslim, br. 4157.
[72]Hadis bilježi Taberani, br. 4057.
[73]Hadis bilježi Ahmed, br. 12512.